

Aposel Aanuna Kogono Ripia Agaa

Go buk Aposel aanuna kogonore Luk-na agaa ogesi-daa wala lapopa oda ta saaya. Go buk page Luk-mi tisa. Go buk-para adalima yaere gore Holi Spirit-mi Aposel aanu pora waasa rabu Yesuna Epe Agaa pamu lakesimi. Gore Jerusalem su-para page Judia su-para page Samaria su-para page ora su rayona page pamu lakesimi (1.8).

Buk Aposel-mere Krai-na lotu ada Juda aanuna rikiraane rekataboa oropere adaare rayona page su rayona page pisa remaa sa. Luk-mi goa mea waatalo pisa: Krai-na kogono-para onaanuna kone wasupame Yesu ratiae lapore, Gote-me abade Israel onaa lakesaya-rupa waatalo pisa.

Adaa yae meda Buk Aposel-me tare Gote-na Holi Spirit-na kogono. Aba ripiare Holi Spirit-ri Pentikos yapi di rabu disaipel aanu piri ipisa. Wala oropere Holi Spirit-mi nimuna kone mare-depo yaawa puri kasa.

Go buk madaare agaa adaalupenu Aposel-numi pa onaanu lakesimi page ia. Niaame adalema. Onaa adaapumi go Epe Agaa kuritimi rabu lotu ada adaa ta.

Moge riaae aanuna kogono madaare Aposel aanuna remaa adaapu ia pare agaa adaapuri Pita-para Pol laponu kogono pi-rupa page ia. Pita-re Yesu raapu pami disaipel yaade. Go yapare Pol-mere aba ripia Yesu narata mea pamisa. Dia, Yesuna lotu teme onaanu rabuaniaatalo kogono

pisa. Pare Yesumi Pol yaaloo nipuna kogono neme aba riri-nane paina palimina sa.

Go buk-na meda-paranuri Luk-mi Pol madaa pia remaa talore: Niaame pemae ta. Makuae aa adaapumiri Luk page Pol raapu pamisana kone imi.

Robonu gupa adamina:

Yesumi agaa lakeloo yaa-para pisa (1.1-11)

Judas-na kogono aa medame misa (1.12-26)

Jerusalem su-para epe agaa madaa kogono pisimi (2.1-8.3)

Judia su-para Samaria laapo ratana epe agaa lakasimi (8.4-12.25)

Pol pamua su adaarenu rayona epe agaa pamu lakesa (13.1-28.31)

¹ Yesa Tiofilus.* Nina aba pepa padane madaare neme aba Yesuna pisade kogono-para nipuna agaa-para apo pepa madaa tua repaa-sude. ² Nipuna kogono ripima pa amaa pua so yaa-para penaalo go agaa rayo pepa tua repaa-sude. Goa pua Yesumi Holi Spirit-na purimi nipuna mapiraasade aposel kogono aanu-para agaa mana lakeloo sone pisa. ³ Gore aba omenaloo yapi di 40-pela popenaloo aposel kogono aanu raapu epa kiritaawa pirisa. Nimu raapu pirisa rabu nimumi nipu ora pa pia kone inaloo oyae adaapu pisa. Goa pua epe kogono radonu pu Gote-na Surube Su madaa agaa adaapu lakesa. ⁴ Aposel aanu raapu kirita pirisa rabu Yesumi

* **1:1:** Go kogono aanuna buk-ri Luk-mi tua isa. Buk madaa Luk nipuna page tisa. Goa pua nipuna yago madaa Tiofilus piri tua repasa.

nimu agaa gupa lakesa: Nimimi Jerusalem suri nagimalepape. Nina Aapame gialide yae mealiminapa ado piralepape. Go yae madaare neme agaa aba lagisude. ⁵ Gore Jon-me onaanu pa ipame baptais meaasa pare wala ogesi-daa pa pirua Holi Spirit-na puri mada baptais mealimina sa.

⁶ Aposel aanumi Yesu raapu kiritasimi rabu nipu agaa gupa misimi: Aa Mudu, niaa Israel onaanuri aa-rabu niaame go su-para suruba piralima yapae? ⁷ Yesumi lalo: Aapana yapinu nipuna ia-rupa mada na-adema. Aapa nipuna bipa di ia-pulu ni naniminaayo. ⁸ Yapare Holi Spirit nimi madaa epenatea rabu puri mealimpulu nina pisude remaa Jerusalem su-nane page Judia Samaria lapona apo ipanu popea-nane su rayona laketa pulupape sa.

Yesu yaa-para pisa

(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁹ Nipumi go agaa loa nimumi adapaba pirina Yesu yaa-para pua moae yako yaa medame nipu mea pua rigitisa. ¹⁰ Yesu so yaa-para pisa rabu aposel kogono aanumi adaba pirina aa laapo nipu raapu rekasipi. Go aa laapona mamina-re yaako pi maraasipi. ¹¹ Nipu lapome lalo: Galili aanu-ya, akolo yaa-para adaba pimi pae? Go puade Yesuri wala orope go-rupa wala epalia sipi.

Judas-na kogono aa medame minalo mada misimi

¹² Goa pua aposel kogono aanu Rudu Oliv kilipia wala Jerusalem su-para pisimi. Rudu Oliv-ri Jerusalem su-para siti re-paraga gupa wan

kilomita-rupa adaalupu aasa. ¹³ Jerusalem su-para puare nimuna so ada rum ae-para pua pirisimi. Go pua pirisimi aanuna biri go-rupa: Pita-para Jon-para Jems Andru laapo page Filip Tomas laapo page Bartolomyu Matyu laapo page Jems medare Alfius-na si page Saimon-re nipu Selot-repaa page Juda-re Jems medana si page nimu rayo pirisimi. ¹⁴ Go aanu rayo nimuna kone padane-para sua beten lala pirisimi. Go ona raapu page Yesuna agi ame baaninu page beten lala pirisimi.

¹⁵ Goa pua yapi medaloma pisa rabu kone rulae onaanu kiritasimi. Onaare gupa 120-pela kiritasimi. Go rabu Pita-me rekoa agaa gupa sa: ¹⁶ Ame baaninu, pagalepape. Gote-na pepa madaa Holi Spirit-mi Juda onaanuna kone Devit aba kasa-pulu nipumi pepa madaa tisa. Go Juda-re Yesu gimoa iaanumi tinalo yada robesa. ¹⁷ Goa pisa pare Judas-re ora niaa raapu pirua niaana kogono raba minalo Yesumi Judas mapiraasa.

¹⁸ Yapare go aame yada roboa mone misa. Go mone-mere su meda kaboa orope ope noa lopoa robaa rugulataaboa lo koyapape pua omesa.

¹⁹ Jerusalem su-para piri onaanu pagoa go suna biri Akeldama maasimi. Go bina re aa yaapi i su teme.

²⁰ Go madaare Buk Sam-para go aa madaa agaa gupa tisimiya: Nipuna ada pa rai aina. Aa medaloma go ada-para mada napirina sa. Goa page tisa: Aa medame nipuna kogono mina sa.

²¹ Goa pea-ga abiare niaame aa meda meamina. Go aa nipuri niaa raapu oro yaalo Yesumi agaa mogeasa rabu page niaa pamisima rabu page go

rayo ado kiriti aa adoa meamina simi. ²² Jon-me Yesu baptais mea kasa rabu page Yesu omoa rekoa wala yaa madaa pisa rabu page go rayo ado piri aa meamina simi. Go plane aa mua niaa raapu Yesuna omoa wala rekesa-ga pamu lamina simi.

²³ Pita goa sa rabu aa laapo mada minalo gupa simi: Medare Josep nipuna bi medare Barsabas page Justus page temede. Aa medare nipuna bi Matias teme. ²⁴ Go rabu beten gupa simi: O Aa Mudu, ne onaa rayona kone ade. Go aa laapo ni-aame makeme tulalo palima aa neme aa padane mea waalape. ²⁵ Goa puare go alopatemala aame Judas-na kogono mina. Go aa Judas-re nipuna yoto mua ora wae su-para pua simi. ²⁶ Goa loa nimumi aa laapo adoa Matias madaa raana omesimi. Go aa kogono aa 11-pela raapu aasimi.

2

Holi Spirit epenasa

¹ Yapi di Pentikos rudu sa rabu kone rulae onaanu ada padane-para epa kiritasimi. Kiritasimi onaanuri 120-pela pirisimi. ² Go Pentikos yapi rabu yae medame yaa madaa mu mu loa sana aipapulu adaa po ripu-rupa ipisa. Go rabu nimu piri ada-para epa rulatabesa. ³ Goa pisa rabu nimumi repena sulaa-rupa rugula rugula pisa rabu nimumi adesimi. Rugula rugula pua rabu repena sulaa nona plane yaere nimu madaa padane padane lo epa pirisa. ⁴ Goa pisa rabu nimu madaa Holi Spirit-mi epa rulatabesa-pulu

adaa agaa rado rado simi. Go agaare Holi Spirit-mi nimu kasa.

⁵ Goa pisa rabu Juda aanu medaloma Jerusalem su-para epa pirisimi. Gote madaa kone rulae aanuri adaare su rayona page gimoa epa pirisimi.

⁶ Gore onaa rayome go po ripu nona plane yae pagesimi rabu nimu rayo adola kiritasimi. Goa pua nimuna adaa agaa pagesimi rabu nimu ora paala omesimi. ⁷ Goa pua nimumi kidipaa ragi tua gupa simi: Go adaa agaa teme aanuri ora Galili su-para piri onaanu yaade simi. ⁸ Goa pea pare nimumi agaa lalaina pagalema rabu niaana adaa agaa pagalima simi. ⁹ Niaana suri Partia-para Midia-para Elam-para Mesopotemia-para Judia-para Kapadosia-para Pontus-para Esia-para ¹⁰ Frigia-para Pamfilia-para Isip-para mo adaa su Libia-para Sairini su page pirua epa amaa. Gore niaa medalomare Rom page pima simi. ¹¹ Niaare ora Juda-para ruru rado onaanu lotu padane tema onaa page pima. Niaa medalomare su Krit Arebia lapo page pima. Goa pea pare kone rulae onaanumi agaa teme rabu nimu rayome niaana adaa agaa pagoa Gote-na epe kogono madaa pagamade simi. ¹² Goa pisa-pulu aanuri ora pogolasaawa ki wage wage pua agaa gupa lo pirisimi: Go aare ake plane yapae simi. ¹³ Goa lo pirisimi pare pa aa medalomame giri laawa gupa simi: Go aanuri ipa wain (bia) noa maeyateme simi.

Pita-me agaa lapedepesa

¹⁴ Go rabu Pita aposel kogono aanu 11-pela raapu rekaawa onaa rayo-para agaa puri paloa

gupa sa: Juda onaa-para, Jerusalem su-para onaanu-ya, nimimi go agaa pagalepa. ¹⁵ Nimina konere nogo aanu ipa bia noa maeyateme* kone saeme pare abia naare pena ipulaina pa 9 klok rabu aema sa. ¹⁶ Ribaa rabu ipa bia nemede. Go kone madaare Gote-na agaa lakene aa Joel-me Gote-na buk madaa aba agaa gupa tu isaya: ¹⁷ Gote-me lalo: Orope su yaa dia yaliade rabu neme gupa palua: Nina Holi Spirit onaa rayo madaa mapiraalua. Goa pua nimina nogo naakinu nina agaa laketeme. Goa pua nimina aanumi oyae adalimi. ¹⁸ Go di rabu neme nina kogono onaanuri Holi Spirit-na puri katoa. Katoa rabu nina epe agaa laketeme. ¹⁹ Goa pua neme so yaa-para oyae radonu mea salua. Goa pua su amaa oyae radonu mea salua rabu yapi page repena sulaa page wae miru page maopasalua. ²⁰ Go Aa Mudu epaliade yapi di madaare naare aba udinina toa sa. Goa pua akuare yaapi pi nona plane ma-alia. ²¹ Go rabu onaa rayome Aa Mudu-na bi madaa agaa lo kone rulalimiri oro yaalo kagaa piraama laama palimi sa.

²² Pita-me gupa sa: Israel onaanu-ya, go agaa pagalepape: Neme Nasaret aa Yesu madaa lalo. Yesuri Gote-me nipu mapiraawa puri kasa-pulu kogono waru pisa. Goa pua nipumi puri pane kogono-para ora epe kogono rado rado-para Gote-na puri mea waasa-daa niminaaeme. ²³ Yesuri Gote-me kone mapiraasa-pulu wae kimisu onaanumi repena polopea madaa tinalo mea ra-

* **2:15:** Pitame go agaa lakesa re-re ia-daa sa. Akolo ya? Juda onaanuri yapipu eta noa ipa bia page nanisimi-daa sa.

paasa. ²⁴ Goa pisimi pare omape yae esepenalo Gote-me nipu marekaasa. Gore omape yaeme Yesu matmat-para naripinaasa. ²⁵ Go madaare Devit-mi Yesu madaa aba gupa sa:

Aa Mudu-ri oro yaalo ni raapu pipa-daa ade.

Goa pua ni raba mea-ga ni paala naomalua sa.

²⁶ Goa pea-pulu epe koneme roboa-para rulatabea-daa pedo pi.

Nina yogane matmat-para rogaalimi pare nina kone wasupa oro yaalo kagaa piralia.

²⁷ Neme nina kone wasupare omape su-para napenalo surubape.

Nina epe kogono aa-na yogane mada nara-mualia.

²⁸ Neme epe pora waaloa go pora oro yaalo kagaa pirape pora ya-pulu ne raapu raana omo piralua sa.

²⁹ Ame baaninu-ya, niaana akua Devit-na agaa epe-rupa lagialo. Nipu omenaloa matmat-para rogaasimi. Goa pua nipu rogaae aana apedaa go su-para aaya. ³⁰ Nipu Gote-na agaa lakene aa pirua Gote-na ora agaa waru niminaasa. Gote-me yaa madaa makuaa loa sana gupa sa: Devit madini su-para ora aa mudu meda piralia sa. ³¹ Devit-mi Yesuna pape-anu orope epaliade yaenu adesa-pulu nipu rekaluana agaa lakesa. Goa pua Krai ome onaana su-para napirua yogane page naramualua sa. ³² Pagalepa. Gote-me go aa Yesu Krai marekaasa-daa niaame inimi adesima. ³³ Gore Yesu marekaasa rabu Gote-na popo ke-nane pua pirisa. Goa pua Gote-me ora agaa loa Holi Spirit gialua sa. Goa sa-pulu nimimi

abia go ademedede yaere Holi Spirit nipumi mea epenalade. ³⁴ Gore Devit-ri Yesu pisa-rupa so yaa mada napirisa. Devit-mi lalo:

Gote-me Aa Mudu Yesu-para.

Nina popo ke-nane piraina sa.

³⁵ Iaanu nena rolo-para mapiraalua sa.

³⁶ Israel su-para piri onaa rayore ora Gote-me go Yesu Aa Mudu mapiraasade kone niminaatepape. Go Yesuri nimi repena polopea madaa tisimi pare Gote-me nipu ora niminaa loa Mea Repae Aa yaade lo lakesa.

³⁷ Onaanu go agaa pagesimi rabu nimuna robaa-para kedaa pisa-daa nimumi Pita-para aposel kogono aa medaloma-para gupa simi: Amenu, niaa ake palima ya? ³⁸ Pita-me lakesa: nimi padane padane laatapuri kone perekea Yesu Krai-na bi madaa baptais mealepa. Goa pua nipumi nimina pupitagi marabuaniaawa Holi Spirit nimi pa gialia sa. ³⁹ Gote-na ora agaare nimi-para nimina sinu-para su rayona lo kiritasimi. Go onaa rayore niaana Mudu Gote-me nipu raapu mapiraalia sa.

⁴⁰ Go puri pane agaare Pita-me nimu lakesa. Goa pua agaa mana adaapu loa gupa sa: Abiare pupitagi ne onaa adaapu pimi-ga nimiri nimu gimoa wae kone nasalepape sa. ⁴¹ Goa sa rabu onaa adaapu nipuna agaa madaa raaname omoa pagoa baptais misimi. Go yapi di rabu onaa 3,000-pela disaipel onaa raapu epa pirisimi.

Onaanu rayo pu robaa padane isimi

⁴² Nimumi moge riaae aanuna agaa pagoa eperupa pirua kone padane sua eta noa beten lo

pirisimi. ⁴³ Goa pua aposel kogono aanumi napiaa kogono page epe rado kogononu page pisimi-pulu onaa rayome paala omoa pirisimi. ⁴⁴ Goa pua kone rulae onaa rayome kone padane sua nimuna oyaenu kiritaawa rumaa pirisimi. ⁴⁵ Goa pua pa onaanumi mo kone rulae onaanuna oyae kabenalo nimumi mone mua pa piri onaa rumaa kaloa nimu rayo epe-rupa pirisimi. ⁴⁶ Goa pua nimumi kone padane sua yapi padane padane laatapumi lotu ada-para kiritasimi. Go page nimuna ada-para eta noa ora raaname omo pirisimi. ⁴⁷ Goa pua nimumi Gote-na bi minasaa pirua onaa rayome lalo: Nimi epe-rupa pimi onaa. Goa pua oro yaalo Gote-na kone rulae onaa raapu onaa adaapu epa-mama pua nimuna naba adaapu popesa.

3

Pora napami aana ke maepeaasa

¹ Gore beten lape di rabu Pita-para Jon nipu laapo aebo lotu ada-para pisipi. ² Pisipi rabu go epe lotu adana pora gaape-nane pora napami aa meda pirisa. Go aare agimi aa oyapalae madu isa. Oro yaalo epe pora gaape temede amaa-nane ria ipua mapiraasimi. Go aame lotu ada-para odobalimide onaanu-para mone oyae meda ogenalo mea mapiraasimi. ³ Pita Jon laapo lotu ada ru-nane odobatalo pisipi rabu go aame oyae meda gialepa loa ogesa. ⁴ Goa sa rabu mo aa laapome pora napami aa-na ini agaa waru adaba sua Pita-me lalo: Saa adape sa. ⁵ Gore pora napami aa nipumi kone gupa isa: Ora

oyae gialipi kone isa-pulu go aame waru adaba isa. ⁶ Go rabu Pita-me nipu goa lakesa: Ni mone oyae nasabaayo-pulu yae meda gialuame pi sa. Nasaret su-para piri Yesuna bina purimi ne marekaluame lalo sa. ⁷ Goa loa go aa-na ki mina marekaasa. Marekaasa rabu go aa-na aa galo puri pasa. ⁸ Go aa raana omoare rekoa pora pamisa. Goa pua nipu page Pita Jon raapu epe lotu ada-para pisimi. Pisimi rabu go aame ora pogolaari pua Gote-na bi minasaasa. ⁹ Nipu pamua Gote-na bi minasaasa rabu onaa adaapumi nipu adesimi. ¹⁰ Go aa oro yaalo epe pora gaape-nane pirua mone ogesa-pulu onaanumi nimuna ini agaame adesimi. Gore nipu abia pora epe-rupa pamua ru-nane ipisa-daa go onaanumi paala omoa ki wage pisimi.

Pita-me epe lotu ada-para agaana re lakesa

¹¹ Go lotu adana pokaalo ada meda aasa. Gona biri Solomon-na pokaalo ada simi. Mo aame Pita Jon laapo waru upia go pokaalo ada aasa-para onaa adaapu nipumi aipapulu adola pisimi.

¹² Pita-me onaa rayo adoa agaa gupa lakesa: Israel onaanuri akeane nimimi ki wage pua pimi pae sa. Gore akeane saa adoba imi pae? Nimi ake kone imi pae? Saame epe kone sua saana purimi go aa maepeaaripa ya? Ora saana purimi-daa dia.

¹³ Gore Gote-me paa. Ora niaana akua Abraham-para Aisak-para Jekop-para nimuna Gote-me go aa maepeaaria. Nipumi nipuna raba mi naaki Yesuna bi minasaatalo paa. Go Yesuri nimimi apo kadipi Pailat-na ini agaana yada roboa masaa rilasimide. Pailat-mere Yesu repaaluwa kone isa

pare nimimi go agaa napagesimide. ¹⁴ Goa pua Yesu ora Gote-na epe redepe ne aa pirisa pare nimimi nipu gimoa Pailat-para onaa tu maomaat-alo go aa epenala simide. ¹⁵ Goa pua nimimi oro yaalo kagaa pirapena re Yesu yapare tisimide. Tisimi pare Gote-me matmat-para marekaasa. Niaame go rayo adema. ¹⁶ Go Yesu nipuna bimi go pora napami aa maepeaaripa. Nipumi Yesu madaa kone rulaasipi-daa Gote-me nipu puri kasa. E, gore nimimi go aa adaba pimi. Go aame Yesuna agaa robaa-para maodabaria-pulu nipu epe-rupa pia sa.

¹⁷ Nina ame baaninu, nimi page nimina aa mudunumi page Yesu-para pisimide yaere nan-iminaawa pisimi yaade. ¹⁸ Goa pea pare Gote-me nipuna agaa lakene aanu-para gupa lakesa: Kraisi Mesia radaa noa omalia lakesa. Go aanumi agaa lakenaloa go agaana re maoyaasimi.

¹⁹ Goa pimi-ga kone perekea Gote-na kone mua nimina pupitagi gimalimina go rabu nipumi mea rubaalia. ²⁰ Gote-me kagaa puri ginalo goa pipape. Goa pua Gote-me Yesuri niminaa loa Mea Repae Aa ya-pulu aba mada mua mea repaasa. ²¹ Pare nipu abia yaa-para ora pirua orope su amaa ipua kagaa yaenu masaalia. Go madaare Gote-me nipuna agaa lakene aanu lakenaloa nimumi simi sa.

²² Go madaare Moses-me aba gupa sa: Gote-me ni nipuna kogono panolo mapiraasa sa. Go pea-ga nipuna lakene aa-na agaa rayome pagalimina. ²³ Goa pua onaa rayome nipuna agaa napagalimi-daare Israel su gimoa ora nimu omabalimina. Moses-me agaa gupa tisa. ²⁴ Pita-me wala lalo:

Gote-me agaa lakene aa Samuel madaa piruaama ipuare agaa lakene aanumi rayo go agaa padane gupa simide. Nimuna agaana re abia adema sa.

²⁵ Gote-me akuanu raapu aana oraawa sana agaa lakene aanu agaa lakesa. Go ora agaare ora nimina pagoa meape agaa yaade. Gote-me Abraham-para agaame pogatulalo gupa sa: Nena madiali si akuanumi su amaa piri onaa rayo puri kanalo mapiraalua sa. ²⁶ Goa sa-pulu Gote-me niaa raba meape aa Yesu mea epenasa. Gote-me Yesu marekaawa nimi piri-para aba epenasa. Goa pua nimimi pupitagi ne kone masaa rilainalo epe puri mea epenasa.

4

Nimumi Pita-para Jon lapo adisimi

¹ Pita-para Jon lapome onaa agaa lakesimi rabu aanumi nipu laapo aditalo ipisimi. Aanu gupa ipisimi: Gote-na miru irae aanu page lotu adana aa mudu polis page Juda aanuna page Sadyusi ruru aanu page aditalo ipisimi. ² Gore Pita Jon laapome onaanu-para Yesu matmat-para rekoa pia sipi. Goa sipi-pulu onaanumi ome onaanu page wala rekoa piralimi. Goa sipi-pulu mo aanumi ratu waru yawoa aditalo ipisimi. ³ Goa pua adisimi pare ribaa sa rabu ekeraa koso teme sa. Goa pua koso nalo pi ada-para surubesimi. ⁴ Goa pisimi pare onaa adaapumi nipu laapona agaa pagoa kone rulasimi. Go rabu aa adaapumi gupa 5,000 kone rulasimi.

⁵ Wala ekeraa-nane kaunsil-na aa mudunu page kone makuaae aanu page rekena agaa ti-saanu page Jerusalem su-para kiritasimi. ⁶ Gote-na miru irae aanuna mudu Anas-para Kaiafas-para Jon-para Aleksader-para miru irae aa mudu rayo kiritasimi. ⁷ Goa pua nimumi aposel kogono aa laapo agaa misimi. Nipina kogonore aapina bi madaa puri mepe pae simi.

⁸ Goa simi rabu Pita madaare Holi Spirit odobasa-pulu gupa abusa: Onaa rayona mudu yapatu page kone makuaae aanu page nina agaa pagalepape sa. ⁹ Gore nimimi agaa mulalore saame pora napami aa raba mua maepeaaripade agaa meme pae simi. ¹⁰ Go madaa waru pagalepape. Go rekoa pia aare Nasaret su-para piri Yesu Kraisi-na purimi nipu ora maepaaripa. Go Yesuri nimimi repena polopea madaa nil-mi tisimide pare Gote-me nipu matmat-para marekaasa. Nipuna purimi pisa. ¹¹ Gote-na buk madaa i agaame Yesu madaa saa pi agaa gupa isa: Nimi kamda kogono pulalo meme aana-re gimisimide pare go aana abia ora riri-nane aana sa. ¹² Gore nipu padaneme oro yaalo kagaa pi-raama laama pope kone wasupa mada gialia. Su rayo-para pimi onaanumi Yesuna bi padaneme niaa epe-rupa mapiraalia teme sa.

¹³ Goa sa rabu kaunsil piri aanu paala omesimi pare Pita Jon laapome puri pane agaa sipi. Go aa laapore skul nalo agaa mana waru napage aa lapo-ga puri pane agaa sipi-daa adesimi. Nipu Yesu raapu piri-sipi-daa adesimi. Goa pua mo aan-umi kone adaapu isimi. ¹⁴ Yapare pora napami aa

perekea nimu raapu pirisa-pulu nimumi Pita Jon laapo-para agaa na-abusimi.

¹⁵ Goa pua nimumi go aa laapo kaunsil gimoa amaa mea pulupa simi. Nimumi nipu laapo madaa koso lape agaa yada robesimi. ¹⁶ Go aa laapo madaare ake palima ya? Nipuna puri pane napiaanu kogono Jerusalem su-para onaa rayome pagamede. Goa pea-ga niaame go aa laapome ke wae aa namaepeaaripiri mada nat-apape sipi. ¹⁷ Yapare go agaa su payome pua pagena-ga go aa laapo-para Yesuna remaa onaa medaloma nalaketapape simi. ¹⁸ Goa loa go aa laapo ru-nane mea ipulupa loa sana agaa mana gupa simi: Yesuna agaa-para nipuna bi-para onaa medaloma nalaketapape lamina.

¹⁹ Goa simi pare Pita Jon laapome agaa gupa abusipi: Nimimi tapape. Nimina agaa pagaleme palo ora Gote-na agaa pagaleme palo tapape. Gote-me sa adea-ga nimimi tapape. ²⁰ Gore saame adoa pagesipa-pulu agaa mada tepa kone salepa sipi.

²¹ Goa sipi rabu kaunsil aanumi nipu-para yada malue tape agaa wala loa mea repaasimi. Onaa rayome go aa laapona kogono madaa Gote-na bi minasaasimi rabu kaunsil aanumi nipu laapo natisimi. ²² Mo wala yaina perekene aare nipuna madini maaliri 40-pela pirisa.

Gote-na kone rulae onaanumi puri minalo beten lala pirisimi

²³ Repaasimi rabu Pita Jon laapome adami onaa piri pua Gote-na miru irae aa mudu-para kone makuaae aanu-para nimumi pisimide agaa pua

lakesipi. ²⁴ Go onaame pagesimi rabu Gote madaa kone padane sua agaa lalo: Aapa, ne ora mudu. Neme su yaa lapo page ipa page yae rayo page warisi. ²⁵ Nena Holi Spirit-mi niaana akua Devit agaa lakesa rabu nipumi pepa madaa gupa tisa: Akeane ruru rado onaanu ratu yawoa wae agaa lo pimi?

²⁶ Su rayona aa mudunumi pepena pua mudu yapatu kiritasimi.

Nimumi Gote-para nipuna Raba Meape Aa madaa page rabuaniaatalo kirita pirisimi sa.

²⁷ Devit-mi gupa tisa-ga abia Herot page Pontius Pailat page go aa mudu ruru rado onaanu page Israel su-para piri onaanu page nimu rayo kiritaawa nena raba mi aa Mesia tulalo pisimi.

²⁸ Gote neme aba kone ina go mada palimi-pulu nimu kiritatalo pirisimi. ²⁹ Gote abiare neme nimuna yada palimiri waru adobaina. Goa pua niaare nena raba mi onaanumi nena agaa puri paloa lakelamona puri giape. ³⁰ Nena koneme onaana yaina maepeaawa epe kogono mapaawa puri pane kogononu rado pamona puri giape simi. Nena epe raba meape si Yesuna bimi giape sa. ³¹ Go beten lo kiritisimi rabu nimu piri-para pururu aasa. Goa pua Holi Spirit-mi nimu rayo rulatabenaloa Gote-na epe agaa puri paloa lakesimi.

Kone rulae onaa kone padane imi

³² Kone rulae onaanumi kone padane sua nimuna oyaenu rumaatalo padane-rupa pirisimi. Aa medamere nina agu raapo saapiralua kone naia. ³³ Goa pua aposel kogono aanumi Aa

Mudu Yesu matmat-para aba rekesa-daa agaa puri paloa lakesimi. Ora goa pua nimu madaare Gote-na epe raba meape kone mea isa. ³⁴ Goa pua kone rulae onaanuna rikiraanare naraa onaa meda ora napirisa. Dia, onaa rayome su ada laapo yoto misimi rabu aposel kogono aanu kasimi. ³⁵ Goa pua nimumi oyae dia ne onaanu-para mea rumaasimi.

³⁶ Goa pisimi rabu aa medalomame Josep nipuna su kabesimi. Go aare nipu Livai-repaa su Saiprus madini aa pirisa pare aposel kogono aanumi bi Barnabas maasimi. Adaa agaa madaare go biri epe kone sape aa. ³⁷ Go aare yoto mua aposel kogono aanu mone pua kasa.

5

Ananaias Safaira repaaya pirisipi

¹ Kone rulae onaanu oyae gupa rumaasimi pare Ananaias Safaira repaaya pirisipi. Ananaias-me nipuna su meda madaa mone yoto misa. ² Go rabu nipumi medaloma paga sua medalomare aposel kogono aanu kasa. Go konere nipuna orema kasa. ³ Goa pisa rabu Pita-me lalo: Ananaias, akolo Satan-me ne makirae kone mea gia pa. Goa pea-ga neme Holi Spirit-para yaa agaa lae. Kone gupa saere su yoto mone medaloma nena pa pagaa saapi sa. ⁴ Go suri ora nena su yaade. Gore yoto meaede mone page nena yaade. Ora-ga akeane ne kone laapo sua mone pagaa i pae? Ne pa onaanu-para yaa agaa nalakelae pare neme ora Gote-para yaa agaa lakelaede sa. ⁵ Ananaias-me go agaa pagoa sana nipu lopoa

ora ini adupisa. Goa pua onaa medalomame go remaa pagoare paalame omesimi. ⁶ Goa pisa rabu naaki ogege aanu ipua Ananaias-na ro mea rua matmat-para pua rogaasimi.

⁷ Wala orope ogesi-daa pirua Ananaias-na ore Pita piri-para ipua mo pisana remaa napagesa.

⁸ Pita-me mo ona agaa misa: Nena aani laapo mo su madaa mone meapede pare akepu meape pae sa. E, meapade pare medaloma dia yaade sa.

⁹ Goa sa rabu Pita-me lakesa: Akeane nena aani raapu wae kone sua Gote-na Holi Spirit-para yaa agaa lakelape? Nena aanina ro rogaee aanu pora-nane pimi-ga nena yogane page go onaanumi rogaalimi sa.

¹⁰ Goa sa rabu go ona Pita-na aa re-para lopoa omesa. Goa pua aanumi ipua go onana ro ria pua aanina matmat re-para pua rogaasimi. ¹¹ Gore Yesuna disaipel onaanu page onaa medalomanu page apo remaa pagoa ora paala omesimi.

Aposel aanumi puri pane kogono-para epe rado kogono-para pisimi

¹² Aposel aanumi onaana rikiraana napiaa kogono page epe rado kogononu page pisimi. Oro meda aposel kogono aanu-para onaa medaloma Solomon-na wane ada-para pua kiritasimi. ¹³ Go rabu pa onaa medaloma nimu raapu nakirita pirisimi pare kone rulae onaanu pala omoa nimu raapu nakiratasimi.

¹⁴ Goa pisa rabu Aa Mudu madaa kone rulae onaa adaapu nimu raapu meda-para pirisimi. ¹⁵ Aposel aanumi kogono waru pisimi-daa onaanumi yaina ome onaa porania ria pua reke madaa page yapara madaa page

mapiraasimi. Goa pua Pita pamisa rabu nipuna wasupame yaina i onaa madaa kabulasa rabu ome onaa maepeaainalo mapiraasimi. ¹⁶ Goa pua Jerusalem su mone pane piri yaina i onaa page remo pabo piri onaa page maepeaainalo mea ipisimi. Goa pisimi rabu aposel kogono aanumi nimu maperekeasimi.

Aposel aanumi radaa nisimi

¹⁷ Goa pisimi rabu Gote-na miru irae aa mudun-umi page Sadyusi aanu page nimumi aposel kogono aanu madaa wae udipa kone isimi. Go rabu nimumi ratu waru yawesimi. ¹⁸ Nimumi aposel kogono aa mapataatalo wae onaa piri karupusa ada-para mea pisimi. ¹⁹ Goa pisimi pare go ribaa Gote-na ensel medame kalabus adana pora loba aposel kogono aa meda amaa-nane mea pua agaa gupa lakesa: ²⁰ Epe lotu ada-para pua onaa rayo Yesumi kagaa kone gina laketapape sa. ²¹ Goa sa rabu aposel kogono aanumi ensel-na agaa pagoa yapi lapaasa rabu epe lotu ada-para pua agaa pamu mogeasimi. Gote-na miru irae mudu-para nipuna kogono aanu-para nimumi mo Juda aanuna kaunsil rayo kiritainalo yaasimi. Go rabu kalabus ada-para agaa repaawa disaipel aanu mea epenalo lakesimi. ²² Goa pisa pare polis kalabus ada ru-nane pua odobasimi rabu aposel kogono aanu napirisimi. Na-adesimi rabu nimu kaunsil piri-para agaa gupa pua lakesimi: ²³ Niaa kalabus ada adola puaama pare pora gaape ora loko tua oda polis adaba pirina sima. Goa pua pora gaape loba ru-nane pua go aanu-daa niaame na-adama simi.

²⁴ Epe lotu adana mudu polis page Gote-na miru irae aa mudunu polis page Gote-na miru irae aa mudunu page nimumi go aposel kogono aanu pa puamede remaa pagoare kone adaapu isimi. ²⁵ Go kone su pirisimi rabu aa medame ipua lalo: Pagalepa. Apo pateme aanumiri lotu ada-para pirua onaanu agaa mogeaeme sa. ²⁶ Goa sa raburi plisman-nu nimuna mudu raapu aposel kogono aanu mula pua wala ipisimi. Goa pisimi pare onaanumi nimu aana-me talima kone sua pawa mea ipisimi.

²⁷ Goa pua aposel kogono aanuri ru-nane mea pua kaunsil piri-para ma-ainalo Gote-na miru irae aame agaa mulalo pisa: ²⁸ Yesuna bi madaare agaa nalakelape aba lamade. Goa lamade pare nimimi ora pa teme-daa adema. Go Jerusalem su-para rayome nimina lakene agaa pageme. Goa pea-ga tu maomape kone niaa madaa masaatalo peme. ²⁹ Goa sa rabu Pita-para aposel kogono aanu medalomame agaa gupa abusimi: Niaa Gote-na agaa mana pagoa makuaaema. Goa pua aa medaloma agaa mana napageme. ³⁰ Niaana akuanuna Gote-me matmat-para Yesu marekaasa. Goa pisa pare nimimi aba repena polopea madaa nil-mi tu maomasimide. ³¹ Goa pisimi pare Gote-me Yesu marekaawa ki popo kinane pirua ora Aa Mudu page onaa Raba Meape Aa mapiraawsa. Nipumi Israel onaa rayo wae kone perekeamina wae kone rabuaniaamina puri pasa. ³² Niaame page go kogono aba adesima. Goa pea-ga Gote-me Holi Spirit-na puriri nipuna agaa pagemedede onaanu-para kasa sa.

³³ Kaunsil aanumi go agaa pagesimi rabu ratu waru yawoa aposel kogono aanu tamona kone isimi. ³⁴ Go kone isimi rabu Farisi aa medare nipuna bi Gamliel* pirisa. Go aare kaunsil aanu piri-para pua rekasa. Go aare rekena agaa mogeasa-pulu onaa rayome nipuna bi minasaasimi. Nipumi rekoa lalo: Go aposel aanu amaa mea pulupa sa. ³⁵ Amaa pisipi rabu kaunsil-nupara gupa lakesa: Israel aanu, nimimi go aa laapore ake palima kone saleme. ³⁶ Abadere Theudas ipua ni ora Aa Mudu yaade lakesa. Goa sa-pulu aa adaapu gupa 400-pela nipu raapu pirisimi. Goa pisa pare tu maomasimi rabu nipuna disaipel aa rayo pogola pisimi rabu nipuna kogono dia sade. ³⁷ Wala orope nimumi onaanuna bi tulalo ipisimi rabu Galili aa Juda epa pirisa. Goa pua onaa adaapumi nipuna agaa pagesimi. Pagesimi pare omenaloa nipuna disaipel onaa pa gima pisimi. ³⁸ Goa pisa-pulu abia neme agaa lagialo. Go aa laapo madaa koso natapape. Go aa laapo gimalepa. Nipuna pulalo pi kogonore go pa su amaa kogono-rupadaa ora dia yalia. ³⁹ Yapare go aanumi Gote-na kogono peme-pulu nimimi mada narasalimi. Nimimi ora Gote madaa waea pua kogono maoyalimilo lalo sa.

Goa sa rabu kaunsil aanumi Gamaliel-na agaa pagesimi. ⁴⁰ Goa pisa rabu aposel kogono aa tinalo ru-nane wala mea ipua agaa mana puri pane gupa lakesimi: Yesuna bi mada agaa nat-

* **5:34:** Aba ripia Pol nipu Yesu madaa kone abi narulasa rabu Gamaliel nipu Pol-na tisaa pirisa. Moge Riae Aanuna Kogono 22.3 go-para ia.

apape loa repaasimi. ⁴¹ Go rabu aposel kogono aa laapo kaunsil gimoa pisipi. Gimoa pisimi rabu nimumi Yesuna bi madaa kedaa risimi-pulu nimu ora raana omoa pisimi. ⁴² Goa puare yapi rayome aposel kogono aanu lotu ada-para page onaanuna ada-para page Gote-na Mea Repae Aa Yesu madaa Epe Agaa mogeasimi.

6

Aa 7-pela raba meape aa madaa misimi

¹ Go raburi disaipel onaana ruru adaa ya-mama pisa. Gore mo disaipel onaa Grik agaa simi repaame mo Hibru agaa ne repaa ratu yawesimi. Goa simi: Nimimi eta wasaa onanu nakateme. Dia pare niaana wasaa ona eta nakateme-pulu epe-rupa nasurubeme simi. ² Goa simi rabu aposel-na 12-pela page disaipel onaa rayo makir-itaawa gupa simi: Niaame Gote-na agaa gimoa eta oyaeyae rumaalima-daare go kone ora o yalia. ³ Amenu, gupa pamina. Nimina rikiraana aa 7-pela oyaeyae rumaaina mapiraatepape. Go mapiraalimide aanuri epe bi mealimi rabu nimu Holu Spirit waru mu redepe ne kone waru su oyae surubenalo mapiraatepa. ⁴ Go palimiri niaame oro yaalo beten loa Gote-na agaa laketema simi.

⁵ Aposel aa-na agaa pagoa nimumi raana omoa pisimi. Goa pua aa-na bi ma-ae Stiven-re Gote-na agaa page Holu Spirit page nipuna robaa-para rulatabesa. Nipu mapaamisa. Goa pua Filip-para Prokorus-para Nikanor-para Timon-para Parmenas-para Nikolas-para go rayo madaa misa. Nikolas-re Antiok su pirua aba Juda aanu

raapu kone rulae aba misa. ⁶ Go kone rulae onaanumi mo aa 7-pela disaipel mea ipisimi. Goa pisimi rabu aposel kogono aanumi beten loa simina go aanu aalu madaa ki isimi.

⁷ Go raburi su rayona onaa adaapumi Gote-na agaa pagoa kone rulasimi. Goa pua Jerusalem supra kone rulae onaa adaa yoa adaapu pisimi. Go page Gote-na miru irae aa adaapu nimumi Yesuna agaa waru pago kone rulasimi.

Juda aanumi Stiven adisimi

⁸ Gore Stiven-re Gote-na raba meape kone page Holi Spirit-na puri page waru misa-pulu nipumi onaa piri-para puri pane kogono-para epe rado kogononu-para pua pisa. ⁹ Goa pisa pare onaa medalomame Stiven raapu agaa arere pula pasimi. Go onaanuri Juda onaanuna lotu ada medana bi Esepena Aanu simi. Go onaanu page lotu adaare Sairini suna Juda onaanu page Aleksandria suna Juda onaanu page Silisia Esia su laapo piri Juda onaanu page Stiven raapu agaame arere pisimi. ¹⁰ Goa pisimi pare Stiven-re Holi Spirit-na puri-para nipuna makuaae kone page adoa simina nipuna agaa mada narasisimi. ¹¹ Mada narasisimi-pulu aa medaloma mone kaloa gupa tapape simi: Stiven-me Moses-para page Gote-para page ero agaa ta-daa pagema tapape simi. ¹² Goa pua lakenaloa kone makuaae onaanu-para rekena agaa tisaanu-para nimuna kone wae-rupa marekasimi. Goa pua nimumi Stiven piri ipua kaunsil-na ada-para adi ria pisimi. ¹³ Goa pua nimuna yaa agaa ne aanumi ru-nane mea penaaloa yaa agaa gupa simi: Go

aare oro yaalo niaana Gote piri lotu ada-para nipumi Moses-na agaa madaa ero agaa loaaya simi. ¹⁴ Gupa pagesima simi: Go aame lalo: Nasaret su-para piri Yesumi epe lotu ada kilipia Moses-me niaa gisade rekena agaa perekealia laasimi. ¹⁵ Goa loa makirasimi rabu kaunsil aanumi Stiven-na ini agaare ora ensel-na ini agaa nona plane adesimi.

7

Stiven-me agaa sa

¹ Goa simi rabu Gote-na miru irae aa mudun-umi Stiven agaa misimi: Nimumi ne-para lamede agaare ora tame pae simi. ² Stiven-me go re-maa gupa abusa: Amenu Aapanu, pagalepape. Niaana akua Abraham Haran su-para naepe Mesopotemia su-para pirisa rabu epe paa pi Gote-me opapaawa agaa gupa lakesa: ³ Nena su-para piri ruru gimoa su rado-para pope. Go suri neme waatoa. ⁴ Goa sa-pulu Abraham Kaldia su gimoa Haran su-nane pisa. Goa pua nipuna aaraa omenaloa Gote-me nipu go su-para mea epenasa. Nimi abia go pimi su madaa lalo. ⁵ Go rabu Gote-me Abraham nipuna surubape su kasa. Dia nipuna agu raapo pirape oge regepene su-daa nakasa. Yapare Gote-me orope Abraham nipuna sinu-para rurunu-para minalo ora agaa lakesa. Gote-me goa lakesa raburi Abraham-me naaki meda abi namadisa. ⁶ Gote-me gupa wala lakesa: Nena orope madiali naakina rurunuri pa kimisu naakinu ruru pirua nimu ora kogono madaa adini aa-rupa piralimi. Goa pua nimu ora maali 400-pela wae-rupa piralimi sa. ⁷ Gore Gote-me

Abraham-para wala lakesa: Apo ada kimisu-para piri gavman-mere nena naakina rurunu kogono madaa adia surubalimi. Goa palimi pare neme wae yoto abulanoloa nena madini rurunu ne piri-para nina bi minasaatalo epalimi sa. ⁸ Goa loa sana Gote-me pogatu pirapena Abraham yogane kepenene kone kasa. Goa puare Abraham yogane kepenene kone kasa. Goa pisa-pulu Abraham-me Aisak madisa rabu yapi 8-pela pirua go naakina yogane kepeasa. Goa pua orope Aisak Jekop madisa. Jekop-mere niaana akua 12-pela madisa.

⁹ Stiven-me agaa gupa lakesa: Jekop-na sinumi Josep-para wae kone sua Isip yoto mua kimisu kogono aa-rupa mea pua yoto misimi. Yapare Gote-me Josep raapu pirua kedaa epalialo surubisa. Go rabu Fero ora Isip-na aa mudu pirisa. Goa pua Josep kabesimi rabu Gote-me Josep epe makuaae kone kasa. ¹⁰ Nipumi go kone kasa-pulu Fero-me Josep-para epe kone sua Josep ora Isip su rayona namba wan gavman aa mapiraasa. Goa pua nipuna ada page surubenalo surube aa mapiraasa.

¹¹ Goa pisa-ga Isip su-para Kenan su laapo-para reae adaa paboa sapi e poape gimi omesimi. Goa pisimi rabu niaana akuanu eta asapu pirisimi.

¹² Goa pisa rabu niaana akua Jekop-me Isip su-para eta ialo remaa pagoa nipuna sinu rana padane pora kimisu-para mea rapaasa. ¹³ Rana laapo pisimi rabu Josep-me amelu-para nipuna kone lakesa rabu Fero-me Josep nipuna ruru adesa. ¹⁴ Goa pisa rabu Josep-me nipuna aaraa Jekop-para agaa repaawa nipuna ruru Isip su-para ipulupape lo lakesa. Goa pisa rabu onaa 75-

pela no-para pua pirisimi. ¹⁵ Go pisa rabu Jepok Isip su-para pua omenaloa niaana akuanu page go su-para pua omesimi. ¹⁶ Omenaloa nimuna ronu Sikem su-para mea ria pua rogaasimi. Go suri Abraham-me aa rogaape matmat kabenalo Hamo-na naakinu mone kasa.

¹⁷ Goa pisa pare Gote-me Abraham-para pogatu pirape agaa kanalo di rudu sa rabu niaana ruru onaa adaapu Isip su-para kimisu pua pirisimi.

¹⁸ Go-para pirisimi pare oropere Isip-na aa mudu meda pirua go aame Josep na-adesa. ¹⁹ Go aa mudumi niaana ruru yala mapolaawa akuanu radaa mapaawa nimuna nogo naaki pa omenalo su amaa-nane mea mapiraasa. ²⁰ Go rabu Moses-na agimi nipu madisa. Go naakiri ini kaapu eperupa ae naaki agimi akua repo madu saapirisa. Goa pisa pare orope nipu kalae naaki-rupa pirisa. ²¹ Go rabu aa mudu Fero-na waneme mua ora nipuna si-rupa surubisa. ²² Go rabu Isip kone makuaae aanumi nipu mogeasimi. Goa pisa-pulu Moses-ri nipu yada yaba ne aa pirua puri pane agaa-para kogono-para pua aa mudu-rupa pirisa.

²³ Wala orope Moses-na maali 40-pela patinaloa nipumi Israel su-para piri amenu adalua kone isa. ²⁴ Goa pisa rabu Moses-me Isip aa medame ame ratu talaina adesa. Adesa-pulu nipumi ame raba mulalo pua nipumi Isip aa tu maomaawa yano abusa. ²⁵ Goa pisa rabu Moses-me kone gupa isa: Gote-me ni puri ginalo neme amenu raba mealua rabu adalimi kone isa. Goa kone isa pare amenumi kone gupa naisimi. ²⁶ Wala ekeraa-nanere ame laapome yada pisipi rabu Moses adoa yada napipape lo agaa gupa lakesa:

Ame laapo, nipiri ora ameaya-ga nipimi akeane maoyaaripi ya? ²⁷ Goa sa pare mo aame ratu yawoa go Moses orolopaawa lalo: Aapimi ne ora aa mudu-rupa mapiraria ya? ²⁸ Abala go Isip aa meda taede-rupa ni tulalo pi pae? ²⁹ Gupa pagesa rabu Moses paala omoa Midian su-para pogola pua yada taepe aa-rupa pua pirisa. Goa pua oropere nipumi naaki laapo madisa.

³⁰ Maali 40-pela patisa rabu Moses onaa napiri su Rudu Sainai re-para pua ensel meda adesa. Adesa rabu repena sulaa rala-na adesa. ³¹ Moses-me adesa rabu nipumi pala omoa rabu nipu re-para pua adolalo pisa. Go rabu nipumi Aa Mudu-na agaa gupa pagesa: ³² Niri nena akuanuna Gote yaade. Niri Abraham-para Aisak-para Jekop-para nimuna Gote yaade sa. Goa sa rabu Moses paala omoa pururu pisa pare Gote piri-para na-adesa. ³³ Goa pisa rabu Gote-me nipu-para lalo: Nena aariti kolape. Abia ne reka aate suri ora epe su yaade sa. ³⁴ Neme nina Isip su-para piri onaanuna wae radaa pi kogono-daa ora ade. Nimuna re pagoa nimu raba mulalo epawa. Goa pea-ga ne rekoa ne Isip su-para painalo pi sa.

³⁵ Go Moses padanere Israel su-para piri onaan-umi aba gimoa gupa simi: Aapimi ne aa mudu-para koso pagape aa-rupa mapiraria pae? Goa simi pare Gote-me Moses aa mudu-para raba mi aa-para pirinalo mea rapaasa. Go repena sulaa rala-na para pirisa ensel-me Moses raba minalo Gote-me Moses puri mapabasa. ³⁶ Moses-mere Isip su-para napiaa kogono page rado kogononu

page pisa. Nipumi onaanu Ipa kane kenaawa onaa napiri su-para maali 40-pela nimu suru-bisa. ³⁷ Moses-miri Israel su-para piri onaa aba gupa lakesa: Gote-me ni mapiraasa-rupa nimina rikiraana agaa lakene aa meda mapiraalia. ³⁸ Moses-re Israel su-para piri onaanu kiritasimi rabu nipumi raba misa. Nipumi ensel raapu Rudu Sainai madaa pirua agaa lakesa. Go ensel-me akuanu page agaa lakesa. Apo oro yaalo mapiraape agaa pagesimi rabu nimi page pagal-iminalo lagisa.

³⁹ Goa pisa pare go Moses-re niaana akuanumi masaa rilasimi. Nimimi nipu gimoa wala Isip su-para palima kone isimi. ⁴⁰ Goa pua nimumi Aron gupa lakesimi: Remo medaloma waria simi. Goa pua nimumi pora wanaloa orope pomona. Moses-re niaa Isip su-para mea epaade pare nipu aa-para pua palo maarea simi. ⁴¹ Goa simi rabu nimumi remo mena gawa-rupa warisimi. Nimumi pa kimi warini mena gawa madaa gote ma-aulaawa pedo pedo pu pirisimi. ⁴² Go rabu Gote-me nimu yaa-para aatade uba kedonuna bi minasaainalo gimisa. Go madaare Gote-na agaa lakene aanumi buk madaa gupa tu isimi: Nimi Israel su-para piri onaanu-ya. Nimimi maali 40-pela su amaa pirua mena gawanu tua miru irisimide-ga gore ni-para pisimi pae? Ora dia. ⁴³ Nimimi mo remo Molek-na mamina warini aba mea kilipia ria pisimi. Go raapu mo remo Refan-na uba wasupa page minasaasimi. Go remo wasupare nimimi wari kiritisimi. Goa puare neme nimi Babilon su-para mea pua mapiraalua sa. Profet aame buk madaa apo agaa tu isa.

⁴⁴ Stiven-me agaa pena lala sa: Niaana akua-nuri onaa napiri su-para pirua lotu ada sel mamina-me warisimi. Go adaare Gote-me Moses-para wariape lo robo isa-rupa warisimi.

⁴⁵ Orope go mamina-me warini adaare akuanumi sinu-para kala-mama pua akuanumi kilipia ru pirisimi. Goa pua Josua-me ruru radonu rata mea pisa rabu akuanu sel ada go-para mea ria pisimi. Goa pulalo pisimi rabu Gote-me iaanu aba ratu rubesa. Go su-parare Devit madisa rabu page sel ada aasa. ⁴⁶ Devit-ri Gote-me epe aa kone isa-pulu nipumi Gote-para ne ora akua Jekop-na Gote ya-pulu nena pirape lotu ada warialuame pi lo beten sa. ⁴⁷ Go beten sa pare Devit-na naaki King Solomon nipumi go lotu ada warisa.

⁴⁸ Yapare so Mudu Gote-re pa kimi warini ada-para napia. Go madaare Gote-na agaa lakene aame gupa sa: ⁴⁹ Aa Mudumi gupa sa: Yaa-parare ora nina pirape siaa yaade. No suri ora nina aa i yae yaade. Goa pe-ga nimimi nina adaare ake plane palimi yapae? Go page nina kitu pirape su yaade. ⁵⁰ Neme go oyaenuri nina kimi waritu sa.

⁵¹ Stiven-me kaunsil gupa lakesa: Nimiri pu rero pina raa-para piri onaa pimi. Nimina aane poaawa Gote-na agaa napageme. Nimiri nimina akuanumi Holi Spirit gimisimide-rupa peme.

⁵² Profet ora padane nimina akuanumi radaa nakasimi ya? Go page nimina akuanumi epe redepo ne aa madaa pora mea waalape aa tu maomasimi. Goa pua abia page nimimi nipu kawae madua tu maomasimi. ⁵³ Nimiri ensel-me Gote-na rekena agaa mea lagisa. Goa pisa pare nimimi go agaa rasua napagaeme.

Nimumi Stiven aana-me tu maomaasimi

⁵⁴ Kaunsil piri aanumi Stiven-na agaa pagoare ratu waru yawesimi-pulu nimuna abulu regepe no pirisimi. ⁵⁵ Yapare Stiven-re Holi Spirit nipuna robaa-para rulatabesa-pulu nipumi so yaa-para Gote-na epe paa adesa. Yesu Gote-na popo ke-nane pirina adesa. ⁵⁶ Adalepa. So yaa lobapaina Gote-na ki popo ke-nane Onaa Raapu Pirape Aa-na Si so pia-daa lo Stiven-me gupa sa.

⁵⁷ Goa sa rabu nimumi aa-ya loa nimuna aane pora poaawa Stiven aipapulu aditalo pisimi. ⁵⁸ Nimumi nipu adaare amaa-nane rata mea pua aana-me tisimi. Goa pua nipu tu maomape aanumi mamina kaloa ogege aa meda mea kasimi. Go aana biri Sol yaade. ⁵⁹ Nimumi aana-me talaina Stiven-me Gote-para beten gupa sa: Aa Mudu Yesu, nina wasupa mea sa. ⁶⁰ Goa sa rabu rumu koba pua agaa puri paloa sa: Aa Mudu, go aanuna pupitagi wae yoto na-abulape. Goa loa nipu ini adupia u patisa.

8

Sol-me Gote-na kone rulae onaa kedaa kasa

¹ Stiven tisimi go raburi Jerusalem su-para piri kone rulae onaanu madaa wae kedaa di marekaasa. Goa pisa-pulu nimu su rado rado-para yada ta reko pisimi. Nimu Judia Samaria su-para yada ta pisimi pare aposel kogono aanu padane napisimi. ² Go raburi Gote madaa kone waru rulae aa medalomame Stiven ro rogaawa re lo pirisimi. ³ Yapare Sol-me Gote-na ruru kedaa katalo maoyasa. Nipu ada padane padane laata

pu-para pamua kone rulae onaanu adia kalabus
ada-para mapatasa.

Samaria su-para Gote-na epe agaa lakesimi

⁴ Yadata pisimi kone rulae onaanumi su ray-
ona pua epe agaa lapedepesimi. ⁵ Filip-ri nipu
su Samaria adaare-pare pua apo piri onaanu-
para Gote-me Mea Repae Aana agaa mogeasa.
⁶ Nipumi napiaa kogono pisa rabu onaa adaapuna
pumi nipuna agaa pagoa kone rulasimi. ⁷ Goa
pisa rabu Filip-mi remo pabo piri onaa adaapuna
remo rakepeaasa. Go rakepeataina agaa puri
pane simi. Goa pua pora napami ki wae onaanu
page yaina omopa i onaanu page maepeaasa. ⁸ Go
rabu Samaria su-parare onaanumi ora raaname
omesimi.

⁹ Go adaare-parare aa meda nipuna bi Saimon
pirisa. Go aare nipu yaina pia aa ya-pulu Samaria
su-para piri onaa rayome nipu paala omesimi.
Nipumi ni ora aa mudu sa-pulu onaanumi nipuna
puri adoa paala omesimi. ¹⁰ Samaria su-para piri
onaa rayo ora aa mudunu page riabo onaanu
page go yaina pi aa-na bi waru minasaasimi. Go
aa madaa gupa simi: Nipu Gote-na puri ia-pulu
bi Ora Puri lamina simi. ¹¹ Ora raana adaapu
nipuna yaina pi kone adoa onaanumi nipu waru
pagesimi. ¹² Goa pisimi pare Filip-mi Gote-na Su-
rube Su madaa Yesu Krai-na bi madaa Epe Agaa
lakesa rabu Samaria su onaame agaa madaa kone
rulaawa baptais misimi. ¹³ Go yaina pia aa Sai-
mon page kone rulaawa baptais mua sana Filip

re-para pirisa. Goa pua nipumi puri pane kogono-para kogono radonu-para adesa rabu paala omoa ki maalu tisa.

¹⁴ Samaria onaa Gote-na agaa robaa-para mao-daasimi rabu Jerusalem su-para piri aposel kogono aanumi remaa pagesimi. Goa pua nimumi Samaria su-nane Pita Jon lapo mea penaasimi.

¹⁵ Go aa laapo ipisipi rabu nipumi kone rulae onaanu Holi Spirit minalo beten sipi. ¹⁶ Holi Spirit onaame abade namisimi-pulu nipumi goa pisipi. Nimu baptais misimi rabu Yesuna bi padane pagoa misimi. ¹⁷ Goa pisa-pulu Pita Jon lapome nimuna aalu madaa ki inaloa Holi Spirit misimi.

¹⁸ Aposel aa laapome aalu madaa ki isipi rabu go yaina pi aa Saimon-me onaanu Holi Spirit misimi rabu adesa. Adesa rabu Pita Jon lapo-para mone-me kabano tapa lo agaa gupa lakesa: ¹⁹ Go puriri ni gialepa. Nina kimi pa onaanuna aaluna sanoloa Holi Spirit mealimi sa.

²⁰ Goa sa pare Pita-me agaa gupa abusa: Nena mone raapu wae repena sulaa-para pope. Neme Gote-na pa ode gea yaere mone-me kabalua kone nasape. ²¹ Nemere kogono pulalo niaa raapu kogono aa mada napirali. Nena robaa-para epe redeipo ne kone napia. ²² Pare nena robaa-para kone maepeaawa Aa Mudu-para beten lape. Goa pua wae kone marabuaina beten lape. ²³ Gore nena pu rero pi aa-rupa adalo sa. Go koneme ne kalabus ada mapiraaya. ²⁴ Goa sa-pulu Saimon-me Pita Jon lapo-para lalo: Aya, nena lae-rupa ni mada wae yaenu naepena beten tapape sa.

²⁵ Goa pua Jon Pita lapome Aa Mudu-na agaa kone rola mogeawa Jerusalem su-para wala pisipi. Pora-nia pisipi rabu Samaria su-para piri onaanu Gote-na Epe Agaa lakesipi.

Filip-mi Itiopia su-para piri aa agaa lakesa

²⁶ Oropere Gote-na ensel medame Filip agaa gupa lakesa: Nena oyae amege pua no-nane puare Jerusalem su-para Gasa su lapone pora pamuape sa. Go porare onaa napiri su-para go popesa. ²⁷ Goa sa rabu Filip-mi oyae amege pua pisa. Go pisa rabu Itiopia su-para piri aa meda nipuna ada wala polalo pisa. Go aare naaki namadini abe aa yapare ora aa mudu pirua Kwin ona muduna mone surubisa. Go onana biri Kadasi nipu Itiopia piri onaanu surubisa. Itiopia aame Jerusalem su-para Gote-na bi minasaawa ada wala polalo lotu ta pisa. ²⁸ Nipu hos-me yone kaaris madaa pirua popesa. Pira palae pulaawa agaa lakene aa Aisaia-na pepa madaa dipiaama pisa. ²⁹ Goa pua Holi Spirit-mi Filip lakesa: Mogo hos-me yone kaarais re-para pua aasa. ³⁰ Goa sa rabu Filip go aa piri-para aipapulu pua agaa lakene aa Aisaia-na buk dipialaina pagesa. Pagoa agaa gupa misa: Go dipiae agaana re niminaae pae? ³¹ Go aame lalo: Aa medame go agaana re nalagialiadere akea pua niminaalua yapae? Itiopia surube aame Filip gupa loa sana hos-me yone kaaris madaa ni raapu epa pira lo lakesa.

³² Mo dipisade agaana re gupa lakesa: Gore nipu tape mena sipsip-rupa nimumi nipu mea pisimi. Oge mena sipsip-ri iri pudiatalo ro-gaawa pemede-rupa agaa lorainaloa nipu mea

pisimi. ³³ Gore nimumi nipu ora rabuaniaawa nipu mariae koso agaa simi. Gore nipu nogo naakinu page meda ora napiri. Goa pua nimumi nipu tu maomainaloa so yaa-para pisa. Go agaare Aisaia-na buk madaa apo-rupa tu isa.

³⁴ Apode aame Aisaia-na buk dipiare Filip-para agaa gupa misa: Go agaa lakene aa-na agaare aapi madaa loaaya pae? Ora nipu madaa ta pae pa aa meda madaa ta pae? ³⁵ Goa sa rabu Filip-mi Epe Agaa adaapu mogeasa. Go aana aba dipisa agaana re loare Yesuna Epe Agaa mogeaatalo pisa. ³⁶ Goa pua pora pulaaware Itiopia surube aame ipa ini meda adesa. Goa pua nipumi lalo: Go ipa ada. Akeane neme baptais namealua yapae sa. ³⁷ Filip-mi nipu-para lalo: Nena pu robaame kone waru rulali-daare baptais mada meali sa. Goa sa rabu go aame lalo: Abia Yesu Krais-re ora Gote-na Si yaade kone rulaato sa.

³⁸ Go rabu mo aame osemi yone kaaris mal-oraawa nipu Filip lapo no ipa-para pisipi. Goa pua Filip-mi baptais kasa. ³⁹ Ipa masaana gimoa ipisipi rabu Holi Spirit-mi Filip pane mea pisa. Mo aame Filip wala na-adisa pare nipu porania pisa rabu nipuna robaa-para raana ora waru pisa. ⁴⁰ Filip-mi kone mua nipu Asdot su-para pa epa pirisa. Nipumi adaare rayona Epe Agaa lakela-mama puare Sisaria su-para pua pirisa.

9

*Sol kone perekeyo sua Gote-na agaa robaa-para maodasa
(Kog 22.4-16; 26.9-18)*

¹ Yapare go rabu Sol-me wae agaa lala pua Gote-na aposel kogono aanu tu maomaatalo pisa. Goa pua nipumi Gote-na miru irae aa mudu piri pua adesa. ² Go aa mudumi pepa tinalo laketa pisa. Goa pua Damaskus su-parare Sol-me Juda aanuna lotu ada ru-nane polalore Gote-na pora raati onaa lotu ada-para madaa asapisa. Goa pua nipumi nimu Jerusalem su-para kalabus ada aditalo mea pisa. ³ Gore Sol pua Damaskus adaare resi-para pamisa rabu nipu piri-para so yaa-para i paame nipuna ini agaa-para paa-rupa ipisa. ⁴ Go rabu Sol nipu su amaa lopoa agaa meda gupa pagesa: Sol Sol-ya, neme niri ake pea-daa maoyaaye pae? ⁵ Gore Sol-me lalo: Aa Mudu, nere aapi ya? Agaa gupa abusa: Niri Yesu yaade. Nemere ni oro yaalo maoyaaye. ⁶ Yapare ne rekoa so adaare-para pu. Neme orope pali yae aa medame lagialia sa.

⁷ Go agaa sa rabu aa medaloma Sol raapu pisimiri pa rekaawa agaa nasimi. Nimumi go agaa pagesimi pare pa oyae meda na-adesimi. ⁸ Sol su madaa rekesa pare ini-para ribaa pa yabaasa. Goa pisa-pulu nipuna adami aanumi ki mina mua Damaskus su-para mea lamua pisimi. ⁹ Gore yapi repome Sol-na ini-para ribaa pa yabaina eta nanisa.

¹⁰ Goa pua Damaskus su adaare-para Gote-na agaa lae disaipel aa meda Ananaias pirisa. Nipumi upaa adesa rabu Gote-me agaa gupa lakesa: Ananaias-ya sa. Nipumi lalo: Aa Mudu, ni go pi sa. ¹¹ Gote-me nipu-para lalo: Ne rekoa go pora-para pu. Mo porana biri Redepone Pora, go

pora-para pope. Ne Juda aanuna ada pua Tasas su-para piri aa Sol asapape. Abia go aa Sol-me beten lala pia. ¹² Nipuna kone-parare aa meda ne Ananaias nipuna ada-para pua aalu madaa ki epa saina kone saapia. Goa pali rabu nipuna ini wala rupalua kone saapia.

¹³ Ananaias-me gupa sa: Aa Mudu, onaa adaapumi go aa-na wae kone adoa ni lagiame. Jerusalem su-parare nipumi nena epe kone rulae onaa madaa wae kedaa mea kasa. ¹⁴ Gote-na miru irae aa nimu nipu pepa kasimi-pulu go aa Damaskus su-para ipuare nena bi minasaae onaa aditalo pea. ¹⁵ Aa Mudumi nipu-para lalo: Abi pu. Neme nipu nina epe raba mi aa mapirayo. Nipumi nina bi su rayona mea pua ruru radonu page nimuna aa mudunu page Israel onaanu page nimumi pagenalo mea palia. ¹⁶ Nina kogono madaare neme nipuna radaa nape yaenu mea waatoa.

¹⁷ Goa sa-pulu Ananaias pua go ada ru-nane pua odobaawa Sol-na aaluna nipuna kimi oraasa. Goa pua nipumi lalo: Ame-ya Sol, aba ne porania pamua Aa Mudu Yesu adaede. Nipumi nena ini rupaawa Holi Spirit nena robaa-para rulatabenalo ni mea epenala sa. ¹⁸ Goa sa rabu Sol-na ini madaa rigitisa yae rakepe pasa rabu ini wala rupasa. Goa pisa rabu nipu rekoa baptais misa. ¹⁹ Goa pua eta noa yogane-para puri wala misa.

²⁰ Nipu Juda aanuna lotu adanu-para pua odobaawa Yesuna bi madaa agaa lakesa. Gore gupa sa: Yesu ora Gote-na Si yaade sa. ²¹ Go onaanumi pagoare kidipaa raga tu pirua agaa

gupa simi: Go aare aba Jerusalem su-para mea pirua Gote-na bi minasaae onaa tu maomasade aa yaade. Go aare go-para ipua nipumi Gote-na pora raati onaa aditalo ipisa. Goa pua Gote-na miru irae aa mudunu piri-para mea polalo pi sa.

²² Goa simi pare Sol-me agaa mogeasa rabu puri meaa-mama pu pirisa. Nipumi Damaskus piri Juda aanu-para Yesu ora Gote-na Mea Repae Aa yaade lakenaloo agaa mada na-abusimi.

²³ Goa pua oro medare Juda aanumi nimu kirita pirua Sol tulalo yada robesimi. ²⁴ Pare Sol-me nipu tulalo pisimi remaa aba pagesa. Goa pua Juda aanumi Sol tulalo pisimi rabu ada pora gaapenu ora ribaa page aebo page kaleda pirisimi. ²⁵ Goa pisa pare Sol-na disaipel onaanumi nipu lamu mua adaa nu basket-para kaleda mapiraasimi. Goa pua kepo ralu rarane basket-para madua pua mea lopaniaasimi.

²⁶ Sol Jerusalem su-para pua disaipel aanu raapu piritalo pisa. Goa pisa pare nimumi nipu Gote-na disaipel aa dia yana kone sua paala omesimi. ²⁷ Go rabu Barnabas-me nipu raba mua disaipel aanu piri lamua pisa. Goa pua Barnabas-me Sol pora pamisa rabu Aa Mudu adesade remaa lakesa. Goa pua Barnabas-me Aa Mudu Solo-para agaa lakesade remaa lakesa. Sol Damaskus su-para pirisa rabu Yesuna agaa puri paloo mogeasade page remaa lakesa. ²⁸ Goa lakesa-pulu Sol-me disaipel aanu raapu pirua ora paala naomesa pare Jerusalem rayona pua Aa Mudu-na bi madaa puri pane agaa lakesa. ²⁹ Goa pua nipumi Grik agaa ne Juda aanu-para arere agaa lo pirisa rabu nimumi nipu tulalo pisimi.

³⁰ Go disaipel aanumi go remaa pagoare nimu Sol Sisaria su-nane lamua puare Tasas su-para penaasimi.

³¹ Goa pisa rabu Judia su robo-para Galili su robo-para Samaria su robo-para kone rulae onanu epe-rupa pirisimi. Goa pua Holi Spirit-mi puri kasa-pulu Gote-na ruru adaa yoa puri palo pirisimi. Goa pua Gote-na ruru piri onaanumi nipuna bi waru minasaa pirisimi.

Pita-me Ainias-na yaina maepeaasa

³² Pita nipuri su rayona pamua agaa mogeasa rabu oro medare Lida su-para piri kone rulae onaanu adola pisa. ³³ Go-parare aa meda nipuna bi Ainias-re nipu pora napami aa ya-pulu reke madaa pa pirisa. Go yainare nipu maali 8-pela ru-nane omesa. ³⁴ Pita-me nipu-para lalo: Ainias, Yesu Kraisi-me ne maepeaata-ga rekoa nena ya-para ludia maredepoya sa. Goa sa rabu Ainias aipapulu rekesa. ³⁵ Nipu rekoa pisa-pulu Lida Saron su lapo piri onanumi nipu adoa nimuna kone perekea Gote-na agaa ratisimi.

Pita-me ome ona Tabita marekaasa

³⁶ Mo Jopa su-para Gote-na disaipel ona meda pirisa. Nipuna biri Tabita yapare Grik agaa madaa Dorkas simi. Go bina re-re ora aipapulu pope yae-daa teme. Go onare oro yaalo epe kogono pua naraa onaanu oyae kalala pisa. ³⁷ Go rabu nipu yaina meda mua ini adupisa. Gore nipuna to radepea ada rum sone mea ria pua isimi. ³⁸ Gore adaa kagure Jopare Lida su regepea aasa. Goa pua Jopa su-para piri disaipel aanumi Pita Lida su-para pia remaa pagesimi rabu aa

laapo repaawa agaa gupa lakesimi: Niaa piri aipapulu epape lo lakesimi. ³⁹ Pita pagoa go su gimoa nimu raapu wala pisa. Opapasa rabu so ada rum ae madaa-nane lamua pisimi. Goa pua ona wasaa rayome Pita kutapu mawabaawa re lo pisimi. Nimumi Dorkas nipuna warini mamina-nu oyaenu Pita mea waasimi. ⁴⁰ Pita-me onaa rayo amaa pulupa loare rumu koba pua beten sa. Beten loare go onaana ro i-para inimi nipu adaniaawa gupa sa: Tabita, nere reka. Goa sa rabu oname nipuna ini rupaawa Pita adoa reka pirisa. ⁴¹ Go rabu Pita-me nipuna ki mua marekaasa. Go rabu nipumi kone rulae onaa-para ona wasaanu-para yaaloa go ona epa adalepa sa. ⁴² Go remaare Jopa su one mone lakelo kiritisimi-pulu onaa adaapumi Gote-na agaa madaa kone rulasimi. ⁴³ Goa pua Pita nipu Jopa su-para yapi adaapu pirua nipu Saimon raapu pirisipi. Go Saimon-re mena gawana yoganeme oyae warini aa.

10

Pita Kornilius laapona kogono

¹ Aa meda nipuna bi Kornilius-ri nipu Sisaria su-para pirisa. Nipuri Rom suna aa mudu pirua nipumi soldia aa 100-pela surubisa. Gore nipuna soldia aanuri nimu madini su Itali ya-pulu go bi Itali-repaa simi. ² Go surube aare nipu oro yaalo lotu lo nimu raapu Gote-na bi minasaaeme, Nipumi mone oyaeyae Juda aanuna naraa onaanu kalo oro yaalo Gote-para beten lala pirisa. ³ Oro medare naare pereke tula pulaina 3 klok rabu nipumi upaa-rupa pua oyae adesa. Adesa

rabu Gote-na ensel meda ipua epa lalo: Kornilius-ya. ⁴ Nipumi mo ensel paala omoa pa adabaawa lalo: Aa Mudu, ake palua ya? Go rabu ensel-me gupa abusa: Nena beten-para oyaeyae raba mi kone-parare Gote-me adaba pia. ⁵ Abiare neme agaa mea pope naaki medaloma Jopa su-para penaala. Nimumi aa meda lamua ipulupape lo lakelape. Go adola palimide aa-na biri Saimon ya-pare nipuna bi meda Pita teme. ⁶ Go aare nipuna bi padane-rupa ne aa medana ada-para piralia. Nipuri mena gawana yogane raapu kogono pi aa yaade. Nipuna adaare no ipa solwara repaa-nane aaya-daa sa.

⁷ Ensel-me Kornilius agaa gupa lakeloa pisa. Kornilius-mi nipuna kogono naaki laapo-para soldia aa meda page nimu yaasa. Mo soldia aa medare nipu lotu agaa pagoa nipumi oro yaalo Kornilius raapu pirua raba meape kogono pisa. ⁸ Kornilius-mi go aa repo-para ensel-na remaa lakeloa mo Jopa su-para mea penaasa.

Pita-me upa-rupame yada adesa

⁹ Nimu pua pora-nia patua yapi lapaasa raburi wala puare Jopa su re-para pua opapasimi. Go rabu naare rikiraana aina Pita-me ada masaana beten ta pisa. ¹⁰ Go ada masaana pirisa rabu nipu reame omoa eta nolalo pisa. Gore nimumi eta managola kiritisimi rabu Pita-me upaa nona plane yae meda adesa. ¹¹ So yaa pora gaape lobenaloa nipumi yae meda adesa. Adaa mamina nona plane yaere nimumi rugi maala ripinaawa lopaniaataina adesa. ¹² Go mamina-na ru-nanere mena yaa yapa waasa paaka oyaeyae pabo pirisa.

¹³ Go rabu agaa meda gupa pagesa: Pita, ne rekoa mogo yaenu tu nape. ¹⁴ Pare Pita-me lalo: Aa Mudu, ni mada dia. Niaana rekena agaa iapulu neme wae etanu-daa nanalua. ¹⁵ Gore wala rana lapopa agaa gupa lakesa: Gote-me eta oyae maepeaayare neme go wae etanu-daa nalape. ¹⁶ Go agaare rana repo loa sana mamina oyae so yaa-para aipapulu mea pisa.

¹⁷ Gore Pita-me kone adaapu sua apo upaame adalo yaere ake yapae kone isa. Goa kone saapiralaina Kornilius-mi mo mea epenasa aanumi agaa meama meama ipuare Saimon-na ada pora gaape-nane epa rekasimi. ¹⁸ Nimumi gupa yaasimi: Saimon nipuna bi medare Pita-ya. Go aare go ada-para pia pae napia pae simi. ¹⁹ Pita-me nipuna upaa pa niminaata pirina Holi Spirit-mi gupa lakesa: Pora gaapenanere aa repome ne go asapeme-daa lo lakesa. ²⁰ Goa pea-ga ne rekoa nimu raapu pope. Neme go aanu mea epenalawaga kone adaapu nasape pare aipapulu pope sa.

²¹ Goa sa rabu Pita ada-para pua aanu-para lalo: Nimimi asapuaarimide aare ni yaade. Nimi ake pula epame pae sa. ²² Nimumi agaa gupa simi: surube aa Kornilius-mi pulupa laa-daa epa amaa. Go aare epe aa pirua Gote-na bi minasaae aa yaade. Juda onaa rayome nipu-para epe kone imi. Go aa-parare Gote-na ensel medame gupa lakesa: Neme Pita-na agaa mea rapape. ²³ Go agaa pagoare Pita-me nimu ada ru-nane lamua pua eta kalo surubisa. Wala yapipu Pita-me oyae amege pua nimu raapu pisa. Jopa su-para piri kone rulae amenu medaloma page pisimi.

Pita nipu Konilias-na ada-para pisa

²⁴ Nimu puare pora padane kura palae puare Sisaria su-para pua opapasimi. Gore Kornilius-mi nimu adaba pirisa-pulu nipuna ruru-para nipuna adami onaanu-para yaanaloa adola kiritasimi. ²⁵ Pita ada ru-nane aba ripia odobasa rabu Kornilius Pita-na kibu re-para pua lopesa. ²⁶ Goa pisa pare Pita-me nipu marekaawa lalo: Ne rekaina. Ni page pa nena yago yaade. ²⁷ Goa pua Pita Kornilius laapo agaa lama pua ada ru-nane odobasipi. Go ada ru-nanere onaa adaapu kiritapirisimi.

²⁸ Pita-me nimu-para lalo: Nimimi ademe. Juda onaanuri pa ruru onaa radonu raapu mada napitimi. Niaa Juda aanuna rekena agaame gupa ta: Neme ruru radonu-para waea pi onaarupadaa natoa. Dia-ga Gote-me ni-para go kone gimala. ²⁹ Goa pea-ga nimimi ni lamua ipisimide rabu neme agaa narasisude pare agaa pagoa ni epawa. Gore neme nimi abi agaa mealo: Ni akeane yalame pae?

³⁰ Kornilius-mi lalo: Gore numane gupi rabu naare pereke tua aina ada-para pirua beten lala pirisu. Go rabu aa meda nipu epe yaako pi mamina maraawa ni piri-para epa rekaawa lalo: ³¹ Kornilius, Gote-me nena beten-para oyae ode kane kogono-para adoaaya. ³² Neme aa meda no Jopa su-para penaaloo aa Saimon Pita lamu mula penaalawa. Go aare bi padane ne yagona ada-para pirina go ada ipa solwara repaa-para aaya. Yagore mena gawa yogane warini aa. ³³ Goa sa rabu neme aa medaloma aipapulu ne piri

epeña lawa. Ne waru pagoa epae-ga niaa rayo abia Gote-na ini agaa-para epa pima. Go agaare ake ya? Gote-me ne lagi agaa manare niaame pagolalo ado pima.

Pita-me Kornilius-na ada-para pirua agaa lakesa

³⁴ Pita-me agaa aba gupa lapedepesa: Gote-me ruru rayo madaa kone padane ia-daa niminaato.

³⁵ Goa pua onaa rayome Gote-na bi minasaawa nipu madaa epe kone rulaeme-daare Gote-me nimu raaname omea. Su rayona piri onaanu madaa epe kone ia.

³⁶ Aba Gote-me niaa Israel su-para piri onaanu-para Yesumi epe-rupa pirape agaa lagonalo mea rapaasa. Yesuri onaa rayona Aa Mudu pia.

³⁷ Nimimi Jon-me aba Epe Agaa mogeawa baptais kasa-daa pageme kone salo. Orope Yesumi Galili su-para agaa lakeloare Juda su rayona Epe Agaa mogeasa.

³⁸ Nimimi Gote-me Yesu Holi Spirit-para puri kasade remaa pageme kone salo. Gote-re Yesu raapu pirisa-pulu nipumi su rayo pamua epe kogono pisa. Goa pua nipumi onaa rayo Satan-na puri gimenalo mea rapaasa.

³⁹ Niaame Yesuna kogono rayo adema. Juda su-para Jerusalem su-para page onaanumi Yesuna kogono adema. Go pisa pare nimumi go aa repena polopea madaa tu maomasimi.

⁴⁰ Goa pisimi pare yapi repo matmat-para pirinaloa Gote-me nipu matmat-para wala marekaasa.

⁴¹ Goa pua niaame adamonalalo Gote-me marekaasa. Niaa agu raapo adamonalalo namarekaasa pare onaa medalomame page adenalo pisa. Nipu matmat-para rekoa ipisa rabu

niaa nipu raapu padane-para eta no pirisima. ⁴² Goa pua Yesumi niaa-para epe agaa pua lake-tapape sa-pulu go epe agaare onaanu pamu laketema. Gote-me nipu padane koso pagape aa mapiraasa-pulu niaame go agaa laketema. Gore ora pa pitimi onaanu page aba ome onaa page Yesumi nimuna koso pago rumaalia. ⁴³ Gote-na agaa lakene aanumi Yesu madaa agaa lakesimi. Onaa rayome Yesu madaa kone rulalimiri Yesuna bina purimi nimina pupitagi raakepe rubalia.

Onaa ruru rado medianumi Holi Spirit misimi

⁴⁴ Pita-me go agaa lalaina Holi Spirit nipuna agaa pago pirisimi aanu rayo madaa ipisa. ⁴⁵ Goa pua kone rulae Juda aanuri Pita raapu pirua paalame omesimi. Gote-me nipuna Holi Spirit ruru rado onaanu-para kasa-pulu Juda aanumi ki ragi tua paalame omesimi. ⁴⁶ Gore ruru rado onaanumi adaa agaa rado rado lo Gote-na bi minasaasimi rabu Juda aanumi paalame omesimi. Goa pua Pita-me adoa lalo: ⁴⁷ Go aanuri Holi Spirit meamedere niaame page gorupa misima, Goa pea-ga aapimi madaa rekena salia ya? Baptais mada mealimina sa. ⁴⁸ Goa sa rabu Pita-me agaa mana gupa lakesa: Yesuna bi madaa baptais kalape. Goa pua Pita-me mo aanu nimuna kone mua yapi medaloma nimu raapu pirisa.

11

Pita-me Jerusalem su-para piri kone rulae onaa apo remaa lakesa

¹ Goa pisa rabu Judia piri disaipel aanu-para kone rulae aanu-para nimumi pa ruru radome page Gote-na epe agaa pageme remaa pagesimi.

² Goa pua Pita Jerusalem su-para wala pisa rabu oge naakina yogane kado talo peme aanumi Pita-para rono omoa ratu yawesimi. ³ Nimumi Pita-para lalo: Ne abade ruru radonu yogane nakepene aa raapu eta no pirisimide.

⁴ Goa simi rabu Pita-me go agaana re waru gupa lakesa: ⁵ Niri Jopa adaare-para pirua beten lala pirisu. Go rabu nina kone mea perekea upaa nona plane yae meda adesu. Goa pua ora mamina nona plane oyae meda nipuna rugi ripinaawa yaa-para epa kilipia ni piri epa isa.

⁶ Gore neme mamina ru-nane waru adesu rabu neme uri arinu-para paakanu-para yaa yapanu oyae rayo adesu. ⁷ Go rabu agaa medame ni gupa lagisa: Pita, neme rekoa mo arinu tu nape. ⁸ Pare neme gupa lawa: Aa Mudu, neme madaa dia. Neme abade rekena i arinu madaa eta-rupadaa ora nanisude. ⁹ Pare yaa-para agaa wala lagisa: Gote-me oyaeyae rayo maepeaaya-ga oto pi yae kone nasape. ¹⁰ Go agaare rana repo paganoloa mo arinu oyae rayo wala so yaa-para yola pua.

¹¹ Ora go raburi Sisaria piri aa repo ni lamua polalo nina ada-para epa opapasimi. ¹² Holi Spirit-mi ne nimi raapu pu lo gupa lagisa-pulu neme kone adaapu naisu. Go aa oraapu ni raapu Sisaria su-para puare Kornilius-na ada-para pisima. ¹³ Gore Kornilius-mi ensel meda nipuna ada-para pirina adesa remaare niaa lagisa. Go ensel-me nipu lakesa: Neme Jopa su-para aa mea rapaawa Saimon lamua ipulupape.

Go aa nipuna bi laapopare Saimon Pita teme.
¹⁴ Go aa nipumi epe agaa lagialia rabu ne-para nena ada-para piri onaanu-para nimi oro yaalo kagaa piraama laama pope remaa lagialia. Go ensel-me gupa sa. ¹⁵ Gore neme agaa pena lalano Holi Spirit nimu madaa ipisa. Abade niaa madaa ipisade-rupa ipisa. ¹⁶ Ipisa rabu neme Aa Mudumi agaa lagisade-rupa kone-para wala isu. Nipumi aba gupa sa: Jon-mere onaanu baptais kasa rabu pa ipame kasa pare nimiri Holi Spirit-na baptais mealimina sa. ¹⁷ Niaame Aa Mudu Yesu Krai madaa kone rulaawa Holi Spirit misima. Goa pua abiare go ruru rado onaanu padane-rupa misimi. Gore padane-rupa misimi-pulu neme Gote-na kogono mada namaoyalua kone isu.

¹⁸ Gore nimumi Pita-na agaa pagoare nimuna rono agaa gimoa Gote-na bi minasaasimi. Nimumi lalo: Gote-me ruru rado onaanu page oro yaalo kagaa piraama laama paliminalo kone perekeape pora waasa.

Antiok su-para piri onaame kone rulasimi

¹⁹ Stiven tisimi rabu adaa kedaa mea kasa-pulu kone rulae onaanu pu pa yabisimi. Goa pua Fonisia su-para Saiprus su-para Antiok su-para page epe agaa lakesimi pare nimumi Juda onaanu agu agaa lakesimi. ²⁰ Goa pisimi pare Saiprus Sairini su laapo piri kone rulae aa medaloma Antiok su-para pua ruru rado onaa-para Aa Mudu Yesuna Epe Agaa pua lakesimi. ²¹ Goa pua Aa Mudumi puri kasa-pulu onaa adaapumi Epe Agaa madaa kone rulaawa Gote-para kone perekesimi.

²² Goa pisimi rabu apo Jerusalem su-para kone rulae onaanumi remaa pagesimi-pulu Barnabas mo Antiok su-para penaasimi. ²³ Barnabas nipu pua opapasa rabu nipumi Gote-me go onaanu raba mina adoa raaname omoa agaa gupa lakesa: Go epe agaa nagimoo Aa Mudu raapu puri paloa kogono pu piralepape. ²⁴ Barnabas ora epe aa pirua nipumi Gote-na agaa waru pagoa Holi Spirit nipu madaa waru rulatabesa. Go rabu onaa adaapumi Aa Mudu-na agaa madaa kone rulasimi.

²⁵⁻²⁶ Goa pua Barnabas-me Sol mo Tasas su-para asapula pisa. Nipu aba adasaawa mo Antiok su-para lamua ipisa. Goa pua maali padanemere mo Antiok su-para Gote madaa kone rulae onaa raapu pirua onaa adaapu mogeasipi. Go Antiok su-parare nimumi disaipel onaanu Krais-na bi* aba kasimi.

²⁷ Go rabu Gote-na agaa lakene aa medaloma Jerusalem gimoo Antiok su-para pisimi. ²⁸ Pisimi rabu agaa lakene aa meda Agabus page ipisa. Holi Spirit-mi su rayona reae ora adaape pabenalo go aa-na kone-para mea kasa. Goa pua Agabus-me onanu gupa lakesa. Gore orope aa mudu Sisa Klodius pirisa rabu reaeme waru omesimi. ²⁹ Go agaa pagesimi rabu disaipel onaanu Judia su-para piri ame baani onaanu-para eta kabape mone mea pena kone isimi. Nimuna kone sua mone padane padane kaloa gupa raba misimi. ³⁰ Nimumi goa pua Barnabas Sol lapo

* **11:25-26:** Barnabas-para Pol laapome Gote-na Epe Agaa lakesipi rabu onaanu lo robaa perekea Yesuna ruru pirismi. Go onaanuna biri Kristen misimi.

mone kanaloa lotu ada surube aanu-para mea pisipi.

12

Kone rulae onaanu radaa pi yaenu wala misimi

¹ Go rabu aa mudu Herot-me Gote-na ruru medaloma-para kedaa waru mea kasa. ² Nipumi Jon-na ame Jems rai kutumi tu maomasa. ³ Goa puare Juda aanumi nipu madaa pedo pisimi. Goa pisa-pulu Herot-me Pita page kalabus mapatasa. Goa pisa yapi diri olode raburi bret ma-adaa yis nasape di rabu pisa. ⁴ Pita adia kalabus ada-para soldia 16-pela nimumi Pita surubisimi. Goa pisimi pare 4-pela surubenaloa 4-pela rado medame surubisimi. Herot-na konere go olode Pasova dia naloa Juda aanu piri-para Pita mea palua kone isa. ⁵ Go pulalo pisa-pulu Pita kalabus ada-para waru surubisimi. Go rabu Gote-na rurumi Pita raba minalo Gote-para beten waru laasimi.

Ensel-me Pita kalabus ada-para pane mea rapaasa

⁶ Go ribaa raburi Herot-me Pita ekeraa-nane koso talo pisa. Goa pua go ribaa rabu Pita nipu soldia aa lapona rikiraana patisa. Nimu hankap adaape laapome adia oda plisman-numi kalabus ada pora gaape-para surubisimi. ⁷ Ora go rabu Aa Mudu-na ensel epa aasa rabu kalabus ada-para nipuna paa ewo aasa. Ensel-me Pita-na pasaa tua marekaasa. Marekaawa gupa sa: Ne aipapulu ipu. Goa sa rabu hankap su amaa kolataboa lopesa. ⁸ Ensel-me lalo: Aako lete yamoa aariti

maara sa. Pita-me goa pisa rabu ensel-me lalo: Nena mamina maraawa ni rata mea epape. ⁹ Pita go ensel rata mea pua kalabus ada gimisa pare go ensel-me pisare Pita maaresa. Nipuna konere pa upaa pi kone isa. ¹⁰ Pare nipu lapo pua oda polis padane pirina popesipi wala laapo pa pora gaape-para pirina popesipi pare puri pane pora gaape-para pisipi. Go pora gaapere nipu pulaina nipuna pa lobesa. Nipu amaa puare pora-nia pisipi rabu ensel-me Pita aipapulu gimoa pisa.

¹¹ Go rabu Pita nipuna kone epa lobataboa gupa kone isa. Abiare neme go paede yaere ora neme niminaato. Aa Mudumi nipuna ensel me epenalapulu go ensel-me Herot-na puri gimanolo epenasa. Goa pea-ga Juda rurumi ni madaa pulalo pamedere mada napalimi sa. ¹² Nipumi go kone sua Maria-na ada-para pisa. Go onare Jon-na agi pirisa. Jon-na bi medare Mak. Gore onaa adaapu go ada-para pirua beten lala pirisimi. ¹³ Go rabu Pita-me amaa-nane pora gaape tinaloa kogono ona Roda-me pora labolalo ipisa. ¹⁴ Nipumi Pita-na agaa pagoare robaa-para raana omoa-ga pora gaape nalobisa rabu ru-nane aipapulu wala pisa. Gore Pita ada pora gaape-para epa aaya-ga nimi rekalepa sa. ¹⁵ Go nogome nimu gupa lakesa rabu nimumi lalo: Nere maeyata pae simi. Pare nogome lalo: Ora lawade sa. Goa pua onaanumi lalo: Gore Pita-daa dia yapare nipuna ensel yaade simi.

¹⁶ Go agaa simi rabu Pita-me awoa kimi pora gaape tua ado adobasa. Goa pua ru-nane piri onaa ipua pora gaape loba Pita-na ini agaa adesimi-pulu paalame omesimi. ¹⁷ Go raburi

Pita-me nipuna ki musaawa wa wa loa agaa maloraasa. Goa pua mo kalabus ada-para Aa Mudumi nipu mea repaaria remaa lakesa. Goa pua Pita-me lalo: Nimi Jems-para nipuna amenu-para go remaa laketapape sa. Goa loa ada gimoa wala su rado-para pisa.

¹⁸ Gore naare rapaasa raburi Pita napirisa-pulu mo soldia aanumi pogolasaawa agaa adaapu simi. ¹⁹ Gore aa mudu Herot-me puri pane agaa lakenaloa asapisimi pare na-adasasimi. Goa pua aa mudumi mo surube aanu agaa mulalo ipulupa sa. Nimuna agaa pagoare apo surube aanu pua tu maomatepa lo lakesa. Go rabu Herot Judia su gimoa mo Sisaria su-para pua pirisa.

Herot nipu ini adupisa

²⁰ Gore Herot-me Tair Saidon su laponu piri onaanu-para ratu yawesa. Goa pisa rabu go su lapo piri onaanu nimumi Herot adola pisimi. Nimumi kiritaawa aa Blastus-me nimu raba minalo yaasimi. Go aare nipumi Herot-na adana surube aa pirisa. Goa pisimi rabu Herot piri-para pua niaa epe-rupa piramina pua simi. Herot-na Surube Su rayo madaa nimuna eta misa-pulu go agaa lakesimi.

²¹ Onaanumi gupa lakesimi-pulu Herot-me agaa pagape di raburi nipuna epe pepena pawa nipuna epe pirape siaa madaa pirua onaanu-para remaa lakesa. ²² Go agaa sa rabu onaanumi lalaawa gupa yaasimi: Go agaare ora Gote-na agaa nona plane ta-ga ora pa aa medana agaa-daa dia simi. ²³ Goa simi rabu Herot-me Gote-na

bi naminasa-pulu ensel medame Herot tu mao-masa. Goa pua ora ini omenalo mena kolaimi nipuna yogane waru nisimi.

²⁴ Goa pisa pare Gote-na epe agaa puri paboa su rayona pisa.

²⁵ Barnabas Sol laapome kogono pu kiritua Jerusalem gimoa go aa Jon Mak mea pua Antiok su-para pisimi.

13

Barnabas Sol laapona kogono

¹ Antiok su-para piri onaanuna lotu ada-parare Gote-na agaa lakene aanu-para tisaanu page pirisimi. Nimuna biri gupa: Barnabas-para Simeon nipuna bi medare Niger-para Sairini su-para piri aa Lusius-para gavman adaa aa Herot-na ame Manain-para Sol-para nimu rayo lotu ada padane-para pirisimi. ² Go aanuri oro meda lotu ada-para kiritaawa Gote-para beten loa eta adoaawa pirisimi. Go rabu Holi Spirit-mi nimu-para lalo: Go aa Barnabas Sol laapore neme kogono madaa mapirayo-pulu go aa laapome kogono palipinalo laketapape sa. ³ Goa sa rabu kiritae aanumi eta wala gimo beten medaloma loa nimuna kimi aaluna sua nipu laapo mea penaasimi.

Aposel aanumi Saiprus su-para epe agaa la-pedesimi

⁴ Holi Spirit-mi Barnabas-para Sol laapo mea penaaloa aa lapo no Selusia su pua Saiprus su polalo ipa sip kaboa pisipi. Go Saiprus suri ipa solwara rikiraana aasa. ⁵ Go Saiprus su opapasipi

rabu Salamis adaare-para pirisipi. Go rabu nipu Juda aanuna lotu ada-para pua odobaa-mama pua Gote-na epe agaa lapedepesipi. Mogeasipi rabu Jon Mak-me mo aa laapona kogono raba misa.

⁶ Nimu go ipa solwara rikiraana i su Saiprus pamua lakesimi rabu Pafos su adaare-para pisimi. Go su-para pisimi rabu nimumi yaina pape aa meda adesimi. Go Juda aanuna biri Bar Jisasre nipumi ni agaa lakene aa pi loa onaanu maki-rasa. ⁷ Go yaina pape aare nipu mo ipa solwara rikiraana i su-para gavman-na mudu aa raapu pirisa. Aa muduri nipuna bi Sergius Paulus loa kone makuaae aa simide. Apo aa mudumi Gote-na epe agaa pagenalo Barnabas-para Sol laapo ipulupape lo lakesa. ⁸ Goa pisa pare yaina pape aame aposel kogono aa laapona kogono maoyaatalo pisa. Go yaina aaraana biri Bar Jisas yapare adaa agaamere Elimas simide. Nipumi gavman-na aa mudumi Aa Muduna epe agaa robaa-para maodobalialo agaa mabebolaasa. ⁹ Goa pisa pare Sol-re nipuna bi meda Pol Holi Spirit-na puri nipu waru rulatabesa-pulu nipumi Elimas-na ini agaa waru adabaawa lalo: ¹⁰ Nere ora Satan-na si yaade. Nere epe kone rayona iaa. Nere makirae aa pirua neme Gote-na ora redepo ne pora maoyaatalo paena. ¹¹ Neme gupa pe-pulu Gote-na kimi ne abia tina. Abia ne ini rubu pi aa pirua naare mada na-adape. Gupa sa rabu Elimas-na ini-para kobere moae nona plane yaeme ini epa rigitisa. Goa pisa-pulu nipumi onaana ki ripinaatalo asapisa. ¹² Gore gavman-na aa mudumi go yae adesa rabu nipumi epe

agaa madaa kone rulasaa. Nipumi Aa Mudu-na epe agaa pago pirisa-pulu nipu ora paala omesa.

Pol Barnabas laapo Pisidia Antiok su lapo-para pisiipi

¹³ Pol nipuna ame raapu ipa sip madaa pua pirua Pafos su gimoa Perga adaare su-para pisimi. Perga adaare-re Pamfilia su robo ru-nane aasa. Goa pisimi pare Jon Mak-me nimu gimoa Jerusalem su-para wala pisa. ¹⁴ Nimumi su Pega gimoa puare Antiok suri Pisidia su robo ru-nane pua opapasimi. Goa pua oge oro rabu Juda aanuna lotu ada-para pua pirisimi. ¹⁵ Go Juda aanuna lotu ada-para piri aa mudunumi Moses-na rekena agaa dipiaawa Gote-na agaa lakene aana agaa dipiare nimumi Pol-na amenu piri-para agaa meda gupa penaasimi: Amenu, nimimi onaanuna robaa-para puri mapalaape agaa saliare meda lagialepape simi.

¹⁶ Goa sa-pulu Pol rekoa ki wakiaawa pagalepa loa sana lalo: Israel onaanu nimimi pagalepape. Gote-na bi minasaaeme ruru rado onaanu nimimi page pagalepape. ¹⁷ Gore Israel su-para piri onaanuna Gote-me niaana akuanu mapiraawa nimu Isip su-para yadata pe aanu pirisimi rabu nipumi puri kasa. ¹⁸ Goa pua nimu maali 40-pela onaa napiri su-para pamua kedaa mu pirisimi. Go rabu Gote-me nimu pa adabasa. ¹⁹ Goa pua Kenan su-para pirisimi rabu Gote-me onaa ruru 7-pela tu bebolasa. Goa pua nipumi nimu go su kanaloa maali adaapu gupa 450 go su-para pirisimi. ²⁰ Goa pua oropere nipumi koso pagape

aanu mapiraawa piraama puare agaa lakene aa Samuel pirisa rabu diasa.

²¹ Goa pua Israel onaanumi aa mudu meda mulalo pisimi rabu Gote-me Sol mapiraasa. Solore nipu Kis-na si ora Benjamin-na ruru ru-para pirisa. Nimuna aa mudu maali 40 pirisa. ²² Goa pua Gote-me nipu ratua Devit aa mudu mapiraasa. Go aa madaare Gote-me nipu remaa gupa lakesa: Go aa Jesi-na si Devit-ri nina kone mogeatalo pia-ga nipumi nina kone rayo adoa palia. ²³ Gote-me aana oraawa lakesa-pulu aa Devit-na madini sinu Israel onaanu raba minalo lakesa. Goa lakesa-pulu Yesu Devit-na ruru raapu pirisa.

²⁴ Gore Yesu naipisa rabu Jon aba ipua Yesuna pora amege pisa. Goa pua nipumi Israel su-para piri onaanu-para pupitagi ne kone perekea baptais mealepape lo lakesa sa. ²⁵ Jon-na kogono dia talo pisa rabu nipumi onaanu-para lalo: Nimimiri ni aapi kone imi? Niri mo nimina ada paba pimi aa-daa dia-ga pagalepape. Go aare nina masaa-nane epalia pare ni raba mi aa ya-pulu nipuna aariti esepea kege radepetalu palua.

²⁶ Goa loa Sol-me wala lalo: Amenu page Abraham-na madini sinu page ruru rado Gote-na bi minasaaeme onaanu page pagalepape. Gote-na agaa niaa raba minalo nipuna epe agaa niaa re-para epenasa. ²⁷ Go Jerusalem su-para piri onaanumi page nimina aa mudunumi page Yesu ora raba mi aa lo na-adesimi. Go page oro yaalo Kitu Pirape Yapi rabu Gote-na agaa lakene aanuna buk dipinaloa gimoa napagesimi. Goa peme pare Yesu madaa koso lape agaa simi rabu nimumi

Gote-na agaa lakene aa-na agaa ora yaana lo adesimi. ²⁸ Gore nimumi Yesuna wae yaenu page meda na-adesimi pare Pailat-para Yesu tinalo agaa mulalo pisimi. ²⁹ Gore nimumi Yesu madaa buk-para isade agaa rayo kuru kiritisimi. Goa pua nipuna ro repena polopea madaa kilipia aana apedaa-para rogaasimi. ³⁰ Goa pisimi pare ora omape su-para pirisa rabu Gote-me nipu wala marekaasa. ³¹ Goa pua aba Galili su gimoa Jerusalem su-para nipu raapu pora pamisimide aanumi nipu rana adaapu adesimi. Go adesimide aanumi abia pa pimi Juda onaanu-para agaa laketeme.

³² Niaa go-para epa pimare Gote-na Epe Agaa nimi lagula epa amaa. Go Epe Agaare Gote-me aba niaana akuanu lakesa. ³³ Go lakesade agaare niaana akuanumi Si Yesu matmat-para marekaasa-daa madaa pisa. Go madaare Buk Sam madaa agaa gupa isa:

Nere nina si.

Abiare neme kogono gialo sa.

³⁴ Gote-me Yesu nipu matmat-para marekainaloo nipuna yogane mada naramualia. Go madaare Gote-me buk-para gupa sa: Neme Devit-na epe raba meape puri ora gialua sa. ³⁵ Goa pua Buk Sam-na agaa meda gupa tu isa: Nena oro yaalo epe-rupa pirape aa-na yogane mada naramualia sa. ³⁶ Go Devit pirua Gote-na kogono pua nipu padaneme onaa raba mulalo pisa. Go pua omesa rabu nipuna ro akuanuna matmat amaa ro-gaawa yogane ramisa. ³⁷ Goa pisa pare Gote-me marekaasade aare nipuna yogane naramisaaya.

³⁸ Goa pea-ga amenu pagalepape. Neme go aa

Yesuna bi madaa lagialo. Nipumi onaanuna pupitagi nape kone rakepea rubalia. ³⁹ Goa pua onaa rayome nipu madaa kone rulaawa pupitagi ne kone madaa gimalimi. Moses-na rekena agaame go pupitagi ne kone mada nama-rakepeaasa pare Yesumi ora pisa. ⁴⁰ Gore waru pagalepape. Abade Gote-na agaa lakene aanumi lakesimi-daa nimi piri-para epalialo sa. Nimumi gupa simi: ⁴¹ Nimi ero ne aanuri paalame omoa waru adalepape. Gore nimi abia pimi rabu neme epe kogono pe. Neme go kogono pe pare aa medame go yaena re mea waateare kone mada narulalimi.

⁴² Barnabas Pol lapome go remaa lakeloa Juda aanuna lotu ada amaa pisipi. Goa pua onaa medalomame lalo: Wala Kitu Pirape Yapi rabu niaa kiritamonaloa go agaa medaloma epa lalgialepape simi. ⁴³ Go lotu ada gimoa pisimi Juda onaanu page ruru rado kone rulae onaanu page Barnabas Pol lapo rata mea pisimi. Go rabu aa laapome lalo: Gote-na raba meape kone waru saapirua nipu madaa kone rulaatepape sipi.

⁴⁴ Goa pua wala Kitu Pirape Yapi di rabu adaare-para piri onaa rayo epa kiritaawa Gote-na epe agaa pagolalo ipisimi. ⁴⁵ Goa pisimi pare Juda onaanumi go onaa adaapu epa kiritaawa adesimi rabu nimuna robaa-para udipa kone isimi. Goa pua nimumi Pol-na agaa rabuaniaatalo ero agaa lala pirisimi. ⁴⁶ Goa pisimi pare Pol Barnabas nipu lapomere Gote-na agaa puri paloa gupa lakesipi: Saame nimi Gote-na agaa aba lagiapade pare gimamede. Goa gimamede pare nimimi go agaa gimoa niaa oro yaalo kagaa piraama laama

pope kone mada napalima teme-ga adalepa. Abia saa ruru rado meda-para palipa. ⁴⁷ Aa Mudumi saa agaa mana gupa lagia: Neme nere aa ruru rado madaa ewape paa nona plane mea salua. Goa pea-ga su rayona piri onaanumi epe agaa pagoa kagaa piraama laama paliminalo nina paa nona pi piramina sa.

⁴⁸ Gore ruru rado piri onaanumi go remaa pagesimi rabu nimu raaname omoa Gote-para epe agaa madaa ora pi simi. Gote-me aba oro yaalo mapiraatalo mada misade onaanumi epe agaa madaa kone rulasimi. ⁴⁹ Goa pua go su-parare onaa rayome Aa Mudu-na agaa pago kiritisimi. ⁵⁰ Goa pisa rabu Juda aanumi go adaare-para piri lotu teme aanu-para epe onaanu-para mudu onaa medaloma page wae-rupa marekasimi. Goa pua go onaanumi Pol Barnabas laapo kedaa kaloa pa su meda-nane ratisimi. ⁵¹ Goa pisimi pare aposel kogono aa lapome onaanu nimuna wae-rupa peme-daa kone inalo aa kege radepisipi. Goa pua nipu wala Aikoniam su-para pisipi. ⁵² Goa pua aposel kogono aanuri Holi Spirit-na puriri nimuna robaa-para rulatabesa rabu raaname omesimi.

14

Pol Barnabas lapome epe agaa Aikoniam su-para mogeasipi

¹ Goa pua aba mogeasipi-rupa Pol Barnabas lapo Aikoniam su-para Juda aanuna lotu ada-para pua mogesipi. Goa pisa rabu Juda onaa adaapu page ruru rado onaa adaapu page epe

agaa madaa kone rulasimi. ² Goa pisa pare kone narulae Juda onaanumi ruru rado onaanuna kone maoyaasimi rabu ame baaninu madaa wae kone isimi. ³ Goa pisa-pulu Pol Barnabas nipu lapo go su-para yapi adaapu pirisipi. Pirisipi rabu Aa Mudu madaa agaa puri paloa sipi. Go rabu Gote-me ora nipuna raba meape kone madaa agaa lakenalo waasa. Goa pua go aa laapome napiaa kogono page epe rado kogononu page pinalo puri kasa. ⁴ Goa pisa pare go adaare-para piri onaanuri kone laapo sua rugulalapa pirisimi. Onaa medalomame Juda aanuna pora kuritalo pirisimi pare onaa medalomame aposel kogono aa-na pora kuritalo pirisimi. ⁵ Go rabu ruru rado onaanu-para Juda aanu-para surube aanu page nimumi aposel kogono aanu madaa wae kone sua aana-me tulalo pisimi.

⁶ Goa pisa pare aposel kogono aanumi go remaa pagesimi rabu nimu Listra Derbe su lapo adaare-para pogola pisimi. Go adaare lapore Likonia su robo ru-nane aasa. Go su rayona page pogola pisimi. ⁷ Go su-paranu nimumi Epe Agaa mo-geasimi.

Pol adaare Listra pirisa rabu aana-me tisimi

⁸ Go adaare Listra-parare pora napami aa meda pirua nipuna aa laapo omapasa. Agimi madisa rabu aa o ya palae madu isa-pulu pora mada napamisa. ⁹ Gore Pol-me agaa lakesa rabu go aame waru pagesa. Pol-me nipu waru adabaawa nipuna robaa-para yaina perekene kone adesa. ¹⁰ Goa pisa-pulu nipumi puri paloa lalo: Waru

rekafe sa. Goa sa rabu mo aa aipapulu rekoa pora pamisa.

¹¹ Gore go-para piri onaa adaapumi Pol-na kogono adoa nimumi adaa agaa Likioniame gupa simi: Sogo yaa-para piri remonu yaa gimoa none ipua aa nona plane epeme simi. ¹² Goa loa nimumi Banabas-na bi Remo Sus* bi maasimi. Goa puare Pol-na bi Remo Hermes maasimi. Gore Pol agaa adaapu ne aa pirisa-pulu nimuna Hermes remo nona plane kone isimi. ¹³ Goa pua Remo Sus-na adaarena pora gaape-nane aasa. Go remo Aa Mudu yapatumi mena gawana maa madaa repena kaladina ini sua kolo ria ipisimi. Nimumi kolo ria ipisimi rabu onaa adaapuna konemere mena gawa tua aposel kogono aanu katema kone isimi.

¹⁴ Goa pisa pare Barnabas Pol lapo go remaa pagesipi rabu nipuna yagaa iri pudia onaanu piri rikiraana aipapulu pua yaasipi: ¹⁵ Go konere akolo imi pae? Saa ora nimi nona plane pa aa laapo pipa. Saame Epe Agaa lagula epapa. Nimimi omape remonu gimoa oro yaalo piri Gote madaa kone rulalimina. Gote-mere su yaa ipa page nipuna piri oyae page warisa. ¹⁶ Abasadere go pirisimide akuanu nimuna kone oyaeyae rado isimi rabu Gote-me nimuna goa ora pa pina kone isa. ¹⁷ Goa pisa pare nimimi kone adaliminalo epe kogono pu pirisa. Goa pua nipumi epe maapu oyae waru openalo yai maepasa. Goa pisa-pulu

* **14:12:** Grik onaame gote adaapu pia kone isimi. Goa pua Pol-para Barnabas laapona agaa waru namua nimumi Pol-re gote Hermes simi. Barnabas-re gote Sus simi. Go remo rayona re go aa lapo-rupa simi.

nimimi eta mada noa robaa-para epe kone su pirisimi. ¹⁸ Go agaa sipi pare onaanumi mena gawa aposel kogono aa laapo katalo pode pisimi. Goa pisimi pare nipumi rutu sipi. ¹⁹ Goa pisa rabu Antiok Aikoniam su lapo-para piri Juda onaa medaloma Pol piri-para ipisimi. Goa pua go Juda aanumi onaanu-para aana-me Pol tulalo kone kasimi. Nimumi Pol tua adaare su amaa mea yolo rubisimi. Nimumi Pol ora ini adupiana kone isimi. ²⁰ Goa pisimi pare disaipel onaanumi Pol piri-para kiritainaloa Pol ora rekoa adaare-para wala pamisa.

²¹ Goa pua ekeraa-nanere Pol Barnabas lapo Derbe su-para pisipi. Pol Barnabas lapome Derbe su-para Epe Agaa mogesipi rabu onaa adaapumi Gote-na pora ratisimi. Goa pua nipu Listra su-para wala puare wala Aikoniam su-para puare wala Antiok su-para pisipi. ²² Nipumi kone ru-lae onaana robaa-para puri mapalasipi. Agaa mana gupa lakesipi: Nimiri epe agaa waru suruboa mealepape. Gote-na Surube Su pope pora madaare kalai pua kedaa pi yae ria pua adalim-ina. ²³ Goa pua nipumi lotu ada padane padane laata surube aanu mada mulalore beten lo eta nano pirisimi. Goa pua nipuna Gote-na purimi go aanu surubenalo beten sipi.

Pol Barnabas lapo Antiok Siria su-para wala pisipi

²⁴ Orope nipu laapo Pisidia su robo ru-nane pua gimoare Pamfilia su-para opapasipi. ²⁵ Goa pua nipumi epe agaa Pega su-para piri onaanu Gote-na agaa mogeawa no Atalia su-para pisipi.

²⁶ Sipi muare wala Antiok su-para pisipi. Go su-parare lotu surube aanumi nipu lapo Gote-me surubenalo beten laawa penaasimi. Go pula penaasimide kogonore abi dia sa. ²⁷ Gore Antiok su-para opapasipi rabu Gote-na ruru onaanu kiritainalo yaasipi. Goa pua Gote-na kogono madaa agaa lakesipi. Gote-me ruru rado piri onaanu-para epe agaa kone rulainalo pora mea waaloa remaa lakesipi. ²⁸ Goa pua yapi adaapu mo kone rulae onaa raapu pirisipi.

15

Onaanu Jerusalem su-para kiritasimi

¹ Aa medalomare Judia su gimoa Antiok su-para ipua Krais-na onaanu-para gupa mogeasimi: Moses-na rekena agaa madaare nimimi yogane rugi nakepealimi-daare Gote raapu ora mada napitimi. ² Goa simi rabu Pol Barnabas lapo nimu raapu ape loa arere pisimi. Goa pisimi-pulu Pol Barnabas lapo page Antiok su piri aa medaloma page Jerusalem su-para polalo pisimi. Goa pua nimumi aposel kogono aanu-para lotu surube aanu-para yogane kepene kone madaa agaa mulalo pisimi.

³ Goa pua Yesuna pora rati onaanumi nipu mea penaasimi. Goa pua Fonisia su-para Samaria su-para puare agaa gupa simi: Adaa ruru rado onaanumi wae kone perekea Gote-na epe agaa robaa-para maodasimi. Goa simi rabu Krais-na onaanumi raana omesimi.

⁴ Goa pua Jerusalem su-para opapasimi rabu Gote-na ruru-para aposel kogono aanu-para lotu

surube aanu-para nimu rayome nimu ki mua ora raana omesimi. Go rabu nimumi nimu-para Gote-na pisade kogono madaa remaa lakesimi. ⁵ Go rabu Farisi kone rulae aa medalomame rekoa lalo: Gore apo ruru rado aanumi page yogane rugi kado tapape teme. Nimumi Moses-na rekena agaa go-rupa pagaliminalo laketapape simi.

⁶ Goa simi-pulu aposel kogono aanu-para lotu ada surube aanu raapu kiritaawa apo agaa madaa kone padane sulalo pirisimi. ⁷ Go agaa loa yolo kiritinaloa Pita-me rekoa lalo: Ame baaninu, Gote-me ni aba mada misa-daa adesimide. Goa pea-ga neme Gote-na epe agaa ruru radonu-para mogeasu. Nimimi pagoa kone rulaliminalo mogeaayo. ⁸ Gore Gote-me onaa rayona robaa-para adea-ga nipumi ruru rado onaa nagimi yapare Holi Spirit misima-rupa ada ruru rado onaanumi page misimi. ⁹ Gote-me niaa Juda ruru onaanu mo ruru rado onaanu kone padane sua Holi Spirit gisa. Nimumi kone rulasimi-pulu Gote-me nimuna pupitagi ne kone rakepea rubaasa. ¹⁰ Goa pisa-pulu akeane niaame ruru rado-para Moses-na kedaa pi kone mogealima ya? Abare niaa-para akuanu-para go kedaa pi kone mada nariaalima. ¹¹ Dia, niaame Aa Mudu Yesu madaa kone rulaema rabu nipumi nipuna epe raba mi koneme niaana robaa-para paa ginaloa oro yaalo kagaa piraama laama palima. Ada ruru rado nimumi page go kone padane salima.

¹² Go agaa lakenaloa onaanumi agaa na-abusimi. Dia, pare Barnabas Pol lapome Gote-na puri pane kogono-para kogono radonu-para

lakesipi rabu waru pagesimi. Go remaare ruru rado piri onaana su-para pisipi rabu lakesipi.

¹³ Gore agaa lakenaloo Jems-me lalo: Amenu, nina agaa pagalepape. ¹⁴ Gore Gote-me ruru rado onaame nipuna bi pagenalo mapiraasa. Go madaare Simiono-me niaa-para go aba pisade aannuna remaa lagisa. ¹⁵ Go madaare Gote-na agaa ne aanumi go pora adoo nimumi buk madaa gupa tu isimi: ¹⁶ Aa Mudumi lalo: Oropere ni wala epalua. Goa pua neme Devit-na sinumi kilipini ada-rupa marekalua. Wala marekalua rabu puri katoa sa. ¹⁷ Ruru rado rayona onaanumi ni Aa Mudu asapalimi. Go ruru rayore ora nina kone rulae onaanu mapiraalua sa. ¹⁸ Aa Mudumi gupa sade agaare ora abade nipuna kogono waatalo go agaa lakesa.

¹⁹ Jems-me wala lalo: Nina konere ruru rado piri onaanumi Gote-na agaa robaa-para maod-abalimiri nimu kone kedaa nakatema. ²⁰ Dia, pare niaame nimu-para agaa meda gupa tua repaaeme. Nimumi remo yawoa kane eta nanalepape tema. Go page ona paake yolape kone gimoo mena yapa maa moropene ariri nanalepape teme. Go page yaapi nanalepape tema. ²¹ Gore ora abade abia page tisaanumi Moses-na rekena agaa madaa adaare rayo-para pirua oro yaalo Kitu Pirape Yapi rabu rekena agaa dipitimi.

Jerusalem su-para kone rulae onaanumi ruru rado onaanu-para pepa tua o taasimi

²² Go rabu aposel kogono aanu-para lotu ada surube aanu-para piri onaa-para go nimu ray-ome kone padane sua aa medaloma mada mua Antiok su-para penaasimi. Goa pua nimumi Pol Barnabas lapore aa medaloma raapu penaasimi. Goa pua epe aa mudu lapo Judas Sailas lapo page mada mua penaasimi. Judas-na bi medare Barsabas. ²³ Mea pisimi rabu pepa tua kasimi:

Niaa aposel kogono aanu page lotu surube aanu page niaame nipi Antiok su-para Syria su-para Silisia su-para ruru rado amenu epe-rupa piralepape lo o taatema. Niaame go agaa lo o taatema. ²⁴ Gore niaame remaa meda gupa pagesima. Niaana ruru piri aa medalomame agaa mana loa nimi mareko oyaarimi. Goa pagesimi pare niaame go agaa mana nalakes-ima. ²⁵ Pare goa simi-pulu niaa kiritaawa agaa laketema aa medaloma mua mea penaatema. Go niaana epe adami aanu Barnabas Pol lapo nimu raapu epalimi. ²⁶ Go aa lapore niaana Aa Mudu Yesuna kogono pisipi rabu iaanumi nimu ora tu maomasimi. ²⁷ Goa pua mea o taarimade aare Juda Sailas lapo penaatema. Go aa lapore niaana agaa mua nimina ini agaa-para pirua go agaa wala lagialimi. ²⁸ Gore Holi Spirit-mi niaa agaa lagisa-pulu niaame kedaa pi pora medaloma nalagialima. Dia, pare go rekena agaa agu lagial-ima: ²⁹ Gore remo yawoa kane eta nanalepape. Gore yaapi page nanalepape. Go page mena yaa yapa maa moropene page nanalepape. Go page ona paake yolape kone nasalepape. Apo rekena agaa maala mogeaatepape. Go wae yaenu-daa gimalimiri ora epe-rupa mada piralimi. Abi

patalepape.

³⁰ Go rabu agaa lakene aanu mea penaaloa Antiok su-para pisimi. Go su-para opapasimi rabu kone rulae onaanu makiritawa pepa kasimi.

³¹ Goa pua mo onaanumi go pepa dipia go remaa madaa raaname omesimi. ³² Juda Sailas lapore ora Gote-na agaa lakene aa ya-pulu Krais-na onaanu-para agaa lala pirisipi. Goa pua nimuna robaa puri mapalainalo agaa lala pirisimi. ³³ Goa pua oro meda nimu raapu pirua wala o taasimide onaanu piri wala pulupape simi. Nipu polalo pisipi rabu nimi epe-rupa piru patalepape sipi.

³⁴ Pisipi rabu Sailas nipuna konere pa piralua kone isa. ³⁵ Gore Pol Barnabas lapo Antiok su-para page pirua onaa adaapu raapu Gote-na epe agaa mogeasipi.

Pol Barnabas laapo rugulala pasipi

³⁶ Wala oropere Pol-me Barnabas-para lalo: Gore aba Aa Mudu-na epe agaa lakesipa su ray-ona wala bana. Goa pua nimu epe-rupa pimi pae adola bana sipi. ³⁷ Goa sa pare Barnabas-mere Jon Mak raapu mea palipa kone isa. ³⁸ Goa sa pare Mak-me Pol Barnabas lapo aba gimoa Pamfilia su-para kogono napula pisa. Goa pisa-pulu Pol-me dia sa. ³⁹ Go rabu ape loa agaame arere pua rugulala pasipi. Goa pua Barnabas-me Mak mua wala Saiprus su-para sipi madaa pirua pisipi. ⁴⁰ Go rabu Pol-re Sailas raapu pisipi. Go rabu Krais-na onaanumi Gote-me nipu raba minalo lakesimi. ⁴¹ Goa pua Pol-me Siria Silisia su lapo pamua kone rulae onaanuna robaa-para puri mapalaasa.

16

Timoti page Pol Sailas lapo raapu pora pamisimi

¹ Pol nipu Derbe su-para adola pua sana wala Listra su-para pamisa. Go su-parare nipumi disaipel aa Timoti adesa. Go Timoti-na kone rulae agiri Juda ona yapare nipuna aaraare Grik su-para pirisa. ² Go Listra Aikoniam su lapone piri Krai-na ona-anumi Timoti-ri epe agaa simi. ³ Goa pua Pol-re Timoti nipu raapu palipa kone sua Pol-me Timoti-na yogane rugi kado sa. Go konere nipu laapo pora pamualipide su-parare mo Juda aanumi Timoti-na aaraare Grik aa remaa pagalimilo yogane kado sa. ⁴ Go adaarenu-para pamisipi rabu abade so Jerusalem su-para piri aposel kogono aanu lotu ada surube aanu nimumi aba simide remaa lakesipi. Nipumi kone rulae ona-anu-para go rekena agaana pora ratalepape lo lakesipi. ⁵ Goa sipi raburi Gote-na ruru ona-anumi Gote-na agaa robaa-para waru mapira-mama pisimi. Go rabu nimu raapu onaa adaapu rala-mama pisimi.

Troas su pirisa rabu Pol-me upaa-rupa pua aa meda adesa

⁶ Gore nimu Frigia Galesia su lapo-para pamua Gote-na epe agaa mogeasimi. Go-para sone Esia su-para epe agaa laketa pisipi rabu Holi Spirit-mi go su-para napulupape loa dia sa. ⁷ Goa pua nipu Misia su robo ru-nane pisipi rabu nipuna konere Bitinia su-para polalo pisipi. Goa pisa pare Yesuna Holi Spirit-mi wala rekena isa. ⁸ Goa pisa rabu nipu Misia su gimoa Troas adaare-para

pua pirisipi. ⁹ Go su-parare ribaa Pol-me Masedonia su-para piri aa upaame adesa. Go aame rekoa Pol-para puri paloa gupa sa: Niaana Masedonia su-para ipua neme niaa raba mea sa. ¹⁰ Gore Pol-me go upaa pinaloa niaa aipapulu Masedonia su polalo pisima. Niri Luk page pisu. Niaana konere Gote-me niaa mo Masedonia su-para piri onaanu epe agaa laketa pomonalo lakesa.

Ona Lidia-me kone perekesa

¹¹ Goa pea-ga niaa ipa sip madaa pirua mo Troas su gimoa pua Samotres su redepo ne pora madaa pua opapasima. Gore ekeraa-nane Neapolis su-para pisima. ¹² Go ipa repaa-para isa su gimoare go suna ru-nane puare Filipai su-para pua opapasima. Go Filipai suri Masedonia suna ru-para aasa. Go Filipai su-parare abade Rom su onaa epa pirisimi. Gore niaa yapi medaloma go su-para pirisima. ¹³ Goa pua niaame Juda aanuna beten lape su meda apo popea ipa repaa-para aaya kone isima. Goa pisa-pulu Kitu Pirape Yapi diri go su adaarena popea ipa repaa-para pua pirisima. Go rabu niaame kiritasimide onaanu epe agaa lakesima. ¹⁴ Go kiritasimi ona medana biri Lidia nipu pirisa. Go onare Taiataira su-para pirua nipumi dolo ini nona plane mamina-nu sua bisnis kogono pisa. Go onare aba nipumi Gote madaa kone rulas. Goa pua Pol-me agaa sa rabu agaa pagenalo Aa Mudumi nipuna kone malobasa. ¹⁵ Go rabu nipu-para nipuna ada-para piri onaanu page baptais misimi. Goa pua nipumi niaa-para lalo: Nimi ake kone imi pae? Neme

Gote madaa kone rulaayo kone salimiri nina ada-para epa piralepa. Nipumi go agaa puri pane sapulu nipuna agaa pagesima.

*Pol-para Sailas lapo Filipai su-para kalabus
ada mapataasimi*

¹⁶ Oro meda niaa beten lape su-para pisima rabu kogono madaa adini nogo pora-nia madaasima. Go nogore nipuna masaana wae remo pirisa-pulu go nogome orope epaliade kone agaame pa lakesa. Go orope epaliade agaa lakesa rabu nipuna kogonona aaraanumi ode mone yoto adaapu misimi. ¹⁷ Go nogome Pol niaa raapu rata mea ipua gupa yaasa: Go aanuri so yaa madaa Gote-na kogono pi aanu. Nimumi oro yaalo kagaa pirape pora mea waateme. ¹⁸ Go nogome oro yaalo nimu yasaa-daa niaa gupa rata mea pua yaasa rabu Pol-na pumi adaniaasa rabu nipu pereke tua nogona remo-para goa lakesa: Neme Yesu Krais-na bi madaa lalo: Go nogona masaana abia rakepeape. Goa sa rabu remome go nogo gimoa aipapulu rakepea pogola pisa.

¹⁹ Gore nogona aaraanumi nimuna mone yoto mi yaade kone sua Pol Sailas lapo opeme adibasimi. Nimumi adibasimi rabu maket amaa ae aa mudunu piri-para mea pisimi. ²⁰ Go-parare Rom su gavman-na aa mudunu piri mea pua lalo: Go aanuri Juda yaade. Nimuri niaana adaare mabebolaaeme. ²¹ Nipumi niaa Rom su-para piri aanu-para pora rado mogetepe pare go agaa madaa rekena suaaya-pulu mada namogealima. ²² Goa simi rabu onaa adaapumi page Pol Sailas laapo-para wae agaa simi. Goa pua aa mudunumi

Pol Sailas lapona mamina kola mua repena unimi kudu tamina simi. ²³ Gore aipuyame kudu tabebe pua kalabus ada-para mea mapataasimi. Go rabu karapusa ada surube aa-para waru surubape simi. ²⁴ Go kalabus ada surube aa go agaa mana pagoare mo aare kedaa pi repename aa rikiraana mea rogaasa.

²⁵ Goa pisa pare ribaa ruma rumanere Pol Sailas lapome Gote-para beten loa yaasa lala pirisipi. Go raburi nimuna mo kalabus yagon-umi pago pirisimi. ²⁶ Goa pisa pare ora puri pane sumininimi kalabus adana daa rayo rasa pabebe pisa. Goa pua pora gaape aipapulu lobapaawa mo aanu adini ope sen page esepe pasa. ²⁷ Gore mo kalabus ada surube aa rekoa mo kalabus ada pora gaape rayo lobapa isare adesa. Nipumi kalabus aanu amaa pogola pu paayabeme kone sua rai napi mua nipuna maa kepetalo pisa. ²⁸ Goa pisa pare Pol-me yaaloa gupa lakesa: Nena bipa ne natape. Niaa rayo pa pima. ²⁹ Go rabu mo surube aame lam mea ipulupa sa. Nipumi muare Pol Sailas piri-para aipapulu puare paalame omoa nipuna kibu re-para lopesa. ³⁰ Goa pua nipumi nimu amaa-nane mea pua lalo: Adaa aa laapoya, Gote-me ni raba minalo neme ake palua ya?

³¹ Nipumi goa sipi: Neme Aa Mudu Yesu madaa kone rulape. Goa paliri Gote-me ne raba mua ne-para nena nogo naakinu page oro yaalo piralimi sipi. ³² Go rabu nipu laapome Gote-na epe agaa mo aa-para nipuna ada piri onaanu-para page mogeasipi. ³³ Go rabu ora go ribaa agu mo aa lapo

mua nipuna rere radepeasa. Goa puare nimu-repaa baptais misimi. ³⁴ Goa pua kalabus ada surube aame Pol Sailas laapo nipuna ada-para mea pua eta kasa. Go rabu go aa-para nimu-repaapara Gote-na agaa robaa-para mea misimi-pulu raaname omesimi.

³⁵ Gore yapi lapaasa rabu Rom aa mudunumi plisman-na aa mudunu-para agaa gupa o taasimi: Apo aa lapo mea repaape lo lakesimi. ³⁶ Go agaa pagesa rabu kalabus ada surube aame Pol-para lalo: Bosboi aanumi ne Sailas lapo abia pulupape lo lagiame-pulu pawa pulupa sa. ³⁷ Goa sa pare Pol-me plisman-na aa mudunu-para lalo: Nimimi sa waea meda papa-daa adame pae? Nimimi onaanuna ini agaana aipuyame saa tamede. Goa puare saa kalabus ada-para mapatarimi. Abiare go kone madaa wala kudiri pi kone sua saa repaalimi ya? Dia, saana adaare Rom su yapulu mo surube aa nimuna go-para ipua saa repaalimina sa.

³⁸ Gore plisman-numi Pol-na agaa Rom su gavman aanu lakesimi. Gore gavman aanumi Pol Sailas nipuna adaare Rom su pagesimi rabu paalame omesimi. ³⁹ Nimu paalame omoa pua lalo: Niaa odome omalema. Go rabu nimu amaa lamua ipua lalo: Abia go adaare gimalepape simi. ⁴⁰ Go rabu Pol Sailas lapo kalabus ada gimoa mo Litiana ada adola pisipi. Goa pua nipumi Krais-na onaanu adoa epe agaame nimuna pu robaa puri mapalaatalo agaa lakeloa pisipi.

Tesalonaika su-para pirisimi rabu

¹ Pol Sailas laapo Amfipolis su-para pamua puare wala Apolonia su-para pua gimoare Tesalonaika su-para pisipi. Go su-parare Juda onaanuna lotu ada meda aasa. ² Gore Pol-me nipuna pi-rupa mo lotu ada-para pisa. Goa pua Kitu Pirape Yapi repome nipumi Juda aanu raapu Gote-na buk madaa i agaa lala pirisimi. Go rabu Pol-me Juda aanu raapu agaame arere pisimi. ³ Goa pua agaa lakesa rabu Gote-na buk madaa dipia lakesa. Pol-me gupa sa: Go Yesu nipu ora Gote-na Mea Repae Aa Krai yaade. Nipumi onaanuna kedaa rua matmat-para nipu wala rekese-daa go agaa lagialo sa. ⁴ Goa pua onaanu medaloma kone rulaawa Pol Sailas raapu pirisimi. Goa pua kone rulae Grik onaa adaapu page ona mudu medaloma page Pol-para Sailas laapo rata mea pisimi.

⁵ Goa pisa pare Juda aanumi wae udipa kone sua pa piri riabo aanu medaloma yaaloa onaa adaapu makiritisimi. Goa pua adaare-para piri onaa rayome mapogolasaawa Jeson-na ada kutapu mawabaasimi. Gore nimumi Pol Sailas lapo asapua mo kiritae onaanu lamu katalo pisimi. ⁶ Gore asapua napirisipi rabu Jeson-para kone rulae amenu medaloma-para adia gavman-na surube aa piri mea pisimi. Nimumi goa puare puri paloa gupa yaasimi: Go aanuri mo su rayona waeanu adaapu pamu peme rabu onaanu wae-rupa mapogolasata pepe. Abiare niaana adaare-para page epa pepe simi. ⁷ Go Jeson-me nimu eta kalo wamo puaaya. Nimumi nabawan gavman aa muduna rekena agaa rasitimi. Nimuna aa

mudu rado meda pia nipuna biri Yesu teme. ⁸ Go agaa loare onaa rayome page gavman aa mudunu page go agaa pagoare nimu ora pogolasaasimi. ⁹ Go rabu surube aanumi Jeson-para go aa lapo-para koso kabalepa simi. Goa pua nimumi mea repaasimi.

Beria su-para pirisimi rabu

¹⁰ Gore ribaa sade raburi amenumi Pol Sailas lapo aipapulu mo Beria su-para penaasimi. Nipu go su-para opapaaware Juda aanuna lotu ada-para pisipi. ¹¹ Mo Beria su-para piri Juda onaanumi nimuna robaa-para epe kone sua mo Tesalonaika su-para piri onaanu-rupa naparisimi. Go Beria su-para piri Juda onaanumi epe agaa pagesimi rabu raana waru omoa pago pirisimi. Goa pua oro yaalo Gote-na buk-para onaanumi waru dipia lakelo pirisimi. Gore mo aa laponaa agaa ora yaana pae dia yana pame adolalo kone sua buk dipisimi. ¹² Goa pisimi-pulu onaa adaapumi epe agaa madaa kone rulasimi. Goa pua Grik mudu onanu page Grik aanu page epe agaa madaa kone rulasimi.

¹³ Goa pisa pare Tesalonaika su-para piri Juda aanumi Pol epe agaa Beria su-para mogeaata epealo pagesimi. Pagesimi rabu nimu Beria su-para piri onaa maoyaatalo ipisimi. ¹⁴ Go raburi Krai-na amenumi Pol aipapulu no nabisi su-para mea penaasimi. Goa pisa pare Sailas Timoti lapo mo Beria su-para pa pisipi. ¹⁵ Go rabu Pol lamua pisimide aanu Pol raapu pua Atens su-para pua opapasimi. Goa pua mo aanu Beria su-para wala

pua Pol-me Sailas Timoti lapo ni piri aipapulu ipulupape lo o taasa.

Pol Atens su-para pirisa rabu

¹⁶ Pol-me Sailas Timoti lapo Atens su-para pa ado pirisa. Go raburi Pol-me go adaare-para piri onaanuna ribu robake wae remona aapa adesa-pulu nipuna pu robaa o sa. ¹⁷ Goa puare nipumi Juda aanuna lotu ada-para piri onaanu-para ruru rado Gote-na bi minasaaeme onaanu raapu yada loro pirisimi. Goa pua nipumi maket su-para pirua pora pamualae onaanu page agaa lakesa. ¹⁸ Gore Pol-me Yesu-para nipuna wala marekaape di madaa agaa lakesa. Goa lakesa-pulu mo Epikurius aanu-para Stoik agaa maalape aanu page Pol-para ero agaa gupa simi: Go aare nipu agaa loba agaa ne aa ya-pulu ake tea ya? Medalomame gupa simi: Go aa-na agaare pa su rado-para piri onaanuna yaa-para piri yakinu madaa tapaaya simi. Gore Pol-me Yesu matmat-para rekesa-para pa yakinu-para agaa lala-daa kone gupa misimi. ¹⁹ Goa pisa-pulu nimumi Pol kaunsil piri mea pua rudu Areopagus madaa kiritasimi. Nimumi mea pua gupa simi: Neme aba pamu laede kagaa agaa pagamona ia simi. ²⁰ Nena agaa medalomare ora rado plane agaa ya-pulu go agaana re-re ora waru pagamona simi. ²¹ Go Atens su-para piri onaanumi page go su adolalo pora kimisu onaanumi page oro yaalo pirua kagaa agaa madaa yada robesimi-pulu Pol-para mo remaa laasimi.

²² Go rabu Pol nipu mo rudu Areopagus madaa pirua kaunsil aanuna rikiraana rekoa gupa

lakesa: Atens aanu, nimiru neme adawade rabu nimimi lotu lape-rupana kone waru ratalepape. ²³ Ni go nimina adaare pora-nia pamua nimina bi minasaame yaenu waru ade. Goa pua neme aana reke meda ade. Go reke madaa agaa gupa tu isa: Go aana rekere pa na-ade yaa-para piri yakina yaade. Abiare neme go na-ademe yaki madaa agaa lagiano pagalepape sa.

²⁴ Gore Gote-me su amaa i yaenu-para su raapu warisa. Go Gote-re su yaa laponaa Aa Mudu ya-pulu onaanumi warini adanu-para napia. ²⁵ Goa pua go yaki goe-me aanu warini yae madaa kone naia. Gore nipumi onaanu rayo kone wasupa gu komo page oyaeyae rayo gupa guaaya. ²⁶ Gote-me niaana akua padane waria rayo go akuame madiasa. Nipumi onaa su rayo-para mapiraawa nimuna pirape su robo kalo nimuna omape di kalo pisa. ²⁷ Go onaanumi Gote asapua nipu adaliminalo goa pisa. Goa pisa pare Gote niaa raapu re-para pia. ²⁸ Gore nimina pepa tape aame gupa tisa: Niaa Gote raapu pima. Nipuna purina piruaema. Go nimina kone makuaae aanumi page pepa madaa gupa tisimi: Niaa page ora nipuna si yaade simi. ²⁹ Niaa Gote-na si pima-pulu nipuna kone wasupare epe abu pi aana-me page epe aana silva-para pa aana-me warini yae-para go plane napia-daa kone samina.

³⁰ Abadere onaa nimu kone waru nasu ribaa-para pirisimi rabu Gote-me waru na-adabasa. Goa pisa pare abiare nipumi su rayona piri onaanumi wae kone perekeaminalo agaa mana laguaaya. ³¹ Go madaare nipumi su rayona onaanuna koso lape agaa pagolalo di meda aba mada

misa. Go epaliade yapi di rabu nipuna mapiraae aame redepo ne kone sua yoto rumaalia. Nipumi go aa marekaasa-ga apo epaliade yapi di madaa agaa pagoa kone rula piramina.

³² Gore Pol-me go onaa piri-para wala marekaasade remaa lakesa rabu onaa medalomame ero agaa-daa loa giri laasimi. Pare medalomame gupa lakesimi: Gore nena go remaa wala pagamona simi. ³³ Go raburi Pol-me nimu kiritae-para gimoa pisa. ³⁴ Goa pua onaa medalomame Pol raapu pirua epe agaa pago kone rulasimi. Nimuna rikiraanare rudu Areopagus madaa kaunsil piri aa Dionisius-mi kone rulasia. Go ona Damaris-para medalomanu nimumi page kone rulasimi.

18

Pol Korin su-para pirisa

¹ Goa pisa raburi orope Pol-me Atens su gimoa Korin su-para pisa. ² Go su-parare nipumi Juda medana biri Akwila adesa. Nipuna agi madini suri Pontus yapare oge-daa abade Itali su gimoa nipuna ore Prisila raapu Rom su-para ipisa. Gore gavman aa mudu Klodius-mi Juda onaanu rayo Rom su gimalepape lo lakesa-pulu Akwila Prisila lapo Rom su gimoa ipisipi. Go rabu Pol-me nipu adola pisa. ³ Pol nimuna kogono pisimi-pulu nimu raapu pirua mamina rabulape kogono pu kiritua mone yoto misimi. ⁴ Goa pua oro yaalo Kitu Pirape Yapi rabu Pol nipu Juda onaanuna lotu ada-para pirua nimu raapu agaa lala pirisimi. Nipumi mo Juda onaanu-para Grik

onaa nu-para nimumi Gote-na bi minasaa minalo agaa lakesa.

⁵ Go Sailas Timoti lapo Masedonia su gimoa ipisipi rabu Pol-me onaanu-para epe agaa oro yaalo lakelo pirisa. Nipumi Juda onaanu-para Yesuri ora Gote-na Mea Repae Aa yaade lo lakesa.

⁶ Goa pisa pare Juda aanumi mo agaa rasua nipu-para ero agaa simi. Go raburi Pol-me nipuna mamina-na amulu radepea lalo: Nimina amulu go adalepa. Gore abia neme nimi gimoa ruru radonu laketa palua pare aba lagiaade lo nimi kone masaalua sa. ⁷ Goa loa Pol-me gimoa aa

Titius Jastus-na ada-para pua pirisa. Go aare ruru rado piri aa yapare Gote-na bi minasaae aa yaade. Nipuna adaare Juda aanuna lotu ada resi-para aasa. ⁸ Go rabu go Juda aanuna lotu adana aa mudu Krispus-para nipuri paa nimumi Aa Mudu Yesu madaa kone rulasimi. Goa pua Korin su-para piri onaa adaapumi epe agaa pagoa kone rulaawa baptais misimi.

⁹ Goa pua oro meda ribaare Pol-me upaa palaina Aa Mudumi nipu-para lalo: Neme paala naomape pare agaa waru lakelape. ¹⁰ Niri ne raapu padane-para pipa. Goa pea-pulu pa aa medame ne mada natalia. Dia-ga go adaare-parare nina onaa adaapu pimi. ¹¹ Goa pisa-pulu Pol nipu Korin su-para pirinare maali padane patua akua oraapu popesa. Go raburi nipumi nimu Gote-na epe agaa moge riasa.

¹² Gore orope Galio nipu Akaia suna namba wan gavman surubalalo pirisa. Go rabu Juda aanu kiritaawa Pol adia koso laata mea polalo

gupa simi: ¹³ Go aamere onaanuna kone mabebo-laawa Gote-na bi minasaa agaa lo mogeaaya. Go rabu niaana rekena agaa rasisimi. ¹⁴ Gore Pol-me agaa laketalo pisa pare Galio-me Juda onaanu-para lalo: Go aa pupitagi noa wae yae piare neme pawa pirua pagaluame pi. ¹⁵ Pare nimina yadanuna binu rekena agaanu teme-ga nimina koso tapape. Neme koso go-rupa napagalua. ¹⁶ Goa sa rabu nipumi nimu amaa mea ratu tisa. ¹⁷ Goa pisa rabu onaa medalomame lotu adana aa mudu Sosoteni mea ripinua koso pagape ada re-para mea pua tisimi. Go tisimi pare Galio-me tinawa kone isa.

Pol Antiok su-para wala pisa

¹⁸ Goa pua Pol Krai-na onaanu raapu yapi medaloma go Korin su-para pirisa. Goa pua walare nipumi Prisila Akwila laapo mua go su gimoa ipa sip madaa pirua Siria su-para pisimi. Gore Pol mo Senkria su-para pirisa rabu Gote-para kepele napi agaa sa-pulu aalu iri napudisa. Orope nipuna kogono dia sa rabu aalu iri wala pudisa. ¹⁹ Gore nimu Efesus su-para opapasimi raburi Pol Juda aanuna lotu ada-para pua nimu raapu agaame arere pisa. ²⁰ Goa pua Juda aanumi Pol-para niaa raapu yapi medaloma piramina simi pare Pol-me mada dia sa. ²¹ Goa pua nimu-para abi patalepape lakeloa lalo: Gote-me e tea-daare wala epalua. Goa pua nipumi ipa sip madaa pirua Efesus su gimoa pisa. ²² Pol sipi madaa pirua Sisaria su-para pua sana wala

Jerusalem su-para piri kone rulae onaanu epe-rupa piralepa lo lakesa. Goa loa ogesi pirua Antiok su-para pisa.

²³ Antiok su-para ogesi piruare gimoa Galesia Frigia su laponu oge adaarenu-para pua kone rulae onaanuna robaa-para puri mapalaawa pamisa.

Apolos nipumi Efesus Korin su laapo-para epe agaa mogeasa

²⁴ Go Juda aa meda nipuna bi Apolos-re nipu madini su Aleksandria-para pirisa. Go aa Efesus su-para epa pirisa. Nipu agaa waru ne aa pirua Gote-na buk i agaa rayo dipia niminaasa. ²⁵ Onaanumi nipu abade Aa Mudu-na pora madaa mogeasimi. Nipumi Yesuna agaa lakesa rabu puri paboa ora waru epe-rupa lakesa. Goa pisa pare nipuri Jon-na baptais misa padane aba makuaasa. ²⁶ Gore nipumi Juda aanuna lotu ada-para pua puri paloa lakesa. Go rabu Prisila Akwila laapome nipuna agaa pagoare nipuna ada mea pua Gote-na disaipel agaa maredepo yasipi. ²⁷ Goa pua oropere Apolos nipu Grik su Akaia-para polalo pisa. Go rabu Efesus su-para piri Krais-na onaanumi Grik su-para piri Kristen onaa-para pepa tua o taasimi. Go pepa madaare go aa Apolos raba mu ki waru mealepa lo o taasimi. Apolos Grik su-para ipisa rabu Gote-na epe raba meape kone niminaawa kone rulae onaanu-para puri waru kasa. ²⁸ Go Juda aanu maket-para ipisimi rabu Apolos-me onaanuna ini agaana arere waru pisa. Goa pisa rabu nipumi Yesu ora Gote-na Mea Repae Aa waatalo Gote-na

buk dipisa. Go rabu Juda aanumi agaa waru na-abusimi.

19

Pol-me Efesus su-para epe agaa lapedepesa

¹ Apolos Korin su-para pirisa rabu Pol nipu mo adaa su robo ru-nane pua pamuare Efesus su-para opapasa. Go su-parare nipumi kone rulae onaa medaloma adesa. ² Adesa rabu agaa gupa misa: Abadere epe agaa madaa kone rulasimi rabu Holi Spirit page misimi ya? Nimumi agaa gupa abusimi: Dia, Holi Spirit piare niaa na-pagema. ³ Go rabu Pol-me lalo: Gore nimina baptais-ri ake plane misimi ya? Nimumi lalo: Jon-na baptais misima simi.

⁴ Gore Pol-me lalo: Jon-na baptais-ri onaanumi pupitagi ne kone pereketalo misimi. Goa pea pare Jon-me Israel onaanu baptais kalalaina agaa gupa lakesa: Nina masaa-nane epaliade aa Yesu madaa kone rulaatepape lo lakesa. ⁵ Mo Efesus piri aanumi Pol-na agaa pagoare nimumi Aa Mudu Yesuna bi madaa baptais measimi. ⁶ Goa pua Pol-me nimuna aalu madaa ki inaloa Holi Spirit nimuna robaa-para ipisa. Go rabu nimumi adaa agaa rado rado loa simina Gote-na agaa ne aarupa pisimi. ⁷ Go-rupa simide aanuri 12-pela pirisimi. ⁸ Gore Pol nipumi Juda aanuna lotu adapa Gote-na epe agaa mogeala pirinare akua repo popesa. Nipumi Juda raapu agaa puri pane lo pirua Gote-na Surube Su madaa laketalo pirisa. ⁹ Goa pisa pare onaa medaloma nimuna pu-para rero pisa-daa kone narulasimi. Go rabu nimumi

onaa rayona ini agaana Aa Mudu-na agaa madaa wae ero agaa simi. Goa simi-pulu Pol-me aposel kogono aanu mua nimu gimoa pisimi. Goa pua oro yaalo nipu Krai-na onaa raapu pirua Tiranus-na skul ada-para agaa lo pirisimi. ¹⁰ Gore nipumi maali laapome epe agaa lakelala pirina Esia su-para piri onaa rayome Aa Mudu-na epe agaa pagesimi. Goa pua Juda onaanu page ruru rado piri Grik onaanu page epe agaa pagesimi.

Sipana sinuna remaa

¹¹ Go rabu Gote-me Pol napiaa kogono pinalo raba misa. ¹² Goa pisa rabu onaanumi Pol-na hankisip-para kogono pi mamina-nu yaina ome onaanu mea kasimi-daare nimuna yaina pereke nimuna remonu rakepea pisimi.

¹³ Goa pisa pare kimisu su-para piri Juda aanu medaloma mone yoto pe yaenu mulalo onaanuna wae remo raakepesimi. Gupa raakepetalore Aa Mudu Yesuna bimi pisimi. Nimumi gupa lakesimi: Go aa Pol-me Yesuna bimi rakepeade-rupa go bina lamina simi. ¹⁴ Gore Gote-na miru irae aa mudu Skeva-na si 7-pela nimumi remo raakepetalo gupa pisimi. ¹⁵ Go aa-na sinumi apo agaa teme rabu wae remome nimu-para lalo: Yesuri niaa adema Pol page niaa adema pare nimiru aapi ya? ¹⁶ Go rabu mo wae remo pabo piri aame mo si 7-pelana rikiraana epa pogosa. Goa pua mo aa tulalo pua ora waru tisa-pulu nimuna yogane maoyasa. Go rabu nimuna mamina page rayo riripinaaloo amaa pogola pisimi. ¹⁷ Goa pisa rabu Efesus su-para piri Juda onaa page ruru rado onaa page nimumi go remaa pagesimi. Goa

pua nimumi paalame omoa Aa Mudu Yesuna bi waru minasaasimi. ¹⁸ Go rabu kone rulae onaa adaapu ipua nimuna abade kudiri pi waeanu la-pedepesimi. ¹⁹ Goa pua medalomare Rom maalu pi onaanu epa pirisimi. Go rabu nimuna waea pi buk mea kiritaawa onaanuna ini agaana repena sulaa-para irisimi. Go buk-na yoto mone diapiare gupa 600,000 kina-me kabesimi. ²⁰ Go-rupare Aa Mudu-na epe agaa puri paloa pisa-pulu onaa adaapumi page pagoa adesimi.

Efesus su-para piri onaanumi yada marekaasimi

²¹ Goa pua orope Pol Jerusalem su-para polalore nipumi mo Masedonia Akaia su lapo aba adola pisa. Nipumi kone gupa isa: Go-para aba adola puare orope Rom su page adola palua kone isa. ²² Go rabu nipu Esia su-para pirua nipuna kogono aa laapo Timoti Erastus lapo Masedonia su-para mea repaasa.

²³ Gore Pol-me Yesuna pora madaa agaa mogeasa-pulu onaa adaapumi rui loa wae-rupa pogolasaasimi. ²⁴ Go remaana re gupa isa. Go epe aana silva warini aa meda Dimitirius pirua mo onaanu wae-rupa marekaasa. Go aamere epe aana meda silva-me remo ona Artemis-na oge remo Aapa nona plane yae wari bisnis kogono pisa. Goa pua nipumi go yae waripe aa adaapu yoto mone minalo kogono kasa. ²⁵ Gore Pol pirisa rabu apo surube aame aana-me oyae silva warini kogono aanu yago page makiritasa. Go rabu nipumi lalo: Pagalepa. Niaana aana silva kogono go bisnis epe yoto memade simi. ²⁶ Goa pea pare nimimi Pol-na agaa pagoa niminaaeme

pae? Go aa Pol-me onaa remo mada mawaritimi loa niaana warini gote-daa dia tea. Go tea-pulu go Efesus su-para piri onaa adaapumi page Esia su robo ru-nane piri onaa adaapumi page Pol-na agaa pagoa niaana oyae nakabalimi simi. ²⁷ Go kone agaa lapo o ta-ga niaana bisnis kogono maoyaalia. Go page ona remo Atemis-na ada mabebolaawa go remona puri madia yalia. Go remore Esia su-para piri onaanumi page su rayona piri onaanumi page Artemis-na bi minasaaeme-ga ake palima ya?

²⁸ Nimumi go agaa pagoare nimuna robaa-para ora wae kone sua wae-rupa pogolasaawa gupa simi: Niaana remo Artemis-ri nipu Efesus su-parare ora mudu yaade. ²⁹ Goa simi rabu go su-para piri onaa rayome rui loasimi. Go rui agaa ne onaanumi Pol Masedonia su pirua raba mi aa laapo Gaius Aristarkus lapo adia ria pua mo kiritae ada-para aipapulu pisimi. ³⁰ Go rabu Pol-na konere onaa rikiraana polalo pisa pare Kraisa-na onaanumi nipu ripinaasimi. ³¹ Go page Esia gavman-na aa mudu medaloma Pol-na adami aanu nimumi pepa tua Pol piri-para repaawa gupa simi: Ne talimi-ga no kiritae ada-para napope lo o taasimi.

³² Go rabu kiritae ada-para piri onaanumi ora rui loasimi. Goa pua nimuna kone agaa lapore rado rado pupa yabesimi. Goa pisa pare onaa adaapumi epa kiritasimi pare akea pulalo epa kiritasimi palo naniminaasimi. ³³ Go rabu Juda aanumi aa meda Aleksandria onaanuna rikiraana maasimi. Go rabu Aleksandria-me ki musaawa mo onaanuna agaa gimenalo pisa.

³⁴ Goa pisa pare mo onaanumi nipu Juda aarupa adoare rayome agaa padaneme yaaloa gupa simi: Remo Artemis-ri niaa Efesus su-para piri onaanuna remo mudu yaade. Goa lalaina naare ini laapo popesa.

³⁵ Orope mo Efesus su adaarena kuskus-mi onaanu epe-rupa mapiraasa. Go rabu nipumi lalo: Efesus onaa pagalepa. Su rayona piri onaanumi go Efesus su adaare-para niaa remo Artemis-na ada surubema lo namakuaaeme. Go page nipuna piksa nona plane aana yaa-para i epa lopenaloa surubema-daa onaa rayome pageme sa. ³⁶ Go agaa madaare pa aa medame mada narasalimiga nimi rayo pawa piralepa. Gore orope odo omape pora gimalepape sa. ³⁷ Go nimimi abade go aanu mea epame pare niaana remo ada-para i yaenu meda napaake nemede. Go page niaana remo ona Artemis-para ero agaa natemede. ³⁸ Go Demitrius-para nipuna yago kogono aanu-para nimumi go aanu aditalo agaa teme-daare go koso lape di lamina. Gore koso pagape aa page pia. ³⁹ Goa pea pare nimimi pa yae medaloma madaa teme-daare nimina kiritae di rabu tapape. ⁴⁰ Go abiare yada pode marekaarimide-ga niaa mapataatalo koso lape agaa mada teme yapae? Gore niaa wae-rupa pogolasae kone madaa ora agaa mada natema. Goa pea-ga koso lape agaa temere ake lano ya? ⁴¹ Gore kuskus-mi goa loa go kiritae onaanu-para pulupa.

20

Pol-me Masedonia Grik su lapona wala pamisa

¹ Mo nimuna agaa loraasimi rabu Pol-me disaipel onaa makiritasa. Go rabu nimina robaa-para puri mapalainalo agaa lakeloa patalepape sa. Go rabu Masedonia su-para polalo pisa. ² Gore nipu oge su-para epe agaa lakela-mama pisa rabu onaanuna robaa-para puri mapabasa. Goa pua walare Grik su-para pisa. ³ Go su-parare akua repome pirisa. Goa pua orope nipu Siria su-para polalore sipi mula pisa. Goa pisa pare Juda aanumi nipu tulalo yada robesimi-pulu Pol-me Masedonia su-para wala pono kone isa. ⁴ Go raburi Beria piri aa meda Sopata nipu Pirus-na si pirua nipu Pol raapu pisa. Aa medaloma Pol raapu pisimi aanu go rupa: Tesalonaika su-para piri aa Aristarkus Sekundus lapo page Derbe su-para piri aa Gaius page Timoti page Esia su-para piri aa Tikikus Trofimas lapo page nimu rayo Pol raapu pisimi. ⁵ Go aanu aba puare niaa Troas su-para pua ado pirisimi. ⁶ Gore olode medana biri Bret Nama-adaa Yape go yapi dia naloa niaa Filipai su gimoa sipi madaa pirua yapi supu pisima. Goa puare Troas su-para niaame apo aanu nimu madaasima. Go rabu sarara padane pirisima.

Pol Troas su-para wala pisa

⁷ Gore wala oge oro rabu ribaa niaame eta nola kiritasima. Go raburi Pol ekeraa palia-ga onaanu agaa lakelaama pua ora ribaa page agaa adaalu yolo lakesa. ⁸ Goa pisa rabu niaa so kiritae ada ru-nanere lam adaapu mudiasimi. ⁹ Go rabu Pol-me agaa lakelalaina ogege aa meda Yutikus nipu widoa re-para pirisa. Pirisa rabu

nipuna ini-para u ipisa-daa u patisa. U patisa rabu ada ora sone robene ae repona pirua lopesa. Go rabu nimu pua puaa misimi pare nipu aba ini adupisa. ¹⁰ Goa pisa pare Pol-me nipu pua mo aa madaa pua kubuniaawa onaanu-para lalo: Nimimi ora paalame naomalepape. Nipuna pu imu naudunae pa ia. ¹¹ Go rabu Pol wala so ada rum ae repo madaa pua bret piribia nimu raapu nisa. Goa pua Pol nipumi nimu-para agaa adaapu lakelala pirina yapi lapaasa. Go raburi Pol pisa. ¹² Go rabu nimumi go Yutikus nipu pa pirisa-daa mea lamua pua raaname omesimi.

Pol Troas su gimoa Miletus su-para pamisa

¹³ Pare niaa Asos su polalo aba pua sipi madaa pirisima. Niaame Pol go Asos su-para madaat-alo pisima. Pol-me niaa di lagua nipu porania epalua sa-pulu goa pisimi. ¹⁴ Go-rupa Pol-me niaa Asos su-para ada mua nipu niaa raapu sipi madaa pamisima. Go puare niaa Mitilini su-para pua pisima. ¹⁵ Niaa Mitilini su gimoa sipi madaa pirua yapi padaneme Kios su mone pane pua opapasima. Goa pua ekerare Samos su puare wala ekeraa-nane Miletus su-para pua pirisima. ¹⁶ Gore Pol-me Esia su-para yapi adaapu napiralua kone isa-pulu Efesus su gimisa. Nipuna konere Jerusalem su-para aipapulu adola pisa. Go rabu nipu Juda aanuna Pentikos yapi di olode adolalo pisa.

Pol-me Efesus su-para pua lotu surube aa agaa lakesa

¹⁷ Niaa Miletus su-para pirisima raburi Pol-me Efesus su-para agaa aba gupa rapaasa: Lotu ada

surube aanu ni piri-para ipulupape. ¹⁸ Nimu ipisimi rabu nipumi nimu-para lalo:

Nimimi nina kone ademe. Aba ripia ni mo esia su-para ipisu yaade rabu oro yaalo nimi raapu pirisimade. ¹⁹ Neme Aa Mudu-na kogono pisudere nina bi minasaaminalo nape. Dia, pare apo Juda aanumi agaa rasu kogono mabebo-laaeme rabu neme kedaa rua re page to. ²⁰ Goa pisa pare neme nimi raba meape agaa nagimi lagisude. Goa pua neme agaa mogesude rabu pa onaanuna ini agaana page nimina ada-para page mogeasude. ²¹ Goa pua nina puri pane agaamere Juda onaanu-para Grik onaanu-para agaa gupa lagisude sa: Nimina pupitagi ne kone gimoa Gote-na kone mua Aa Mudu Yesu madaa kone rulaatepape sude. ²² Goa pua Holi Spirit-mi ni lagia-pulu abia Jerusalem su-para paluame pi. Go su-parare nimumi ni-para ake palimi palo maarea. ²³ Goa pea pare Holi Spirit-mi ni agaa lagia: Pa adaare rayo adola pali raburi neme kalabus ada patu kedaa adaapu page meainalo lagia.

²⁴ Goa pea pare Aa Mudu Yesumi Gote-na raba meape kone ni gua Epe Agaa lakelape lo kogono gisa. Goa pisa rabu go kogono paa-mama pua lakelo kiritaluare nimimi ni talimi page kone adaapu nasalo sa.

²⁵ Goa pea pare neme nimina rikiraana ipua Gote-na Surube Sina agaa epa lagisude. Gore nimimi nina ini agaa wala na-adalimina kone salo. ²⁶ Goa pea-pulu abia neme lagiano pagalepape. Abiare pa onaa meda alupaliare ni

madaa agaa naepalia. ²⁷ Dia-ga neme Gote-na kone agaa rayo lagiape nimi pala pururu napea. ²⁸ Nimi waru piralepape. Gore onaanu medaloma surubaliminalo Holi Spirit nimi madaa mapiraasa. Go onaanuri Aa Mudu nipuna yaapimi kabesa-pulu nimimi nipuna sipsip waru suruboa nape yae waru kalatepape. ²⁹ Gore ni palua rabu aa medalomanu nimina rikiraana epa piralimi. Go aanumiri wae yana-rupa ipua Gote-na sipsip maoyaalimi. ³⁰ Goa pua nimi Krai-na onaanuri orope nimina rikiraanare aa medalomame yaa agaa loa makiralimi. Goa pua Krai-na onaa medaloma nimuna agaa rataliminalo makiralimi. ³¹ Goa pea-ga waru surubalepape. Nimimi go madaa kone waru salepape. Gore maali repome neme ribaa page yapipu page nimina kone padane padane marekaliminalo pawade. Goa pua kedaa rua neme agaa mogeaayo.

³² Abiare Gote-na surube kone meamina. Nipuna epe agaame nimi raba mu nimi puriginalo. Goa pua nimi page Gote-na epe kone rulae onaa raapu piramina.

³³ Go neme pa onaanuna mone sekere mamina-nu epaame ome kone naisu. ³⁴ Gore aba ademe nina pora pami aanu raapuri nina kimi kogono pua niaana oyae kabesu. ³⁵ Goa pua niaame kogono waru pua naraa onaanu raba mulalo pema-daa go pora rataliminalo mogesude. Niaame gupa palima rabu Aa Mudu Yesuna agaa niminaamina. Nipumi gupa sa: Oyae mealima rabu raana omalima pare oyae katema-rupa meape kone madaa raana palia.

³⁶ Pol-me go agaa aba loare nipumi nimu raapu rumu koba pua beten sa. ³⁷ Go rabu nimumi Pol upia re loa ki mua abi pope simi. ³⁸ Nimuna pu robaa-parare kedaa waru pisa. Gore Pol-me orope nimina ini agaa mada na-adalua sa-pulu odome omesimi. Goa pua nimumi Pol sipi adibae-para mea pisimi.

21

Pol Jerusalem su-para pisa

¹ Go rabu niaame onaanu patalepape loa sipi madaa pirua pisima. Niaa sipi madaa pirisima rabu redepo yabo pua mo Kos su-para opapasima. Goa pua ekeraa-nane go Kos su gimoa Rodes su-para pua piruare wala Patara su-para pua opapasima. ² Go su Patara-parare Fonisia su pisa sipi meda mua nipu madaa pirua pisima. ³ Goa pua niaame Saiprus su adoare go su-para none puare Siria su-para opapasima. Go suna adaare Tair-re sipimi madini kako-nu go adaa mea sulalo pisima. ⁴ Go su-parare niaame Gote-na disaipel onaanu medaloma adola pisima. Goa pua nimuna adaa sarara padane pirisima. Gore Holi Spirit-mi mo Krais-na onaanu kone kasa-pulu nimumi Pol-para Jerusalem su-para napope lo lakesimi. ⁵ Goa pisa pare niaana pora pamuape di madaare Tair adaare gimoa polalo pisima. Pisima rabu apo su-para piri Krais-na aanu nogo naakinu-para niaa raapu pamua adaare-para su ogege pora-para lamua pisimi. Goa pua niaa sipi i-para pua ipa repaa-nane rumu koba pua beten sima. ⁶ Gore nimumi niaa-para abi patalepape

loa nimuna ada wala pisimi. Go niaame page patalepape loare sipi madaa pirisima.

⁷ Niaa sipi madaa pirua-mama pua Tair su gimoa Tolemes su-para opapasima. Go rabu niaame kone rulae onaa adoa ki mua yapi padaneme nimu raapu pirisima. ⁸ Ekeraa-nanere go su gimoa Sisaria su-para pua opapasima. Go rabu niaame epe agaa lakene aa Filip-na ada-para pua pirisima. Go aare mo Jerusalem su-para kogono aa 7-pela pirisimi-na padanere nipu pirisa. ⁹ Go aana inumakua nogu maalame Gote-na epe agaa pagoa ratisimi.

¹⁰ Gore niaa mo aa-na ada-para oro medaloma piramonaloa Gote-na agaa lakene aa meda Agabus ipisa. Nipu Judia su gimoa Sisaria su-para ipisa. ¹¹ Nipu niaa piri ipuare Pol-na aako let mua nipuna ki aa lapo rogaasa. Goa pua nipumi lalo: Holi Spirit-mi gupa lagia sa: Neme pawaderupare Jerusalem su-para pimi Juda aanumiri go aako let-na aaraa rogaalima. Nimumi gupa rogaawa ruru rado aa medaloma mea kateme.

¹² Niaame go remaa pagesima-pulu go onaanu-para niaame Pol madaa re loa puri paloa lalo: Ne Jerusalem su-para napope. ¹³ Go rabu Pol-me lalo: Nimimi akolo nina robaa-para kedaa mapatalo goa tame pae? Gore nimumi Jerusalem su-para nina ki aa lapo rogaalimiri pinawa. Gore Yesu Kraisa-na kogono madaa talimi-daare mada pa omalua. ¹⁴ Gore Pol-na koneme nipu ora palua kone isa-pulu niaame agaa loraawa gupa sima: Aa Mudu-na kone nipuna palia-ga pinawa sima.

¹⁵ Go yapi medaloma dia nalua niaana oyaenu

managola sua Jerusalem su-para pisima. ¹⁶ Go pua Sisaria su-para piri Krais-na onaa medaloma niaa raapu pisima. Nimumi niaa Neson-na ada-para pua piramonalo lamua pisimi. Go aare Saiprus su pirua nipu ora abade Gote-na pora ratisa.

Pol-me Jems adola pisa

¹⁷ Niaa Jerusalem su-para pisima rabu Krais-na onaanumi niaa raaname omoa lamu misimi.

¹⁸ Goa pua ekeraa-nane Pol nipu niaa raapu Jems adola pisima. Go rabu lotu ada surube aanu page epa kiritasimi. ¹⁹ Pol-me nimu-para abia epa amaa loare nipuna pisade kogono rayo madaa agaa lakesa. Gore ruru rado onaa piri-parare Gote-me Pol raba misa-daa remaa padane padane laatapu lakesa.

²⁰ Go aanumi remaa pagoare Gote-na bi minasaasimi. Go rabu nimumi Pol-para lalo: Ame, ne ade. Juda onaanuri ora adaapumi Gote madaa kone rulaarimi. Go onaa rayome Moses-na rekena agaa waru pago ratua mogeteme.

²¹ Go Juda onaanumi nena agaa madaa pageme. Nimuna konere neme Juda aanu ruru radonu raapu pimiru Moses-na rekena agaa gimalepape lo kone imi. Juda aanuna kone naratalepape kone imi. ²² Go kone imi-pulu ne abia epaede remaa pagalimi. Gore abia niaame ake palima ya? ²³ Go abia neme niaana agaa pagape. Abiare aa maala pirua imaa niti kogono peme. ²⁴ Gore ne go aanu lamu mua mea pu. Nimu raapu pua Juda aanuna kone mogeawa imaa niti pua epe-rupa piramina. Goa pua Juda aanuna kone mogeawa

nimuna sipsip kabenalo mone kalape. Goa pua Juda agaa mogeainalo nimuna iri pudiape. Go rabu neme Juda aanuna rekena agaa mogeali-daare aba pagesimide remaa madaa kone nasalimi. ²⁵ Goa pua mogo ruru rado kone rulae onaanumi adenalo nimu pepa tu o taasima. Go pepa madaare agaa gupa lakesima: Nimimi remo yawe eta nanalepape lo gupa tisima. Nimumi mena yaapi-para mena yapa maa kepene yae-para nanalepape lo gupa tisima. Nimumi onaa rayome kone nasalepape lo gupa tama. ²⁶ Go rabu Pol-me mo aa 4-pela lamua pua ekerare Juda aanuna epe lotu ada-para pisa. Goa puare Pol-me onaanu-para go imaa niti dia yalia di oro kerepo lakesa. Go diri dia naloare mena tua onaanu maepeaainalo Gote-para kateme. Goa pua Juda aanuna kone mogeasa.

Pol lotu ada-para pirina Juda aanumi aditalo ipisimi

²⁷ Gore yapi 7-pela pode dia talo pisa rabu Esia su-para pipi Juda onaa medalomame Pol nipu lotu ada-para adesimi. Go raburi nimumi onaa rayo pogolasaawa Pol ripinaa palae aditalo pisimi. ²⁸ Nimumi ripinaawa gupa yaasimi: Israel onaa, niaa raba mealepa. Go aare nipu su rayona pamua onaa agaa gupa pamu laketa simi: Israel ruru-para Moses-na rekena i agaa-para lotu ada-para nimu rayo gimalepa gupa laketa. Goa pea-pulu abia nipumi ruru rado Grik onaa go epe lotu ada-para mea ipisa. Goa pua go epe ada maoyaaya. ²⁹ Go Efesus su-para piri ruru rado aa Trofimius Pol raapu pirina adesimi-pulu goa simi.

Gore Pol-me go aa lotu ada-para mea pula kone isimi.

³⁰ Go rabu Jerusalem su-para piri onaanu nimuri ora wae-rupa pogolasaasimi. Goa pua onaanumi aloma epa kiritaawa Pol ripinaa palae sua lotu ada amaa-nane kola pisimi. Goa pua lotu adana pora gaape rayo poasimi.

³¹ Go onaanumi Pol tulalo pisimi rabu Rom soldia aanuna surube aame Jerusalem su-para piri onaanu pogolasae remaa pagesimi. ³² Go rabu surube aame nipuna soldia aanu-para nipuna yada aa mudunu-para yaaloa onaanu piri-para aipapulu pisimi. Gore Pol tisimi onaanumi mudu surube aa soldia aanu adesimi rabu Pol gimoa natisimi. ³³ Go raburi mudu surube aame Pol aditalo soldia aanu gupa lakesa: Nimiru nipu ope sen laapome adialepape. Go rabu nipumi onaanu agaa gupa misa: Go aare aapi ya? Nipumi ake pea pae? ³⁴ Go raburi onaa adaapu pirua agaa rado rado loa yaasimi. Agaa adaapu simi-pulu mudu surube aame go yadana re waru na-adesa-pulu nipuna soldia aanumi Pol ada mea penaalo lakesa. ³⁵⁻³⁶ Gore soldia aanumi Pol mo ada reke madaa mea penaasimi rabu onaanumi Pol ratu tulalo pisimi. Go onaanumi nipu rata mea ipua goa laari ipisimi rabu gupa yaasimi: Go aa tu maomamina. Go rabu soldia aanumi Pol ria pisimi.

Pol-me agaa lakesa

³⁷ Nimumi Pol soldia ada ru-nane lamua pisimi rabu Pol-me mudu surube aa-para lalo: Nina agaa mada pagali ya? Goa sa rabu Pol-me Grik agaa sa-pulu surube aame agaa misa: Nere Grik

agaa ne aa ya sa. ³⁸ Gore nere Isip su-para madini aa kone sawade. Abade neme 4,000 soldia etaa rini aanu mea ipua yada marekaside kone sawade. Goa pua neme nimu onaa napiri su-para mea pisi kone sawade. Pare ne mo aa dia ya-daa adalo. ³⁹ Pol-me surube aa-para lalo: E, ni go adaa dia. Niri Juda. Nina amame ni madini suri Tasare Silisia su ru-nane aasa. Niri mudu adaare-para piri aa yaade. Gore neme onaa-para lakelanowa. ⁴⁰ Gore Bosboi-mi lakelasa-pulu Pol nipu mo reke madaa opasaasa. Gore Pol-me ki wage pua wawa sa rabu onaa rayome agaa loraasimi. Go rabu Pol Juda agaame onaanu-para agaa lakesa. Nipumi goa sa:

22

¹ Aapanu amenu, nimina agaa abulano pagalepape. ² Pol Juda agaame sa rabu nimumi agaa ora loraabaawa pagesimi.

Go rabu Pol-me lalo: ³ Niri ora Juda yaade. Nina amame ni madini suri Tasas adaare-para madisa. Go suri Silisia ru-nane aaya pare ni Gameliel-na skul ta pisu rabu Jerusalem su-para adaa yabesu. Nimumi niaana akuana rekena i agaa waru mogeasimi. Niri nimi abia Gote-na kone waru ratu pimi-rupa ni go-rupa pisude. ⁴ Onaa medaloma Gote-na disaipel onaanu neme medaloma maoyaawa tu maomasude. Neme onaanu adi ria pua kalabus ada-para mapatasude. ⁵ Goa pisuri mo Gote-na miru irae aa mudu page kaunsil page ademe-daa neme ora lalo. Gore go aa mudunumi pepa ginaloa neme Damaskus su-para piri Juda kata pisu. Goa pua neme kone

rulae onaa aditalo pua sen-me Jerusalem su-para mapatata pisu.

Pol-me Gote-na agaa pagoa kone perekene re-maa lakesa

(Kog 9.3-19; 26.12-18)

⁶ Go naare paalu bero rabu ni Damaskus adaare re-para ipisu. Go rabu ni piri-para epe paa meda ipua nina ini-para epa royo pisa. ⁷ Go rabu ni su amaa lopoa agaa meda gupa pagesu: Soloya, Neme niri akeane maoyari ya? ⁸ Go rabu neme lalo: Aa Mudu, nere aapi ya su. Niri adaare Nasaret-para piri Yesu yaade sa. Neme ni kedaa gua maoyaaride sa. ⁹ Go rabu onaa ni raapu pirisimiri nimumi yaa-para i paa royo pisa pare so agaa napagesimi.

¹⁰ Go rabu ni Pol-me gupa agaa misu: Aa Mudu, neme ake paluaaya su. Go rabu Aa Mudumi ni-para lalo: Ne rekoa Damaskus su-para pu. Go adaare-para aa medame Gote-na gialiaade kogono rayo lagialia sa. ¹¹ Go rabu neme so adaa paa adesu rabu ini rubu pi aa-rupa aasu. Goa pisa rabu nina adami aanumi naa ki ripinaawa Damaskus su-para mea lamua pisimi.

¹² Go su-parare aa meda Ananias pirisa. Go aare niaana rekena agaa waru pagesa-pulu Damaskus su-para piri Juda onaanumi nipu ora epe aa simi. ¹³ Go aare ni piri-para ipua lalo: Nina ame Sol, inimi oyae wala adaina. Ora go rabu nina ini rupainaloa neme nipu adesu. ¹⁴ Goa pua nipumi lalo: Niaana akuana Gote-me nipuna kone niminaatalore ne nipuna aa mapiraasa. Goa pua neme nipuna Epe Redepo Ne Si adoa nipuna

agaa pagainalo mapiraasa. ¹⁵ Gore neme onaa rayo-para nipuna agaa pua lakeloa aba pago ade yae rayo lakelape lo lakesa. ¹⁶ Gore akeane ne ado pabae pae? Ne rekoa nipuna bi madaa beten loa baptais meali-daare nena pupitagi raakepe rubalia.

Gote-me Pol ruru rado onaa piri-para penaasa

¹⁷ Gore neme Jerusalem su-para wala pua lotu ada-para beten lala pirua upaa pi nona pua yada adesu. ¹⁸ Go rabu Aa Mudu adesu pare nipumi ni-para lalo: Jerusalem su-para aipapulu gimoa pope. Neme go su-para nina agaa lakete rabu napagalimi. ¹⁹ Go rabu neme goa lakesu: Aa Mudu, abade neme lotu ada rayona pamua ne madaa kone rulae onaanu adia tisude. Go remaa aba pagesimide su. ²⁰ Gore abade nena agaa disaipel aa Stiven tu maomasimi rabu neme adabaawa nina robaa-para epe ta kone isude. Go raburi neme nipuna maomae aanuna mamina oyaeyaenu wamo pisude. Go remaa page pagesimide su. ²¹ Gore Aa Mudumi ni-para lalo: Nere su adaalu-para ruru radonu onaanu raba meainalo repaalua sa.

²² Gore mo onaanumi Pol-na agaa pena pagalaina mo ruru rado raba meanolo agaa sa rabu nimumi puri paloa gupa yaasimi: Nipu tu maomamin aapa simi. Go aare su amaa epe-rupa mada napiralia-ga tu maomamina simi. ²³ Goa simi rabu nimumi ratu yawesimi-pulu yagaa iri pudi rubua gaapinu wage wage pisimi. ²⁴ Go rabu Rom-na soldia surube aame soldia ada-para mea puare nipu aipuyame talepa sa. Gore

mo Juda onaanumi Pol madaa pogolasaa simi-
daa surube aame go yadana re asapisa. ²⁵ Go
pua soldia aanumi Pol opeme rogaawa aipuyame
tulalo pisimi. Go rabu Pol-me Rom surube aa
agaa gupa misa: Nimimiri Rom aa madaa koso
nalaaware mada talimi ya?

²⁶ Go surube aame go agaa pagesa rabu ora
surube aa mudu piri pua agaa gupa mulalo pisa:
Neme ake pali ya? Go aare nina su Rom yaade
laa. ²⁷ Goa sa-pulu mudu surube aame Pol piri
pua agaa gupa pua misa: Abi la. Nere Rom aa
yapae ni lagi. Pol-me lalo: E, niri Rom aa yaade sa.
²⁸ Go rabu mudu surube aame lalo: Neme mone
adaapu kaloare ni Rom su-para piritalo rubisu.
Gore Pol-me lalo: Ora lae pare niri amame Rom
su robo adaare Tasas-para madisaaya. ²⁹ Go pa-
gesimi rabu Pol-na agaa mulalo ipisimide aanumi
Pol aipapulu gimisimi. Gore mudu surube aame
paala omoa pirisa. Gore Pol-re ora Rom su-para
piri aa-ga nipu sen-me adisa rabu rekena agaa
rasisa.

Juda kaunsil aanu Pol-me agaa lakesa

³⁰ Gore mudu surube aa mudumi Juda aanumi
Pol koso madaa aditalo pisimi agaana re asapisa.
Go kone sua ekeraa-nane Pol-na sen wala kola-
pasa. Go rabu surube aame Gote-na miru irae
aanu-para kaunsil aanu-para epa kiritatepape lo
lakesa. Go rabu nipumi Pol kaunsil-na ini agaana
mea pisa.

23

¹ Go rabu Pol-me mo kaunsil aanu waru adaba
sua nipumi lalo: Naa Aapa amenu, ni oro yaalo

Gote-na ini agaana epe-rupa pirua abia page. Nina pu robaa-para epe kone i. ² Goa sa rabu Gote-na miru irae aa Ananaias-me Pol re-para aasimi aanu-para lalo: Go aa-na agaa-para talepa sa. ³ Gore tisimi rabu Pol-me nipu-para lalo: Gote-me ne page talia. Nena robaa-parare epe agaa naia pare tona pepena paena yaeme epe ta sa. Ne Moses-na rekena agaame ni-para koso agaa laina. Gore neme ni talepa agaa lakelae-pulu nemere rekena agaa rasade.

⁴ Pol-me goa sa rabu re-para pirisimi onaanumi Pol-para lalo: Gore neme Gote-na miru irae aa mudu-para ero agaa te ya simi. ⁵ Go rabu Pol-me lalo: Amenu, go Gote-na miru irae aa mudu kone nasawade. Go Gote-na buk madaa gupa tu isa: Nimina aa mudu-para ero agaa natapape sa.

⁶ Goa pua Pol nipumi kaunsil aa medalomare Sadyusi aanu-para medalomare Farisi ruru aanu pirisimi-daa adesa. Goa adesa-pulu kaunsil-nupara gupa lakesa: Nina amenu, niri Farisi rurumi madini ya-pulu ni Farisi ruru aa pi sa. Neme aba ome onaa rekalamilo go madaa kone rulaayo. Goa kone suayo-pulu nimimi abia ni madaa koso lape agaa tame.

⁷ Goa agaa sa raburi Sadyusi Farisi ruru laapo aanumi ape loa rugula lapa pirisimi.

⁸ Gore Sadyusi aanumi aba ome onaanu matmat-para narekalimi loa ensel-nu page remonu page napimi loa kone rulaeme. Goa peme pare mo Farisi aanumi ome onaanu rekalamilo loa ensel-nu remonu page pimi loa kone rulasimi. ⁹ Gore Pol-me go yaa madaa makuaae agaa sa raburi onaanumi rui loasimi. Go rabu rekena agaana

tisaa medaloma nimu Farisi aanuna ruru raapu pirisimi. Go aanumi rekoa agaa puri pane simi: Niaame go aa adema pare wae yaenu meda naia. Niaana konere ensel medanumi yapae remo medanumi yapae nipu-para agaa laketeme kone ima. ¹⁰ Goa simi rabu ora pogolasaasimi-pulu soldia aanuna surube aa mudumi kone gupa isa: Aya, go aare nimumi nipu yolala pawa nipuna yogane rugula tabalia. Nipumi kone gupa isa-pulu surube aame soldia aanu lakesa rabu mo ruru lapona rikiraana Pol mua soldia ada-para mea pisimi.

¹¹ Gore wala ekeraa-nane ribaare Aa Mudumi Pol piri-para ipua gupa lalo: Pol, kone roboa-para kedaa nameape. Neme aba nina agaa mo Jerusalem su-para lakesi-rupa go Rom su-para page wala lakelaina sa.

Juda aanumi Pol tulalo yada robesimi

¹² Gore yapi lapaasa raburi Juda aanumi epa kiritaawa agaa roboa gupa simi: Niaame ora yaa madaa makuaa loa Pol ora tamina simi. Etanu ipanu oyaeyae abi naneawa Pol aba tamina simi.

¹³ Go agaare aa 40-pela aanumi tulalo simi. ¹⁴ Goa pua nimumi Gote-na miru irae aanu-para kone makuaae aanu-para pua lalo: Niaame niti pua ora eta ipa naneawa Pol nipu aba tamina simi.

¹⁵ Gore nimi aa mudunu-para kaunsil aanu-para nimimi mo Rom surube aame Pol mea epena tapape. Go kudiri pi konere nimimi Pol-na agaa wala epe-rupa pagola puluma loa kaleda pirua nipu pena epalia raburi tu maomalimina.

¹⁶ Go yada robesimi pare Pol-na awame mo Juda aanuna remaa pagesa. Goa pisa rabu nipu soldia ada-para Pol asapua pua lakesa. ¹⁷ Pol-me remaa pagesa rabu surube aa yaaloa nipu-para lalo: Go naakiri surube aa mudu piri neme lamua pu. Nipu madaa agaa ia-ga nipumi lagialia. ¹⁸ Go rabu nipumi naaki mua surube aa mudu nipuna ada-para lamua pisa. Goa pua nipumi lalo: Mo kalabus ada piri aa Pol-me ni yaaloa go naaki lamua pu laa-daa mea epawa. Nipu agaa meda ia-ga ne lagialia.

¹⁹ Gore surube aa mudumi go naaki nipuna ki mina mua nipu lapo agu raapo puare agaa gupa misa: Niri ake agaa lagiali ya sa. ²⁰ Go naakimi lalo: Juda aanumi gupa lame. Ekeraare Juda aanumi Pol kaunsil piri mea painalo lagialimi. Nimuna yaa agaare Pol madaa koso lape agaa medaloma pa maarimi. ²¹ Goa lagiamе pare nimuna agaa napagape. Nimuna aa 40-pela Pol tu maomaatalo gupa kaleda piralimi. Abade nimumi ora yaa madaa makuaa loa eta ipa niti pua Pol tuare namina simi. Abiare pa kaleda pirua nena puri pane agaa madaa ado pimi. ²² Go raburi surube aa mudumi mo ogege aa mea penaaloa agaa puri palo gupa lakesa: Neme go lagiae agaare aa meda nalakelape.

Pol mabawane gavman Feliks piri penaasa

²³ Go raburi surube aa mudumi soldia surube aa meda laapo ipulupa sa. Nipumi nipu lapo-para lalo: Nipimi soldia 200-pela rumaawa mea pulupape. Go page aa 70-pela hos masaana pirina tapape. Go page rai kutu rama lapo ripini aa 200

rumaawa mea katapape. Nimi rayo Sisaria su-para polalore abia go ribaa nain klok-na gimoa pulupape. ²⁴ Gore Pol nipu pirape hos page meatepape. Pol-re nipu namba wan gavman Feliks piri-para epe-rupa mea pulupape. ²⁵ Go raburi surube aa mudumi loa o taape pepa meda gupa tua kasa:

²⁶ Yesa, Feliks nere namba wan gavman epe-rupa pirape Niri Klodius Lisias-me go pepa apo tu repaato. ²⁷ Juda aanumi go aa ripinaawa nipu tu maomaatalo pisimi. Goa pisimi pare neme nipu Rom su-para madini aa ya-pulu nina soldia aanumi nipu esepea apo mea ipulumi-daa. ²⁸ Neme Juda aanumi nipu koso laawa aditalo pisimi remaa pagesu. Goa pua neme nipu kaunsil piri-para mea pisu. ²⁹ Gore nimuna koso lape agaare nimuna rekena agaa madaa Pol-para agaame arere pisimi. Goa pisimi pare nimumi go aa kalabus ada mapatape page tu maomape kone page neme dia su. ³⁰ Go Juda aanumi nipu tulalo pimi remaa pagawa rabu neme ne piri-para aipapulu mea repaaru. Go rabu nipu koso lape aanumi ne-para remaa mada lagialimi. Mo pepa madaa agaa gupa loa tisa.

³¹ Gupa tisa rabu mo soldia aanumi mo surube aa muduna agaa ratisimi. Nimumi Pol lamua puare ribaa Antipatris su-para pisimi. ³² Goa pua yapi lapaasa rabu soldia aanumiri nimuna ada wala pisimi. Go rabu hos masaana pirua soldia aanuri Pol raapu pisimi. ³³ Gore Sisaria su-para pua opapasimi rabu nimumi namba wan gavman piri-para puare apo pepa Pol lapo mea

kasimi. ³⁴ Go rabu gavman-na aa mudu aame mo pepa mua adoare Pol-para agaa gupa misa: Nena adaare aa-para aaya ya? Pol-me Silisia su lakesa. ³⁵ Go rabu go aame Pol-para lalo: Ne koso lape aanu epalimi rabu nena remaa pagalua. Goa pua nipumi lalo: Go aare gavman aa Herot-na adaa ada-para waru adabaawa mapatape sa.

24

Juda aanumi Pol koso laasimi

¹ Gore orope yapi supu dia naloa Gote-na Miru Irae Aa mudu Ananaias Sisaria su-para pisa. Nipu pisa rabu kone makuaae aa medaloma page aa meda nipuna bi Tertulus page nimu raapu pisimi. Go Tertulus aare nipu yada loaaya-rupa pirisa. Goa pua nimu rayo namba wan gavman Feliks piri-para pua Pol aditalo koso lape agaana re lakesimi. ² Go rabu Tertulus nipu koso page loaayae aa ya-pulu nipumi agaa aba sa. Go aame Pol aditalo koso lape agaa gupa lakesa: Epe aa mudu Feliks, neme epe aa mudu kogono pua yada makuma pasi-pulu adaalupu epe-rupa pima. Goa pua niaana su rayona epe poranu pamu bisnis marekasi-pulu go su robo ru-nanere ora epe aaya. ³ Goa pea-pulu niaana robaa-parare oro yaalo niaame ne madaa ora pi tema.

⁴ Gore ne aa mudu ya-pulu neme agaa adaapu nayolo pirapana. Neme oge remaa lagialo-ga neme epe-rupa mada pagaina. ⁵ Gore niaame go aa nipu wae kone adaapu ina adama. Nipumi Juda aanu piri-para su rayona yada marekaaria. Nipu Nasaret onaanuna aa mudu pia-daa adema.

⁶ Nipumi adaa lotu ada maoyatalo pisa rabu niaame nipu aditalo pisima. Gore niaame rekena agaa madaa koso lape agaa talo pisimi. ⁷ Go rabu mo soldia aanu surube aa mudu Lisias-mere nipu ipua mo aa puri paloa mea rapaasa. ⁸ Go raburi Lisias-me Pol adiape onaanu piri-para mea pulupa sa. Gore neme go aa-na agaa meali-daare nipuna kone madaa ora agaa nata-pulu adali. Apo agaare Tertulus-mi sa.

⁹ Go agaa lakenaloa Juda aanumi ora ta lo pirisimi.

Pol-me Feliks-na agaa abusa

¹⁰ Go rabu namba wan gavman aame Pol-para ini pobolo ridipiasa-pulu Pol-me lalo: Nere ni ade. Neme go su-para maali adaapumi koso page aa pirisi. Goa pea-pulu nina konemere nena agaa pagapere ni ora raana pia. ¹¹ Gore aba yapi di 12-pela popesa raburi ni Jerusalem su-para puare lotu ada-para beten ta pisu. Ora lalo-ga nimu-para agaa meape. ¹² Go rabu nimumi ni onaa raapu agaame arere pua wae-rupa mapogolasu-daa na-adesimi. Dia, neme onaa raapu lotu ada-para page epe lotu ada-para page su adaare-para page wae-rupa napirisima. Juda aanumi gupa na-adesimi. ¹³ Goa pea pare abia ni koso la talo pimi pare go madaare ora agaa mada nalagialimi.

¹⁴ Pare go koso lape agaa madaare neme ora agaa lagianolore niaana akuanuna Gote-na bi minasaawa nipuna pora kuramina. Neme Juda aanuna kone mogea Moses-na rekena agaa-para Gote-na agaa lakene aanuna buk-para go yae madaa kone rulaayo. Pare nimumi go kagaa

porare ora pora-daa dia teme. ¹⁵ Gore go aanuri niaame Gote-para kone padane rulaema. Go konere aba ome onaa rayo Gote-me marekalia. Goa pua epe onaanu-para wae onaanu-para rayo Gote-me marekaawa koso lape agaa tea. ¹⁶ Goa pea-pulu nena robaa-para wae kone nasua Gote-na ini agaa-para onaanuna ini agaa lapo madaa epe-rupa piralua.

¹⁷ Gore neme maali adaapu Jerusalem su-para gimoa su rado-para pirisude. Jerusalem su-para wala ipisu rabu nina ruru raba mulalo mone oyae mea pisu. Go rabu page Gote madaa ora pi lo yawape oyae irita pisu. ¹⁸ Gore neme go kogono pulalore lotu ada-para pirano nimumi ni adasaasimi. Go lotu ada-para pirusu rabu neme Juda aanuna rekena agaa ratua amulu radepea epe-rupa pirusu. Go rabu onaa adaapu napirua wae-rupa namapogolasaasima. ¹⁹ Yapare go rabu Esia su-para piri Juda medaloma mo lotu ada-para epa pirisimi. Go aanuri nimumi ni madaa wae yae adoare nimumi ni koso laata peme. ²⁰ Gore ni kaunsil raapu piri aanu nimumi naa waea pawade kone ake pua ademe pae? ²¹ Yapare neme wae kone padane sua nimuna rikiraana rekoa agaa padaneme gupa yaasude sa: Neme Gote madaa kone rulayore ome onaa rayo wala rekalmi sude. Go kone rulayo-pulu ni abia koso madaa ipuluri goane pimi.

²² Pol-me go remaa sa rabu Feliks-mi koso lapere gimisa. Feliks-ri Gote-na pora waru adesa-pulu Feliks-mi nimu-para lalo: Gore nena koso madaare agaa lagialua pare soldia surube aa

Lisias aba epenalo lamina. ²³ Go rabu Feliks-mi Pol-na yada surube aa-para gupa lalo: Go aare waru suruboa nipu raba mulalo palimiri gimalepape. Nipuna adami aanumi eta oyaeyae kabenaloa nipu kana lo tapape sa.

Pol kalabus ada-para pa pirisa

²⁴ Gore yapi medaloma dia naloa Feliks nipuna ore Drusila raapu ipisipi. Drusila nipu Juda ona pirisa. Go rabu Feliks-mi Pol lamua ipua Pol-me Yesu Krais madaa kone rulae agaa lakenaloa pagesa. ²⁵ Go rabu Pol-me epe-rupa piruape kone-para robaa-para surubape kone-para orope epaliade koso di-para agaa lakenaloa Feliks-mi paala omesa. Paala omoare gupa sa: Abi pope sa. Ni kogono meda nasalia rabu neme ne yaaloa wala pagalua. ²⁶ Yapare Filiks-na kone rado isa. Kone medare Pol-me ni maesepeape kone gialia kone isa. Goa pea-pulu oro yaalo nipumi ipu loa agaa lala pisipi.

²⁷ Goa pua Feliks-mi Juda aanu madaa pedo pisa-pulu Pol kalabus ada-para pa patina sa. Oropere maali lapo patuare Porsius Festus-mi Filiks-na kogono misa.

25

Pol-me Sisar-para nina koso pagaina sa

¹ Go raburi Festus nipu Sisaria su robo-para namba wan gavman piriti ipisa. Gore yapi repome piruare Jerusalem su-para pisa. ² Go su-parare Gote-na Miru Irae Aa mudunu-para Juda aanuna aa mudunu-para nimumi Pol aditalo koso lape agaa laketa ipisimi. Go raburi nimumi

Festus-para agaa gupa lakesimi. ³ Gore rome agaa-rupa loa Pol Jerusalem su-para mea pena agaa lakesimi. Gore nimuna kudiri pi konere nimumi kaledoa Pol pora-nia tu maomalima kone isimi. ⁴ Go rabu Festus-mi agaa gupa lakesa: Pol-re Sisaria su-para kalabus ada-para surubemepulu ni orope ogesi Sisaria su-para adola palua sa. ⁵ Go rabu nimina aa mudunu ni raapu Sisaria su-para palima. Go-parare go aa mudunumi Pol madaa koso lape agaa teme. Goa pua nipumi wae yae pea pae adainalo sa.

⁶ Festus nimu raapu Jerusalem su-para pirina yapi 8-pela yapalo 10-pela yapi popenaloa Sisaria su-para pisimi. Ekeraa-nane Festus aa mudu kogono pulalore koso pagape ada-para pua reke madaa pirisa rabu Pol mea ipu sa. ⁷ Gore Pol mea ipisa raburi Jerusalem su-para piri Juda aanu Pol re-para epa rekoa nimumi Pol-me rekena agaa rasaa lo agaa simi. Goa simi pare nimuna agaare Festus-mi yaa agaa tame kone isa. ⁸ Go raburi Pol-me nipuna agaa gupa sa: Gore neme Juda aanuna rekena agaa narasisude. Neme lotu ada nabebolaawa Rom su-para piri namba wan aa mudu Sisar madaa page waea napawade.

⁹ Pare Festus-mi Juda aanu-para omeme pulalo pisa. Go raburi nipumi Pol-para lalo: Gore nena kone akepu sae? Jerusalem su-parare nena koso pagenalo pali ya? ¹⁰ Pol-me nipu-para lalo: Niri namba wan gavman aa Sisar-na koso agaa lape ada-para piranoloa go ada-para koso pagalimina sa. Ne niminaate. Neme Judanu-para waea meda napawa. ¹¹ Go page neme ora waea pula pe yaalore ni mada tu maomata peme. Goa pula

pe yaalore ni napogola palua. Yapare nimumi ni madaa pa yaa agaa teme-pulu ni nimumi mada namea palimi. Abiare namba wan gavman aa Sisar-me nina agaa pagenalo lalo. ¹² Go rabu Festus-mi nipuna kaunsil aanu raapu aba agaa lala piruare Pol-para gupa sa: Namba wan Sisar-me nena koso pagena laede-ga mo Sisar piri-para mea palimi sa.

Festus nipumi King Agripa-para Pol agaa misa

¹³ Yapi medaloma dia naloa ora Juda aanuna su rayona aa mudu King Agripa-me Festus adola ipisa. King Agripa-na ore Banis page ipisipi.

¹⁴ Nipu Sisaria su-para yapi medaloma pirisipi rabu Festus-mi mo aa mudu King Agripa-para Pol-na remaa rayo lakesa. Nipumi lalo: Karapusa ada-parare aa meda pirina Feliks-mi mapatasa.

¹⁵ Ni Jerusalem su-para pisude rabu Gote-na miru irini aa mudunu-para Juda aanuna makuaae aanu-para nimumi Pol madaa koso laawa aditalo pisimi. Goa pua neme Pol mapatanolo agaa lagisimi. ¹⁶ Pare nipumi agaa gupa lalo: Rom su-para piri aanumi koso teme-rupare pa aama napema sude. Dia, pare koso lape nipumi aba nipuna koso lape aa raapu rekoa nimuna agaa rabuaniaatalo pea su.

¹⁷ Gore nimu kiritainaloa neme aipapulu koso marekaawa ekeraa-nane koso pagape ada-para pisu. Go rabu mo aa mea ipulupape su. ¹⁸ Gore mo koso madaa adisimide aanumi rekoa remaa lagisimi. Goa pua mo aame ora wae yae pina kone sua lagismi. Pare gupa nalagisimi.

¹⁹ Nimuna ape ero agaare rekena agaa-para ome

aa Yesu-para arere pisimi. Go aba ome aare Pol-me pa kagaa pia ta simi. ²⁰ Gore ni go plane agaa pagoare ora kekapu pi kogono kone isu. Goa pea-pulu neme Pol-para agaa mulalo pisu. Nena koso-re Jerusalem su-para pagena pali yapalo agaa misu. ²¹ Pare Pol-me go agaa pu-para yolo mua nipumi gupa sa: soldia aanumi ni Rom su-para lamua palimiri namba wan Sisar-me nina koso agaa waru pagalia. Goa sa-daa neme nipu pa surubalepa loa orope Sisar-na ada-para mea palua su. ²² Go raburi King Agripa-me Festus-para lalo: Neme go aa-na agaa paganowa sa. Gore Festus-mi lalo: Ekeraa pagaina.

²³ Go ekeraa-nane King Agripa Banis lapo nipuna pepena waru pua onaanu pirina ipisipi. Go ipisipi rabu nipu lapo soldia aa mudunu-para adaare aa mudunu-para nimu raapu kiritae ada-para pedo pua ipisimi. Goa pua Festus-me Pol mea ipulupa lo agaa lakesa rabu Pol ru-nane mea ipisimi. ²⁴ Go rabu Festus-mi lalo: Aa mudu King Agripa page onaanu niaa raapu pimame page go aa adalepape sa. Go su-para piri Juda aanu page Jerusalem su-para piri Juda aanu page nimumi ni-para go aa-na wae yae madaa agaa talo ipisimi. Nimumi puri paloa agaa loa gupa yaasimi: Go aa tu maomalima simi. ²⁵ Goa simi pare neme tu maomape konena re na-ade. Gore go aame aa mudu Sisar-na pu robaa yola misa-pulu neme Rom su-para mea repaalua kone isu. ²⁶ Goa palua pare Rom su aa mudu Sisar-parare neme ake loa pepe tano ya? Agaa naia-daa ne aa mudu King Agripa-para page nimi piri-para page mea epawade. Goa pua nimimi nipuna

koso agaa lagialimiri neme Sisar-para pepa mada repaalu. ²⁷ Gore neme adini aa meda Sisar piri-para pa repaalu-rupa mada dia. Nipuna wae yaenu pepa madaa tua nipu raapu repaalu.

26

Pol-me King Agripa agaa aba lakesa

¹ Go raburi King Agripa-me Pol-para lalo: Nena agaa pagano la. Go rabu Pol nipuna ki minasaawa sana nipumi lalo: ² Mudu King Agripa, nina koso madaa abune agaare ne piri-para ipua lalore ora epe ta kone salo. Go Juda aanu nimuna koso laarimide agaa madaa lalo. ³ Go neme Juda onaanuna kone poranu niminaawa nimuna apelape agaa page pagesi. Goa pea-daa neme agaa lano pawa pagaina kone salo.

⁴ Gore Juda aa rayome ni naaki pira-mama pua abia page naa ruru raapu Jerusalem su-para pi-daa ademe. ⁵ Neme ora aba ripia rekena agaa mogea ni Farisi ruruna kone rate. Go Farisi ruru niaame Moses-na rekena agaa waru mogeaema. Juda aanumi goa ademe pare agaa mada lagialimi palo maarea. ⁶ Gore Gote-me akuanu-para wala mare kape agaa lakesa-daa neme go agaa madaa kone rulaayo. Goa pea-daa abia nimumi ni madaa koso lape agaa temenalo piralo. ⁷ Oropere niaana ruru 12-pela go ome onaanu marekaape agaana re adawe kone sua Gote-na bi minasaame. Aa mudu, paga. Neme go agaa madaa kone rulayo-pulu Juda onaanumi ni koso talo pemere go agaa madaa yaade. ⁸ Goa pea pare Juda aanuri akeane kone gupa imi pae?

Gore Gote-me aba ome onaa wala marekalia-daare go madaa akeane kone narulalimi yapae?

⁹ Abade neme gupa kone isu. Neme Nasaret su-para piri aa Yesuna bi rabuaniaalua kone sua nipuna disaipel onaa page kedaa mea kasu. ¹⁰ E, neme Jerusalem su-para goa pisude. Mo Gote-na miru irini aa mudunumi ni puri gisimi-pulu neme Gote-na ruru onaa medaloma kalabus ada-para mapatasu. Goa pua Juda aanu nimu tu maomatepa simi rabu neme page go kone isude. ¹¹ Gore rana adaapu nimu Juda aanuna lotu ada-para pirua nimumi Gote-para ero temenalo wae kedaa kasu. Goa pua neme ora ratu yawoa pa adaare-para kimisu pora pua rata mea pisude.

Pol-me nipu kone perekea Krais-na pisade re-maa lakesa

(Kog 9.3-19; 22.6-16)

¹² Pol-me wala goa sa: Goa pua neme mo miru irini aanuna bi madaa Damaskus su-para pisu. Go pisu rabu Gote-na Miru Irae Aa mudunumi ni pepa ginaloa go agaa rata mea ipisude. ¹³ Gore naare paalu pora-nia pisu rabu so yaa-para i paa meda ipisa-daa adesu. Aa mudu waru pagape. Go paare ora paa adaape ipua naare maogeasa. Go paa royo palaina ni raapu pisima aanumi page adesimi. ¹⁴ Go raburi niaa rayo su amaa lopalamona Hibru agaame gupa sa: Sol, Sol-ya, neme niri akolo maoyaaye pae sa. Neme eke ae yae meda one mu lopa mone mu lopa apo pi-ga nere waru adape sa. ¹⁵ Goa sa rabu neme lalo: Aa Mudu, nere aapi ya su. Gore Aa Mudumi lalo. Niri Yesu yaade. Neme ni radaa guaaye-daa lawade sa. ¹⁶ Pare abia ne reka. Neme ne kogono

pape aa mapiraato. Neme ni go abia adaede-ga onaa pua lakelape. Goa pua orope nina agaa ne waatoa rabu go page onaanu lakelaina. ¹⁷ Neme ne Israel su-para piri onaanu-para ruru radonu-para mea repaalua pare neme ne raba mealua-pulu nimumi ne madaa natalimi. ¹⁸ Abiare nimuna robaa-para ribaa pa yabaaya pare neme nimuna ini malobawa robaa-para paa epenalape. Go rabu nimumi Satan-na puri gimoa Gote-na kone mua ni Yesu madaa kone rulalimi. Go raburi neme nimuna pupitagi ne kone raakepe rubanoloa nimu Gote-na epe epenalape onaanu raapu piralimi sa.

Pol-me nipuna kogono madaa remaa lakesa

¹⁹ Gore mudu King Agripa neme yaa-para go pisa yae adoare neme go agaa narasawade. ²⁰ Neme agaa mogeasude rabu nimuna kone perekea Gote madaa kone rulaawa epe agaa ratalepape lo mogesude. Goa pua pa onaanumi nimi kagaa kone ratalimi rabu adalimi sude. Go agaare neme Damaskus su-para Jerusalem-para pua lakeloare Judia su rayona pua lakeloare ruru radonu-para page lakesude. ²¹ Go epe agaa laatalo ni lotu ada-para pirisu rabu Juda aanumi ni ripinaa palae mea pua ni tu maomatalo pisimi. ²² Yapare nina raba mi aa Gote-me ni raba misa-pulu abia go-pare aawa nimi go agaa lagialo. Gore neme agaa lalo rabu aa mudunu-para riabo aanu-para lagialo. Nina agaare Moses-para Gote-na agaa lakene aanumi orope epaliade yae madaa lakesimi-rupa go padane-rupa lagialo. ²³ Go agaare Gote-na Mea Repae Aare radaa

adaape noa omoare nipumi ora aba matmat-para wala rekesa. Goa pua nipumi niaa Juda aanu-para page ruru radonu-para page epe paana re laketa palia. Go agaare lagisimide.

²⁴ Pol-me agaa apo-rupa sa rabu Festus-mi Pol-para puri pane agaame lakesa: Pol, nere maeyae aa pi. Nere skul adaapu loaye-pulu ne maeyae aa pi kone salo. ²⁵ Gore Pol-me lalo: aa mudu, ni na-maeyaayo. Neme ora kone sua waru lalo. ²⁶ Gore ne King-mi neme pi remaa rayo pagoa apo yae rayo remaa pagesa-pulu neme page pala naome lapedepealua. ²⁷ King Agripa nemere Gote-na agaa lakene aa-na agaa madaa kone rulaaye ya? Nina konere go agaa madaa kone rulaate kone salo.

²⁸ Go raburi King Agripa-me Pol-para lalo: Ne ake kone sae pae? Go oge di rabu ni Krais-na onaa piralua ya? ²⁹ Goa sa rabu Pol-me lalo: Ora oge di rabu yapalo ora oropenu yapalo maarea. Pare neme Gote-para agaa gupa lalo: Ne King Agripa page pa pageme onaanu page ni raapu mada piramina kone salo. Yapare go sen-me nimi adina kone nasalo.

³⁰ Go raburi aa mudu King Agripa page mo namba wan gavman aa Banis page medalomanu raapu rekoa pisimi. ³¹ Pisimi rabu amaa pua agaa lala pirua gupa simi: Go aare mapatape pora naia tu maomape pora page naia simi. ³² Go rabu King Agripa-me Festus-para lalo: Go aa nipu mada esepealua pare nipu aa mudu Sisar-me nipuna koso aba pagena sa.

27

Pol sip madaa pirua Rom su-para pisa

¹ Gore niaa Rom su-para sipi madaa bainalo di isimi rabu Pol-para kalabus ada piri aa medaloma-para mea ipisimi. Go rabu soldia aa Julius-mi mo aanu surubesa. Julius-ri nipu Rom su soldia aa meda lomana surube aa pirisa. Nipuna soldia aanuna biri Sisar-na kiritae yada robe aanu simi. ² Go rabu ipa sipi medame Adramitium su-para gimoa ipisa-pulu niaame mulalo pirisima. Go sip-ri Esia su robona ipa solwara repaa-nane adaare rayo-para polalo pisa. Go rabu aa meda nipuna bi Aristarkus niaa raapu pirisima. Go aa-na adaare Masedonia adaa su robo Tesalonaika su robona ru-para aasa. ³ Ekeraa-nane niaa Saidon su-para pua pirisima. Go raburi Julius-mi Pol madaa epe kone isa-pulu Pol-me nipuna adaami onaanu adola pisa. Goa pua nimumi eta oyaenu kalo surubisimi. ⁴ Gore go su Saidon gimoa wala puare po ripumi mea perekeyoa ora lopesa-pulu niaa wala pereke tua Saiprus su-para po ripu naepea-nane popesima. ⁵ Gore niaa pua pa ipa solwarana pora meda kenaawa Silisia Pamfilia su lapo re-para pisima. Goa pua wala Lisia suna adaare Maria-para pua opapasima.

⁶ Go su-parare soldia surube aame ipa sip meda Aleksandria su-para gimoa Rom su-para polalo pi sipi adesa. Nipumi adesa-pulu niaa go sipi madaa mapiraasa. ⁷ Gore po ripumi iru malasa-pulu niaa pawasi pula piramona yapi medaloma dia sa. Goa pua ora kalai pua mo Nidus su-para pua

opapasima. Gore po ripumi niaana pora rabusa rabu niaa popape-para maaresa. Goa pisa rabu niaa po ripu naepea-nane pua Krit su-para puare Salmone su-para opapasima. ⁸ Go raburi niaa solwara madaa pirua su repaa-nane pamua ora kalai pua su meda adesima. Go suna biri Ipana Epe Poranu teme. Go Poranu adaare Lasea repara aasa.

⁹ Gore kalai pu pua ora yapi adaapu lo rumaata pisa-pulu go akuame sipi madaa piramona po ripu waru rekataboa niaa tulalo pisa kone isima. Go rabu page Juda aanumi eta niti pisimi-ga olode aba dia sa. Go rabu Pol-me sipi surube aanu agaa gupa lakesa: ¹⁰ Aanu, niaa mo wae po ripu aayanane palima rabu niaa kedaa waru mealima. Go page niaana kako-para sip-para maoyawa niaa page omalima kone salo. ¹¹ Pol-me gupa sa pare soldia aanuna surube aa Julius-mi nipuna agaa napagesa. Nipumi sipina aaraa-para sipina surube aa-para go aa laapona agaa pagesa. ¹² Go page mo ipa solwarana ipa pora isa pare wae po ripu ipisa rabu go su-para mada napirisima. Goa pisima-pulu sipi surube aa adaapumi solwara rikiraana wala pua Finiks su-para palima kone isimi. Go Finiks suri adaa su robo Krit suna ipa pora adaare su aasa. Go suri naare pabala-nane kepo pi nona plane aasa-pulu orope po ripu rabu piralima kone isimi.

Ipa sipi madaa pirisimi rabu po ripu adaa ipisa

¹³ Gore oropere epe po ripu oma pae ipisa-pulu mo Finiks suna ipa porana baina kone isimi. Go rabu nimumi mo sipi adini aene ope yoloa pisimi.

Goa pua niaa Krit su repaa-nane pisima. ¹⁴ Goa pisa pare ogepusi pirua puri pane po ripu meda rekesa. Go po ripu yai laapo ora adaape ipisa rabu mo ipa rikiraana aasade su Krit kanapu-nane ipisa. ¹⁵ Go po ripumi sipi tisa-pulu sipi po ripu epe-nane mada napisa pare pa po ripuna kone ratua pa pamisimi. ¹⁶ Goa pua niaame ipa solwara rikiraana aasa oge su meda none pisima. Go rabu po ripumi sipi waru natisa. Go ipa solwara rikiraana aasade suna biri Kauda teme. Goa pisima rabu niaame sipina oge ipunu kalai pua mea rogaasima. ¹⁷ Goa pua adaa ipunu madaa yolasaawa opeme rogaasimi. Go rabu nimuna konere Libia su repaananere ipa mu aana lapo aasa-pulu talia kone isimi. Go raburi nimumi ipunu mapopae sel mamina yolaniaasimi. Go yolaniaasimi rabu po ripumi sipi pa mea popesa. ¹⁸ Go po ripumi malakepe pirasa-pulu wala yapi lapaasa rabu niaame ipunu yapa pinalo mo kako ipa solwara-para mea rubisima. ¹⁹ Goa pua wala yapi laapo dia naloa nimuna kimi sipina raba mi ope yaenu page mea rubisimi. ²⁰ Goa pua yapi adaapu niaame akua-para naare-para ubanu naadesima. Go rabu po ripu ora puri ipisa-pulu ora omalima kone isima.

²¹ Gore yapi adaapumi aanu eta nanisimi-pulu Pol-me nimu adola pua gupa lakesa: Go aanu nimumi abade nina agaa rasua Krit su-para napirisima. Goa pisimide pare nina agaa pagola pisimi-daare mo kako rubape kone-para sipi mabebolape kone-para rayo madaa napula peme. ²² Goa pea pare abiare paala naomalepape. Nimina aa meda naomalia pare sipi padane

maoyaalia. ²³ Gore niri Gote raapu pirua nipuna bi minasaayo. Goa pua neme nipuna kogono ora pe. Go ribaa ensel medame ni piri-para ipisa. ²⁴ Goa pua nipumi lalo: Pol-ya, Paala naomape lagia. Ne aa mudu Sisar piri-para madaa pua adali. Gote-me epe kone ia-ga ne raapu pimi aanu page naomalimi. ²⁵ Ensel-me goa sa-pulu paala naomalepape. Gore apo lagia-rupa palia-daa kone rulaayo. ²⁶ Goa pea pare po ripumi niaa ipa rikiraana ae su meda-para mea pena.

²⁷ Gore wala sarara laapona ribaare yai po ripu laapome riaare niaana sipi mo adaa solwara Mediterenian ipana masaa-nane mea popesa. Gore ribaa ruma rumanere sipina kogono pi aame su meda re-para opapamona kone isimi. ²⁸ Go rabu nimumi ope mua kedaa pi yae rogaawa ipa ru-nane lopaniaasimi. Goa pua nimumi mo ipa naaku-para maaka misimi rabu ogesi-daa adaalu (40 mita) yolo risimi. Nimu wala oge si-daa pua ipa naaku-para maaka wala mua wala rudupu (30 mita) yolo risimi. ²⁹ Gore niaana sipimi aana talia kone sua paalame omesima. Goa pua nimumi mo sipina masaa-nane pua sipi adini ope maala mea lopaniaasimi. Go rabu naare epenalo adaba piralima kone isimi. ³⁰ Go rabu sipina kogono pi aanu medaloma sipi gimolalo kudiri pu kogono pisimi. Nimumi oge ipunu mea no ipa madaa lopaniaatalo pisimi. Go rabu aa medalomame nimu sipina rugi-nane kogono rado meda peme kone isimi. Gore nimumi sipi adini aene ope lopaniaalima kone isimi. ³¹ Goa pisa pare Pol-me kudiri pi kone adoa soldia surube aa-para nipuna soldia aanu-para lalo: Go sipina ko-

gono pi aanu pogola palimiri nimi page omalimi.
³² Goa sa rabu soldia aanuri mo oge ipunu-na ope kadola repaasimi.

³³ Gore naare openaloa Pol-me go aanu agaa gupa lakesa: Nimi sarara laapo ru-nane eta nane-made. ³⁴ Abia eta nalepape. Nalimiri puri mua mada piralimi. Gore niaa ora padane-daa page naomo ora oge radaa page nanama. ³⁵ Go agaa loare Pol-me bret mua sipi kogono pi aanumi adena nipumi Gote-para ora pi loa sana bret nisa. ³⁶ Go rabu nimuna pu robaa-pare epe sa-daa nimumi page eta nisimi. ³⁷ Gore niaa sipi madaa pirisima aanuri adaapu (gupa 276) pirisima. ³⁸ Gore eta mada noa nimumi sipi yapa pinalo wit-na ini no ipa solwara-para mea rubisimi.

Sipi o sa rabu

³⁹ Gore naare rapasa rabu su adesimi pare sipina kogono pi aanumi go su adoare pare bi namakuaasimi. Go rabu nimumi sipina oge pora meda ina adesimi. Go-parare ora epe ipa mu isa-pare nimumi sipi mo ipa mu madaa makusatalo pisimi. ⁴⁰ Goa pulalo ope aene rayo ponatua mo ipa solwara ru-nane pa isimi. Go rabu page nimumi mo ipa apeape repenanu esepea isimi. Mo repenanuri mo sipina maredepo yape isa. Goa pisa rabu nimumi ipunu-na rugi-nane sel mamina maridulasimi. Goa pua po ripumi ipunu ipa repaa-nane mea palia kone isimi. ⁴¹ Goa pisimi pare ipunu-mi adaa ipa mu tua su madaa popesa. Goa pua ipunu-na rugi-nane kusabasa rabu napopesa. Go rabu ipunu-na masaa-nanere

ipa kaimi tua ipunu marugula tabesa. ⁴² Go soldia aanumi kalabus ada piri aanu palimilo ora talima kone isimi. Nimumi ipa ki mogea pogola palimi-daare ora talima kone isimi. ⁴³ Yapare soldia aanuna surube aame Pol raba mulalo mo aanu-para natalepape lakesa. Goa pua surube aame lalo: Ipa kimi mogealimi-daare nimi aba ipa-para pogoloa ipa repaa-nane pulupape sa. ⁴⁴ Aa medalomare nimi ipunu-na robene repena ripinaawa pa su madaa pulupape. Gore goa pisima rabu niaa rayo ipa repaa-nane epe-rupa pua pirisima.

28

Pol Malta su-para pisa

¹ Niaa solwara repaa-nane waru pogola pisima go suna biri Malta simi. ² Go su-para piri on-aanumi niaa ora waru raba misimi. Gore yai ipua upaa pisa-pulu nimumi repena irua niaa repara mea ipisimi. ³ Goa pua Pol-me repena uninu yarepea repena sulaa-para mea irinaloa repena kekapumi omoa waiba meda maopatabasa. Go rabu amaa-nane ipua Pol-na ki madaa noa pa saabaasa. ⁴ Gore onaa rayome mo Pol-na ki apura palae isa adesimi rabu nimumi lalo: Go aare abade onaa tu maomae aa yana simi. Gore ipa solwarama nipu natisa pare wae yae pi aa ya-pulu mada omalia kone isimi. ⁵ Goa pisa pare Pol-me ki mea rupitua waiba repena sulaa-para mea rubisa. Goa pisa pare Pol nipu epe-rupa pa pirisa. ⁶ Go onaanumi Pol-na yogane pabolalo pia pae aipapulu ini adupitalo pia kone sua adapaba

pirisimi. Pare nimumi adaalupu ado pirisimi rabu Pol pa epe-rupa pirisa-pulu nimumi kone perekea lalo: Go aare pa yaki remo meda yaana simi.

⁷ Gore go ipa rikiraana ae adaare su-para piri onaanuna aa mudu Publius pirisa. Gore go aame e maapu adaapu surubesa pare nipuna su medane pirisima. Goa pua nipumi niaa adola ipua niaa nipuna ada-para yapi repo me surubisa. ⁸ Go raburi Publius-na aaraa yaina omoa pirisa. Nipuna yainare kekapu yaina-para robaa kululu ne lapo omesa. Go rabu Pol-me nipu piri pua beten loare nipuna aalu madaa ki sua sana maepeaasa. ⁹ Goa pisa rabu go su-para piri yaina ome onaanumi Pol piri-para ipisimi. Go rabu nimuna yaina maepeaasa. ¹⁰ Goa pisimi-pulu nimumi niaa pa ode oyae adaapu gua niaana pope di ipisa rabu nimumi niaana yaenu mea pua sipi madaa pua isimi.

Pol Rom su-para pisa

¹¹ Gore niaa go su-para akua repo pirua ipa sip madaa piruare pisima. Go ipunuri aba Aleksandria su gimoa po ripu yainu ipisa rabu niaa piri-para epa aasa. Go sipina biri Uba Kedo Laapo simi. ¹² Niaa go sipi madaa pirua Sirakyus adaare-para yapi repome pua pirisima. ¹³ Go su gimoare sipi madaa pirua adaare mo Regium su-para pua opapasima. Go suri ekeraa-nane po ripu no-nane waru ipisa-pulu go po ripumi yapi laapo ipunu raba mua aipapulu mapopaasa rabu

Puteoli adaare-para pua opapasima. ¹⁴ Go su-parare niaame Krais-na onaa medaloma adesima. Nimumi niaa waru raba misimi-pulu sarara padane nimuna ada-para pirisima. Goa puare niaa Rom su-para pua pirisima. ¹⁵ Gore mo Rom su piri kone rulae onaa medalomame niaa epeme lo pagesimi ya-pulu niaa madata ipisimi. Nimumi Apius maket-na madasima. Go-pare page pasidia ada ipa repo aasa. Pol nipumi nimu aba adoa nipuna pu robaa-para raana pisa-pulu Gote-para ora pi loa puri misa.

¹⁶ Gore niaa Rom adaare-para pua pirisima rabu Pol kalabus ada napirisa pare nipuna ada rado-para pirina soldia aa padaneme nipu surubesa.

Pol-me epe agaa Rom su-para lapedepesa

¹⁷ Gore yapi repo dia sa rabu Pol-me mo su-para piri Juda aa mudunu nina ada-para kiritata ipulupa sa. Nimu epa kiritasimi rabu nipumi nimu goa lakesa: Amenu, neme niaana ruru-para akuanuna rekena agaa-para namaoyaru pare nimumi Jerusalem su-para Rom aanumi ni mapatainalo mea kasimi. ¹⁸ Gore mo Rom aanumi nina koso pagoare ni mea esepe pasimi. Nimumi ni tu maomape kone-daa na-adesimi. ¹⁹ Goa pisa pare Juda aanumi nina bi ora rabuaniaasimi-pulu Sisar-me nina koso pagenalo lakesude. Goa pisimi pare neme nina ruru madaa agaa medame koso-daa nasude. ²⁰ Gore Juda aanumi ni madaa koso gupa simi-pulu neme nimi adoa agaa lano kone isu. Gore neme Israel su-para piri onaanuna

Mea Rapae Aa madaa adoa kone rulaayo. Goa pea-pulu nimumi ni ope sen-me adisimi.

²¹ Go rabu nimumi nipu-para lalo: Judia su-para piri aanumi pepa nao taarimi simi. Go page mo su-para piri Juda amenumi agaa ne madaa remaa page wae agaa page nalagiame. ²² Gore niaame nena agaa pagamona abia lagiape. Pare su rayona piri onaanumi apo kagaa agaa pagoa ape teme.

²³ Go rabu nimumi Pol-na agaa pagoa yapi di sua sana oropere onaa adaapu Pol-na ada-para pagola kiritasimi. Go rabu naare opaa-mama pua pabisa rabu page Pol-me Gote-na Surube Su madaa agaa lakesa. Goa pua Pol-me nipuna kone perekea kone rulasadaa remaa lakesa. Goa pua nimumi Yesu madaa kone rualiminalo Moses-na rekena agaa-para Gote-na agaa lakene aa-na buk-para dipisa. ²⁴ Pol-me goa pisa raburi onaa medalomame nipuna agaa kone rulasimi pare medalomame kone narulasimi. ²⁵ Gore nimumi agaa rado rado loa polalo pisimi rabu Pol-me agaa padane-ma gupa lakesa: Go Gote-na agaa lakene aa Aisaia-me agaa waru sa. Holi Spirit-mi nimina akuanu agaa lakesa-pulu Aisaia-me buk madaa gupa tu isa: ²⁶ Go onaanu-para pua lakelape: Nimina aaneme agaa pago piralimi pare ora koneme naniminaalimi. Niminaawa ado piralimi pare ora na-adalimi. ²⁷ Go onaanuna pu robaa-para ora wae kone simi. Nimuna aane poasa. Nimuna ini rubu pisa. Go-rupa na pitimiri nimuna inimi mada adalimi. Goa peme-pulu go-rupa pimi. Nimuna aaneme mada pagalimi. Nimuna pu robaa-para kone mada salimi. Goa

pua nimuna kone mada perekealimi. Goa palimi-daare Gote-me nimu maepealia.

²⁸ Pol-me apo Aisaia-na agaa dipia wala lalo: Pagalepape. Gore ruru rado onaanumi Gote-na epe-rupa pirape agaa mada pagalimi-pulu nimu piri-para mea rapaasa. ²⁹ Pol go agaa sa rabu Juda aanu ada gimoa agaa laari pisimi.

³⁰ Gore maali laapome Pol nipuna kabesade ada-para pirua onaanumi nipu adola ipisimi rabu Pol-me epe kone kasa. ³¹ Go rabu Pol-me Gote-na Surube Su madaa agaa rayo lakesa. Go page Aa Mudu Yesu Krai-na madaa agaa waru lapedepesa. Nipumi agaa sa rabu kudiri pi kone nasua mogeasa. Dia, pare nimumi nipu kedaa nakasimi-pulu nipumi agaa puri lapedepesa.

**Gotena Epe Agaa
Portions of Genesis, Ruth, Proverbs, Ecclesiastes, and
The New Testament in the West Kewa Language of
Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples West Kewa long
Niugini**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea in cooperation
with Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: West Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

First edition © 1973 The Bible Society in Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

faa531d0-f958-545a-ad6f-3ea7c18ff313